

Η ΑΛΒΑΝΙΑ ΤΙ ΗΤΟ, ΤΙ ΕΙΝΕ ΚΑΙ ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΕ;

εις πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος ἀπὸ
οὓς περικυκλοῦντας αὐτὴν κινδύνους.

ὑπὸ
ΣΑΜΗ-ΒΕΗ ΦΡΑΣΣΑΡΗ

Μετανεχθεῖσαι ἐκ τοῦ ἀλβανικοῦ
ὑπὸ
ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΝΕΜΕΙΤΖΚΑΣ



Σ Ο Φ Ι Α
τὸ Ἀλβανικὸν τυπογραφεῖον «Μπροθεσία»
ΜΟΥΔΡΑΣΗ, ὁδὸς Τσάρ Σμεὸν 149.
1907

Δ.ε.δ. 1400 83

Η ΑΛΒΑΝΙΑ

ΤΙ ΗΤΟ, ΤΙ ΕΙΝΕ ΚΑΙ ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΕ;

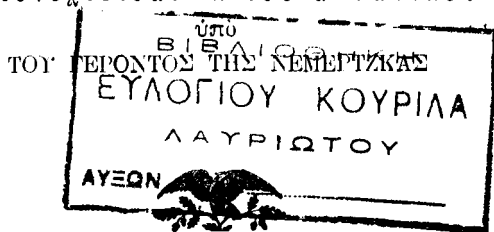


Σκέψεις πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος ἀπὸ
τοὺς περικυκλοῦντας αὐτὴν κινδύνους.

ὑπὸ

ΣΑΜΗ-ΒΕΗ ΦΡΑΣΣΑΡΙΗ

Μετενεχθεῖσαι ἐκ τοῦ ἀλβανικοῦ



Σ Ο Φ Ι Α

Τυπ. εἰς τὸ Ἀλβανικὸν τυπογραφεῖον «Μπροθεσία»
ΧΡ. Π. ΛΙΟΥΡΑΣΙ, ὁδὸς Τσάρ Σμεόν 149.
1907



Ἡ ἈΛΒΑΝΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΙ ἦΤΟ Ἡ ΑΛΒΑΝΙΑ:

Ι. ΟΙ ΠΕΛΛΑΣΓΟΙ.

Ἀλβανίαν ὀνομάζουσι τὴν χώραν ἐνθα οἱ Ἀλβανοὶ κατοικοῦσιν. Οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι το ἀρχαιότερον ἐκ τῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης. Φαίνεται, ὅτι οὗτοι πρότερον ὄλων ἐκ τοῦ κέντρου τῆς Ἀσίας ἦλθον εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ὅτι οὗτοι ἔφερον εἰς ταύτην τὴν γῆν τοῦ οἰκοδομεῖν οἰκίας ὥς καὶ τὴν τέχνην τοῦ ὀργάνειν, σπείρειν καὶ θερίζειν· ὅτι οἱ πρότερον αὐτῶν ἐν Εὐρώπῃ εὕρισκόμενοι ἀνθρώποι ἴσαν ἄγριοι καὶ ἔζων ἀνὰ τὰ σπήλαια καὶ δάση τρεφόμενοι μὲ ἀγρίους καί ποῦς καὶ κρέας κυνηγίου. Διὰ τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν ἐκλήθησαν Arbene, τὴν ὁποίαν λέξιν ἡμεῖς οἱ Τόσκιδες, κατὰ τὴν συνήθειαν ἡμῶν τοῦ τρέπειν τοῦ γ εἰς ρ, ἐστρέψαμεν εἰς Arbere, ὅπως καὶ τὴν σήμερον αὐτὴν μεταχειρίζομεθα. Δηλαδή τὸ ἔθνος τοῦτο τὸ τόσον ἀρχαῖον ὀνομάζετο ἔκτοτε Arbene ἢ Arban,

ἄγουν ἄνθρωποι ἐγκαζόμενοι τὴν γῆν ¹⁾), σπείροντες καὶ θερίζοντες. Τὴν λέξιν ταύτην οἱ Ῥωμαῖοι μετέτρεψαν εἰς *Alban* καὶ τὴν χώραν τούτων ἐκάλεσαν *Albania*, ὅπως καὶ μέχρι τῆς σήμερον οἱ Εὐρωπαῖοι αὐτὴν καλοῦσιν. Οἱ μεταγενέστεροι Ἕλληνες ὠνόμασαν ἡμᾶς Ἀρβανίτας, τρέψαντες τὸ *λ* εἰς *ρ*, καὶ ἐκ ταύτης τῆς λέξεως τῶν Ἑλλήνων οἱ Τοῦρκοι ἐσχημάτισαν τὴν λέξιν *Arnavut*, μετὰ τὴν ὁποίαν καὶ τὴν σήμερον ἡμᾶς ὀνομάζουσιν. Ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ μετὰ τὴν λέξιν *Arbere* ὀνομάζομεν μόνον μίαν φυλὴν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, τὴν ὁποίαν λέγομεν καὶ *Lap*· ὁλόκληρον δὲ τὸ ἔθνος ἔχει λάβει τὴν ὀνομασίαν *Cqipetar*, καὶ ὁ τόπος ἡμῶν τὴν ὀνομασίαν *Cqiperi*, λέξεις σχηματισθεῖσαι ἐκ τῆς λέξεως *cqipe* σημαίνουσιν ἀετὸν, ὅστις ἦτο τὸ ἱερὸν πτηνὸν τοῦ Διὸς, ὃν ἐλάτρευον οἱ πρόγονοι ἡμῶν, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν μορφήν εἶχον καὶ εἰς τὰς σημαίας. Ἀλλ' ἡ λέξις αὕτη φαίνεται νὰ μὴ εἶνε πολὺ ἀρχαία ἢ νὰ μὴ ἦτο γενικὴ, καθόσον οἱ ἔκτος τῆς Ἀλβανίας ἐν Ἰταλίᾳ, Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ ζῶντες ὁμογενεῖς ἀγνοοῦσιν αὐτὴν καὶ *Arbere* αὐτοὺς καλοῦσι καὶ τὴν σήμερον.

Τοὺς ἀρχαιοτέρους ἡμῶν προγόνους ὁ κόσμος

¹⁾ Ἡ ἀλβανικὴ λέξις *are*, συγγενὴς τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς *ἀρουρα*, σημαίνει ἀγρόν, καὶ ἐπομένως *Arbene* σημαίνει τοὺς ἀγροὺς καλλιεργοῦντας.

καλεῖ Πελασγοὺς, λέξεις μείνασα ἀπο τοὺς μεταγενεστέρους προγόνους ἡμῶν, οἵτινες ἐκάλουν τοὺς ἀρχαιοτέρους τῶν Πιακ ἢ Πιερ. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, τὸ ἔθνος τοῦτο τὸ τόσον ἀρχαῖον καὶ τόσον πολῦτιμον διὰ τὴν ἱστορίαν ἦτο πολυπληθὲς καὶ ἰσχυρὸν καὶ διεσπαρμένον καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην. Ὅλη ἡ Βαλκανικὴ Χερσόνησος καὶ ἐκεῖθεν τοῦ Δουνάβεως ἡ Οὐγγαρία, Κροατία κτλ. καὶ ἡ Ἑλλάς καὶ ὅλα τὰ δυτικὰ μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, δηλαδὴ τῆς Ἀνατολῆς, ἦσαν χωρὶς τῶν Πελασγῶν, δηλονότι τῶν ἀρχαίων Ἀλβανῶν. Μερικοὶ ἐκ τούτων τῶν Πελασγῶν διαπεράσαντες τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν κατόικησαν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Οἱ Ἑτροῦσκοι, οἱ Λατῖνοι καὶ ἄλλα ἔθνη τῆς Ἰταλίας ἦσαν ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Πελασγῶν. Βραῦστερον ἦλθεν ἐν μικρὸν ἔθνος καλούμενον Ἑλλήνες ἢ Γραικοὶ καὶ κατόικησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ τὰ πέριξ τούτου παράλια ἐκδιώξαν ἐκεῖθεν τοὺς Πελασγοὺς ἢ μετὰ τούτων ἀναμιχθέν. Ἀλλὰ καὶ οἱ εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἀποικατασταθέντες Ἑλλήνες ἦσαν ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς, μὲ τοὺς Πελασγοὺς, ὅπως καὶ οἱ Σλαῦοι, Γερμανοὶ, οἱ Κέλτοι ἢ Γαλάται καὶ ἄλλα ἔθνη ἐλθόντα ἐξ Ἀσίας, τὰ ὅποια ὅλα ὁμοῦ ὀνομάζονται Ἀριανοὶ, καὶ τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι μίαν μεγάλην οἰκογένειαν περιλαμβάνουσιν καὶ τοὺς Πέρσας, τοὺς Ἰνδοὺς καὶ ἄλλα ἔθνη τῆς Ἀσίας. Ἀλλ' ἐξ ὧν πλησιέστεροι πρὸς ἡμᾶς εἶναι οἱ

Λατῖνοι, καὶ διὰ τοῦτο ἡ γλῶσσα ἡμῶν ὁμοι-
άζει πολὺ μὲ τὴν Λατινικὴν καὶ μὲ τὰς γλῶσ-
σας τὸς γεννηθείσας ἐξ αὐτῆς οἷα εἶναι ἡ Ἰτα-
λική, ἡ Γαλλικὴ κτλ.

Οἱ Πελασγοὶ εἶχον μίαν θρησκείαν ὡραίαν
καὶ ποιητικὴν. Ἐπίστευον εἰς ὅλα τὰ φαινό-
μενα τῆς φύσεως καὶ τὰ οὐράνια σώματα· ἐλά-
τρευον τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τοὺς μεγάλους
ἀστέρας, τὸν οὐρανὸν, τὰ νέφη, τὴν θάλασσαν
καὶ ἄλλα. Ἡ ἀστραπή, ἡ βροντὴ, ὁ κεραυνὸς
καὶ ὅλα τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως ἦσαν ἱερὰ
εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. Τὸ πῦρ εἶχον εἰς
μεγάλην τιμὴν καὶ εἰς μέγην τιμὰ οὐδέποτε ἐ-
σθύνετο. Οὔτε εἰς τὴν κυδέρνησιν οὔτε εἰς τὴν
θρησκείαν ἠνείχτο ἀνθρώπων ποιοῦντα πᾶν ἔρ-
γον, ἠρέσκοντο δὲ εἰς τὴν συμβουλὴν καὶ τὴν
ἀποφασιν τῶν πολλῶν. Αὕτη ἡ θρησκεία, τὴν
ὁποίαν οἱ Ἕλληνες καὶ Λατῖνοι ἐπέκτιναν καὶ
ἐξωκῆσαν περισσότερον, εἶναι καὶ σήμερον εἰς
τὴν Εὐρώπην καὶ ὅλον τὸν πεπολιτισμένον
κόσμον ἡ θρησκεία τῶν ποιητῶν, οἱ ὁποῖοι εἰς
ταύτην εὐρισκόν τὴν ἀπαιτουμένην ὡραιότητα
καὶ χάριν. Ἡ θρησκεία αὕτη, ἣτις καλεῖται
Μυθολογία, εἶναι ἡ θρησκεία τῶν πρώτων ἡμῶν
προγόνων, τῶν Πελασγῶν.

Οἱ Πελασγοὶ, κατὰ τὰς αἰς κατοικοῦν χώρας,
διηροῦντο εἰς πολλὰς φυλάς ἢ γένη, ἐκ τῶν
ὁποίων αἱ μεγαλειότεραι καὶ γνωστότεραι ἦσαν
οἱ Ἰλλυριοὶ (te-lirete, ἢ te-Dlirete: οἱ ἐλευ-
θεροὶ), οἱ Μακεδόνες, οἱ Θρᾷκες (te-trasete: οἱ

χονδριοί), οἱ Φρύγες καὶ ἄλλοι. Ἐκ τούτων οἱ Ἰλλυριοὶ κατοικοῦν εἰς τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὰς πρὸς βορρᾶν αὐτῆς χώρας, αἵτινες τὴν σήμερον ὀνομάζονται Βουνία, Ἐρζεγοβίνη, Μαυροβούνιον, Κροατία, Δαλματία κτλ. μέχρι τοῦ λαοῦ τῆς Ἀδριατικῆς καὶ πέραν τοῦ Σαίου· οἱ Μακεδόνες καὶ Θράκες εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην· οἱ δὲ Φρύγες κατοικοῦν εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῶν παραλίων μέχρι τοῦ Ἄλως ποταμοῦ, ὅστις σήμερον ὀνομάζεται Kezeł-Irmak. Λέγεται, ὅτι οἱ Ἰλλυριοὶ ἦσαν πολὺ συγγενεῖς μετὰ τοὺς Μακεδόνας, Θράκας καὶ Φρύγας· ἀλλὰ πάντες ἦσαν ἐν ἔθνος καὶ ἐνόουν ὁ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ ἄλλου.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν Ῥωμαίων ὅλοι οὗτοι οἱ Πελασγικοὶ λαοὶ ἦσαν ζῶντες καὶ ἀκέραιοι. Οἱ Μακεδόνες ἀνέκαθεν εἶχον ἱκανῶς ἰσχυρὸν βασίλειον, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Φιλίππου νύξηθη καὶ ἐμαγαλύνθη σφόδρα, ἐπὶ δὲ τοῦ υἱοῦ τούτου, Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ἐκυρίευσεν τὸ μεγαλειότερον μέρος τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, Ἑλλάδα, Θράκην, Μικρὰν Ἀσίαν, Περσίαν, Ἰνδίαν, Αἴγυπτον, κτλ., ὅχι ὅμως καὶ τὴν Ἰλλυρίαν καὶ Ἑπείρον, ἥτοι τὴν σημερινὴν Ἀλβανίαν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἔκαμαν βασιλείαν τινα ἐν Ἀσίᾳ, Αἰγύπτῳ καὶ Εὐρώπῃ· μὴ ὄντα ὅμως ἡνωμένα, ἀλλὰ διηρημένα εἰς διαφόρους κλάδους καὶ ἐρίζοντα καὶ πολεμοῦντα πρὸς ἀλλήλους, οὐκ ἔβουλησαν νὰ διατηρηθῶσιν ἐπὶ μακρόν,

καὶ ἐπὶ τέλους ἔπεσαν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες ἔχοντες ἰσχυρὰν δύναμιν ἐκυρίευσαν ὅλας τὰς κτήσεις τῶν Μακεδόνων καὶ αὐτὴν τὴν Μακεδονίαν.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἔδωκαν τέλος εἰς τοὺς Φρύγας καὶ Θρᾷκας, οἵτινες ἐχάθησαν πολεμιοῦντες ἢ ἀναμνηνόμενοι μὲ ἔθνη τινὰ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν εἰσελθόντα. Ἐν Μακεδονίᾳ κάπως ὁμιλοῦντο, ἀλλὰ ἐν πολλαῖς ταραχαῖς. Ὅταν τὸν ἕκτον αἰῶνα μετὰ Χριστὸν οἱ Βούλγαροι, ἔθνος ταρταρικόν, καὶ οἱ Σέρβοι καὶ Κροᾶται, σκυθικὰ ἔθνη, κατ' ἀναρίθμητα πληθύνει εἰσῆλθον εἰς τὴν Βαλκανικὴν Χερσόνησον καὶ το μεγαλειτέρον μέρος τῆς Μακεδονίας ἐκάλυψαν, τότε ἐξεδίωξαν ἐκεῖθεν τοὺς Πελασγοὺς ἢ ἀνενίχθησαν μετ' αὐτῶν. Οὕτως ἐχάθησαν οἱ Μακεδόνες, Θρᾷκες Φρύγες καὶ ἄλλαι φυλαὶ τῶν Πελασγῶν, ἐκτὸς τῶν Ἰλλυριῶν, οἵτινες εἶναι κατ' εὐθείαν οἱ πρόγονοι ἡμῶν.



II. ΟΙ ἸΛΛΥΡΙΟΙ ΚΑΙ ἩΠΕΙΡΩΤΑΙ.

Ἡ ἀρχαία Ἰλλυρία δὲν περιελάμβανεν ὅλον κληρον τὴν Ἀλβανίαν, καθόσον πρὸς νότον δὲν ἐξετείνεται νοτιῶρον τοῦ Ἀφρου· ἀλλὰ πρὸς βορρᾶν ἦτο πολὺ μεγαλειτέρα, διότι, ὡς εἴπομεν, ἐξετείνεται μέχρι τοῦ Σαῦου καὶ τοῦ μυχοῦ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης περιλαμβάνουσα καὶ τὴν Βοσνίαν καὶ ἄλλας χώρας. Ἀπὸ τὸν Ἀφρον

μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου τὸ νότιον δηλ. : μέρος τῆς σημερινῆς Τοσκηρίας ἐκαλεῖτο Ἰππερος (Ipere, Hipere a Siperre: ἄνω), ἥτις εἶναι λέξις ἀλβανικῇ, μετὰ τὴν ὁποίαν οἱ κάτοικοι τῶν πρὸς νότον παραλίων ἐκάλουν αὐτήν, καὶ τὴν ὁποίαν οἱ χάριν ἐμπορίου προσεγγίζοντες ἐκεῖ Ἕλληνες παρ' αὐτῶν ἤκουσαν. Τὸ βασιλεῖον τῆς Ἰλλυρίας ἦτο ὅλως κεχωρισμένον ἀπὸ τοῦ τῆς Ἰπείρου. Ἀλλ' οἱ Ἰλλυριοὶ καθὼς καὶ οἱ Ἰππερῶται δὲν ἦσαν καθ' ὁλοκληρίαν ὑποτεταγμένοι εἰς τὰ βασιλεια ταῦτα· ἦσαν διηρημένοι εἰς πολλὰς φυλὰς, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκάστη ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τινος συμβουλίου ἐξ ἀριστοκρατῶν καὶ πρεσβυτέρων. Ταῦτα τὰ συμβούλια ἐκαλοῦντο Ἰλακοναὶ ἢ Ἰλεκνωσί (Piqesi).

Ἀπο τὰ δύο ταῦτα βασιλεια, περὶ τῶν ὁποίων ἡ ἱστορία μᾶς λέγει, ὅτι εἶχον ἱκανὸν πολιτισμὸν, ἀνεφάνησαν ἰσχυροὶ καὶ περιφημοὶ τινες βασιλεῖς, ὡς ὁ Πύρρος (Buri) βασιλεὺς τῆς Ἰπείρου, ὅστις ἐνίκησε τοὺς Ῥωμαίους καὶ κατέλαβε τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἡ Τεύτα βασίλισσα τῆς Ἰλλυρίας καὶ ὁ υἱὸς ταύτης Γέντζος, οἵτινες ἐπὶ μακρὸν ἐργωμένως ἀντεστάθησαν ἐναντίον τῶν Ῥωμαίων.

III. Οἱ ἈΛΒΑΝΟΙ ὙΠΟ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

Οἱ Ἰλλυριοὶ καὶ Ἰππερῶται ἀφοῦ ἐπὶ μακρὸν ἐναντίον τῶν Ῥωμαίων ἀντεστάθησαν, ἐπὶ τέλους ἡ μεγάλη τούτων δύναμις κατέβαλεν αὐτοὺς, ὅπως καὶ τόσα ἄλλα ἔθνη εἶχε καταβάλει. Ἡ Ἰππερος τότε ἦν ἠνωμένη μετὰ τὴν

Μακεδονίαν, καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ μακρὸν ἀντεστά-
θησαν καὶ μεγάλας ζημίας καὶ φθορὰν ἐπροξέ-
νησαν εἰς τὰ ῥωμαϊκὰ στρατεύματα, ὧν ἀρχι-
στράτηγος ἦτο ὁ Παῦλος Αἰμίλιος, ὁ ἄγχιος
καὶ αἰμοδόκος οὗτος ἀνὴρ κατεδάφισεν ὄγδοή-
κοντα πόλεις τῆς Τοσκηνίας καὶ πολλὰς χι-
λιάδας αἰχμαλώτων ἐκ ταύτης μετέφερεν εἰς
Ῥώμην.

Οὕτως ἀπωλέσθη ἡ ἐλευθερία τῶν Ἰλλυριῶν
καὶ Ἑπειρωτῶν, καὶ αἱ χώραι αὗται, ἥτοι ἡ
Ἀλβανία, περιήλθον ὑπο τὴν κυριαρχίαν τῶν
Ῥωμαίων. Ἀλλ' οἱ Ἀλβανοὶ, ἂν καὶ ἐνικήθη-
σαν καὶ ἐφονεύθησαν, δὲν κατεδλήθησαν ὅμως
ὀλοτελῶς οὔτε δούλοι ἐγένοντο. Ἦσαν πάλιν
καὶ πάντοτε οἱ κύριοι τῆς χώρας τῶν, καὶ οἱ
Ῥωμαῖοι ἐπὶ τῆς χώρας δὲν εἶχον εἰμὴ τὸ ὄνομα
τῆς κυριαρχίας. Ὅπως ἔχωσιν ἐν Ἀλβανίᾳ μι-
κρὰν τινα ἐξουσίαν, εἶχον φέρει ἀποικίας τινὰς
ἐκ Ῥωμαίων, καὶ τοποθετῆσαι εἰς τὰ ὄχνηα τῆς
Ἀλβανίας μέρη. Ἐκ τούτων τῶν ἀποικίων εἶναι
οἱ Βλάχοι ἢ Τσίντσαροι οἵτινες καὶ τὴν σήμε-
ρον ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν εὐρίσκονται. Καὶ τὴν μα-
κρὰν ὁδὸν, τὴν ὁποίαν εἶχον κατασκευάσει ἐκ
Δυρραχίου μέχρι Θεσσαλονίκης πρὸς μεταφορὰν
στρατευμάτων καὶ χάριν τοῦ ἐμπορίου, καὶ τὴν
ὁποίαν ἐκάλουν Ἰγνατιαίαν ἐκ τῆς ἀλβανικῆς
λέξεως *e - p a t e*, μετὰ δυσκολιῶν πολλῶν πρὸς-
εἴσαν νῦν φυλάττωσιν. Ἀντὶ τῶν βασιλείων τῆς
Ἰλλυρίας καὶ Ἑπείρου ἦτο τὸ κράτος τῶν Ῥω-
μαίων, ἀλλ' οἱ Ἀλβανοὶ πάλιν αὐτεδικοῦντο
διὰ τῶν προκρίτων καὶ πρεσβυτέρων ὅπως
πάντοτε.

Τοιαύτη ἦτο ἡ Ἀλβανία καὶ οὕτω ἔζων οἱ Ἀλβανοὶ ὑπο τοῖς Ῥωμαῖοις. Ὅταν διηρέθη τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος εἰς δύο, ἡ Ἀλβανία ἔλαβεν εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Ἀνατολῆς, ἣτις εἶχε πρωτεύουσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ Ἀλβανοὶ ἦσαν σχεδὸν ἐλεύθεροι καὶ αὐτεκυβερνῶντο· ἦσαν κύριοι τῆς χώρας των καὶ ὄχι δοῦλοι. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἰσῆλθε καὶ ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὴν Ἀλβανίαν καὶ ἐντὸς μικροῦ χρόνου οἱ Ἀλβανοὶ ἐγένοντο Χριστιανοί, χωρὶς ὅμως νὰ μεταβάλωσι τὰ ἄρχαῖα αὐτῶν ἥθη καὶ ἔθνημα.

Καθ' ὅσον ἡδυνάτιζεν ἡ αὐτοκρατορία Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τοσοῦτον ἡῤῥανεν ἡ δύναμις καὶ ἐλευθερία τῶν Ἀλβανῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἔσδομον αἰῶνα μετὰ Χριστὸν ἄπειρα πλήθη Σλαύων καὶ Βουλγάρων ἦλθον ἐκ βορρᾶ καὶ ἀνατολῆς καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Βυζαντινῶν. Ἐκ τούτων οἱ Σέρβοι κατεπλημμύρησαν τὰ βόρεια μέρη τῆς Ἰλλυρίας, ἦτοι τὴν Βοσνίαν, Ἑρζεγοδίνην, Δαλματίαν, Μαυροβούνιον καὶ Σερβίαν, οἱ δὲ Βούλγαροι ἀναμεμιγμένοι μετὰ Σλαύων τὴν Μακεδονίαν. Οἱ Ἀλβανοὶ τῆς Μακεδονίας ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ βορειοδυτικὰ μέρη ἀνὰ τὰ ὄρη τῆς Ἀλβανίας· οἱ δὲ τῆς Ἀνω Ἰλλυρίας κάπως δὲν ἀφῆκαν τὴν χώραν των, ἀλλ' ἀνέμιχθησαν μετὰ τόσον πολλῶν Σλαύων, ὥστε ἀπώλεσαν τὴν γλῶσσάν των καὶ ἤρξαντο σερβιστὶ νὰ λαλῶσι. Διὰ τοῦτο δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι οἱ Βόσνιοι Ἑρζεγοδίνιοι, Δαλματοὶ καὶ Μαυροβούνιοι εἶνε

περισσότερον Ἀλβανοὶ ἢ Σλαῦοι; ἔχουσι πολὺ ἀλβανικὸν αἷμα εἰς τὰς φλέβας των· τὸ ἀνάστημα, ἡ φυσιογνωμία, τὰ ἴθνη, τὰ ὄσμηματα καὶ οἱ χοροὶ των καὶ πᾶν ἄλλο τοὺς προσεγγίζει περισσότερο μὲ τοὺς Ἀλβανικοὺς παρὰ μὲ τοὺς ἄλλους Σλαῦους, οἵτινες δὲν ἔχουσι τὸ ἴδιον ἀνάστημα καὶ τὴν αὐτὴν φυσιογνωμίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ σήμερον ὁμιλοῦσι σερβιστὶ, ὀνομάζονται Σλαῦοι καὶ ἄρτι Ἀλβανοὶ διότι ἡ γλῶσσα εἶναι τὸ πρῶτον διακριτικὸν σημεῖον τῶν ἐθνῶν.

Κατὰ τοῦτον λοιπὸν τὸν τρόπον ἐχάθη τὸ ἥμισυ τῆς Ἰλλυρίας καὶ Μακεδονίας ἀπὸ τὴν Ἀλβανίαν καὶ ἐγένοντο σλαυϊκαὶ χώραι, καὶ ἡ Ἀλβανία ἔμεινε μία μικρὰ χώρα περιλαμβανουσα τὸ ἥμισυ τῆς νοτίου Ἰλλυρίας καὶ τὸ ἥμισυ τῆς Μακεδονίας, ἅτοι τὰ βορειοδυτικὰ αὐτῆς μέρη καὶ ὅλην τὴν Ἠπειρὸν.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἰωρμαίων καὶ Βυζαντινῶν ἐχάθησαν καὶ ἐλησμονήθησαν τὰ ὀνόματα: Ἰλλυρία, Μακεδονία καὶ Ἠπειρος, καὶ ἡ μείνουσα Σκυθία, ὥπως εἶπομεν, ἤρξατο να καλεῖται ἐν τῷ κόσμῳ Ἀλβανία, ἐκ τῆς Ἀλβανικῆς λέξεως *Arbeni*. Ἐκτοτε ἡ Ἀλβανία δὲν ἔχει ἀλλάξει ὄρια, εἶναι καὶ σήμερον ἡ ἴδιη πλὴν ὀλίγων μερῶν, ἅτινα ἐξεχωρήθησαν εἰς τὴν Σερβίαν καὶ Μαυροβούνιον κατὰ τὴν Βερρολίαναιον συνθήκην, ὥπως ἡ Βράνισ, Λεσχοβάτσιον, Δουλκίνιον κτλ. Ἀπὸ τὰ πικρὸν ὅτι τῶν εἰρημένων μερῶν οἱ Ἀλβανοὶ μεγάλως κηρύττωσαν φεύγοντες καὶ ἀφῆκαν τὰς πατρίδας των αἰωνίως εἰς τοὺς Σλαῦους, ἐκτὸς τοῦ Δουλκινίου, ὅπερ ἦν καὶ εἶναι πάντοτε Ἀλβανία, καὶ

ἀναμφιβόλως μίαν ἡμέραν θὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἐνῶθῃ μὲ τὴν Ἀλβανίαν.

IV. ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΗΣ ἈΛΒΑΝΙΑΣ.

Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῶν Βυζαντινῶν, ὅτε οὗτοι εἶχον ἐξασθενήσει καὶ ὄν ἐν ἴσχυον δύναμιν μὴτε νὰ κεντρηθῶσι τὰς πόλεις τῶν μὴτε ν' ἀντισταθῶσιν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, τότε, ὥς εἰς πᾶσαν ἄλλην χώραν, καὶ εἰς τὴν Ἀλβανίαν ἀνεφάνισαν βασιλεῖς τινα, καὶ πολλοὶ τόποι τῶν παραλίων τῆς Ἀλβανίας κατελήφθησαν ὑπὸ τῆς δημοκρατίας τῶν Βενετῶν. Ἐκ τῶν μικρῶν βασιλέων οἵτινες ἀνεφάνισαν τότε ἐν Ἀλβανίᾳ, τινὲς μὲν ἦσαν καθαρῶς Ἀλβανοὶ, τινὲς δὲ ξένοι ἀλλ' ἐξηλθάνισμένοι. Ἐκ τῶν πρώτων ἦτο καὶ ἡ οἰκογένεια τῶν Καστριωτῶν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξῆλθεν ὁ μεγαλόψυχος Σκεντέρ-βέης, ἐν Κρούια, ἡ οἰκογένεια τῶν Τόπια ἐν Ἀρτι κτλ., ἐκ δὲ τῶν δευτέρων ἡ οἰκογένεια τῶν Ντουκαγίνιδων εἰς τὴν ὀρεινὴν τῆς Σκόδρας, ἡ οἰκογένεια τῶν Μουζακῶν εἰς τὴν Μουζακίαν κτλ.

Οὕτως ἡ Ἀλβανία ἦτο διηρημένη εἰς πολλὰ τεμάχια, τὰ ὅποια δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὅλα ὡς βασιλείαι· τα μεγαλειτέρα δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν οὕτω, ἀλλὰ τὰ μικρότερα ἦσαν ἡγεμονίαι καὶ δουκάτα, τὰ ὅποια ἀπὸ τὴν ἐξασθένεισιν τῆς αὐτοκρατορίας εἶχον μείνει εἰς ἑαυτὰ καὶ ἀνεξάρτητα. Ἐν τῷ μέσῳ τούτων αἱ ἔριδες, αἱ φιλονικίαι καὶ οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι ὄν ἐπαυόν ποτε.

Ὅταν ἀνεφάνησαν οἱ Τοῦρκοι, καὶ διεπέρασαν ἐξ Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην κυριεύοντες τὰς χώρας τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, ἡ Ἀλβανία ἵτο διηγεμένη καθ' ὃν εἶπομεν τρόπον. Οἱ Τοῦρκοι ἤρξαντο νὰ νικήσωσι τοὺς ἡγεμόνας τούτους τοὺς κυβερνῶντας τὴν Ἀλβανίαν ἀνὰ ἓνα ἓνα· ἐκ τούτων ἄλλους ἐδίωκον καθ' ὅλοκληρίαν ἀπὸ τὰς χώρας των, ἄλλους δὲ, ἀφοῦ καθυπέτατον, ἄφινον εἰς τὰς χώρας των. Εἷς ἐκ τῶν οὕτως ὑποταγέντων ἵτο καὶ ὁ Ἰωάννης Καστριώτης ὅστις ἠναγκάσθη νὰ δώσῃ εἰς τὸν Σουλτάνον Μουράτ ὁμήρους τοὺς τέσσαρας ἀγαπητοὺς αὐτοῦ υἱοὺς, ὧν ὁ νεώτερος ἦν ὁ Γεώργιος Καστριώτης ὁ ἐπικληθὴς Σκεντέρ-βέης.

V. Ἡ ἈΛΒΑΝΙΑ ΕΝ Τῇ ἘΠΟΧῇ ΤΟΥ ΣΚΕΝΤΕΡ-ΒΕΗ.

Ὁ Σκεντέρ-βέης, τοῦ ὁποίου κατὰ τὴν ἀνδρείαν, στρατιωτικὴν τέχνην καὶ δύναμιν, ὡς καὶ κατὰ τὴν παιδείαν, ὀρθὴν κρίσιν, ἀνθρωπότητα, ἀγαθότητα καὶ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς ἡ ἱστορία οὐδένα ἀναφέρει ὅμοιον, καὶ ὅστις ἔχει τιμῆσει καὶ θὰ τιμῇσι αἰωνίως τὸ ἀλβανικὸν ὄνομα, ὁ Σκεντέρ-βέης, ὁ ἀπαράμιλλος οὗτος ἀνὴρ, λέγω, ἵτο ἔτι νήπιον, ὅταν ἐδόθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τοῦρκων, καὶ ἀνετράφη εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Σουλτάνου· πρὶν ἢ φανῶσι τριῖνες ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐδείκνυνεν ἀνδραγαθήματα καὶ κατορθώματα διὰ τὰ ὁποῖα ὅλος ὁ κόσμος ἐξεπλήττετο· ὅπου καὶ ἂν ἐπεί-

γαινεν ἐνῖκα καὶ οὐδεὶς πρὸς αὐτὸν ν' ἀντι-
σταθῇ ἡδύνατο.

Ὅταν ὁ Σκεντέρ-βέης ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν
Συρίαν, ὅπου εἶχεν ὑπάγει, ὅπως ὑπὲρ τῶν
Τούρκων πολιορκίῃ, ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ
Σουλτάνου ἤκουσεν, ὅτι ὁ πατὴρ του εἶχεν ἀ-
ποθάνει· ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὴν συνηθικὴν, ἣν
εἶχε κάμει ὁ πατὴρ του μὲ τὸν Σουλτάνον, ἀ-
πηρεῖτο, ὅπως εἷς ἐκ τῶν υἱῶν του ὑπάγῃ εἰς
Κρούϊαν καὶ καταλάβῃ τὸν πατρικὸν θρόνον,
καὶ ἐπειδὴ ὁ Σκεντέρ-βέης σὺν τῷ θανάτῳ τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ ἔμαθεν καὶ τὸν θάνατον τῶν τριῶν
αὐτοῦ ἀδελφῶν, οἵτινες δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀ-
ποθάνωσι φυσικὸν θάνατον οὕτω καὶ ἐν τῷ
αὐτῷ χρόνῳ, ὁ ἀλβανὸς ἤρως δὲν ἦτο τόσον
ἄφρων ὥστε νὰ μὴ ἐννοήσῃ, τί εἶχον πάθει οἱ
δυστυχεῖς ἀδελφοὶ καὶ ὅτι τοῦτ' αὐτὸ ἠθέλεν
εὗρε καὶ αὐτὸν τὸν ἰδίον, ἐὰν ἐξήτει τὸν πα-
τρικὸν θρόνον. Καὶ ἀληθῶς ἀπ' ἐκείνης τῆς
ἡμέρας ὁ κύριος του ἤρξατο νὰ τὸν στέλλῃ
εἰς μάχας καὶ φοβεράς καὶ ἐπικινδύνους μονο-
μαχίας, ὅπως φονευθῇ, διότι νὰ τὸν φονεύσῃ
φανερὰ ἐφοβεῖτο ἀπὸ τοὺς τούρκους στρατιώτας,
οἵτινες σφόδρα ἠγάπων αὐτὸν διὰ τὰ ἀνδράγα-
θήματα καὶ ἀγαθότητα αὐτοῦ.

Διὰ τοῦτο ὁ Σκεντέρ-βέης ἀνέμενεν εὐπρόσ-
δεκτον καιρὸν διὰ νὰ φύγῃ καὶ ὑπάγῃ εἰς Ἀλ-
βανίαν πρὸς σωτηρίαν του καὶ πρὸς ἀπελευθε-
ρωσιν τῆς πατρίδος του, ὑπὲρ ἧς κατακαίετο
ἡ καρδία του. Τὸν κατάλληλον καιρὸν εὗρε,
χωρὶς ν' ἀναμείνῃ ἐπὶ πολὺ, ὑπῆγεν εἰς Κρούϊαν,
ἐξεδίωξεν ἐκεῖθεν τοὺς Τούρκους, καὶ ἐπὶ τὸν

πατρικὸν θρόνον ἐκάθισε. Ὅλοι οἱ πρωτοὶ καὶ ἀρχηγοὶ τῆς Ἀλβανίας συνήχθησαν εἰς τὴν Κρούϊαν, ἔδωκαν τὰ πιστὰ καὶ συνεφώνησαν ν' ἀγωνισθῶσι καὶ ἀποθάνωσι πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος, ἀναγνωρίζαντες ὅλοι ὡς ἀρχηγὸν καὶ βασιλέα τὸν Σκεντέρ-βέην.

Οὔτω διὰ πρώτην φοράν ἡ Ἀλβανία ἠνώθη εἰς ἓν βασιλεῖον ὑπὸ ἓνα βασιλέα ἀνδρείον καὶ ικανὸν ὡς τὸν Σκεντέρ-βέην. Οἱ Τοῦρκοι ἀμέσως ἔστειλαν μεγάλης στρατιᾶς, ἵνα καθυποτάξωσι καὶ πάλιν τὴν Ἀλβανίαν· ἀλλ' ὁ Σκεντέρ-βέης ἴστατο ἐρρωμένως ἐναντίον αὐτῶν, καὶ μὲ ὀλίγους ἀνδρας ἐρρίπτετο ὡς ἀετὸς ἐπὶ χιλιάδας Τοῦρκων καὶ κατετρόπονεν ὁλοκληρούς στρατιᾶς τῶν Σουλτάνων Μουράτ καὶ Μεχμέτ, προξενῶν φόβον καὶ τρόμον εἰς τὰς καρδίας τῶν Τοῦρκων.

Πλέον ἢ τεσσαράκοντα ἔτη ἀνθίστατο οὔτως ὁ Σκεντέρ-βέης φονεύων καὶ καταστρέφων τοὺς ἐχθροὺς. Ὅλα τὰ τότε κράτη τῆς Εὐρώπης ἔτρεφον ἐλπίδας πρὸς τὸν Σκεντέρ-βέην, καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς Εὐρώπης παρὰ τῶν Ἀλβανῶν περιέμενον. Ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἦσαν γενναῖοι καὶ ἥρωες ὡς ὁ Σκεντέρ-βέης, οὔτε εἶχον τὴν πίστότητα τῶν Ἀλβανῶν. Πολλάκις οἱ Οὐγγροὶ καὶ ὁ Πάπας ἔχωνον εἰς τὸ πῦρ τὸν Σκεντέρ-βέην, ἔπειτα δὲ ἀπεσύροντο καὶ ἄφηνον αὐτὸν μόνον, βλέποντες μακρόθεν. Μόλα ταῦτα ὁ Σκεντέρ-βέης ἀνθίστατο ἐρρωμένως· καὶ ἡ Ἀλβανία, ζῶντος τούτου τοῦ ἀνδρός, ἐφύλαξε μετὰ τιμῆς τὴν ἐλευθερίαν. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σκεντέρ-βέη ἡ Ἀλβανία ἔπεσεν ὑπὸ τὰς χεῖρας τῶν Τοῦρκων.

VI. Ἡ ἈΛΒΑΝΙΑ ὑΠΟ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ.

Μετὰ τὸν Σκεντέρ-βέην καὶ τὴν ἐποχὴν τοῦτου, ἡ ὁποία, ἂν καὶ παρῆλθεν ὁλόκληρος ἐν πολέμοις καὶ αἵματι, εἶναι ἡ ὀραιοτέρα καὶ εὐτυχέστερα ὅλων τῶν ἐποχῶν διὰ τὴν πατρίδα ἡμῶν, διότι μόνον τότε ἠνέωθη σύσσωμος ὑπὸ μίαν ἐλευθέραν κυβέρνησιν, καὶ διεφημίσθη τὸ ὄνομα αὐτῆς εἰς ὅλον τὸν κόσμον μετὰ τηρῆς μεγάλης, ἔνεκα τῆς γενναίας ἀντιστάσεως ἐναντίον τῶν Τούρκων, ἐναντίον τῶν ὁποίων τὰ τότε μεγάλα βασίλεια οὐκ' ἠδύνατο ν' ἀντιστέκωνται· μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐκτάκτου τούτου ἀνδρός, λέγομεν, ἡ Ἀλβανία ἐγένετο μίᾳ ἐπαρχία τοῦ Τουρκικοῦ κράτους.

Οἱ Ἀλβανοὶ, ἀνδρες γενναῖοι καὶ πολεμικοὶ, πάντοτε σφόδρα ἔχουσιν ἀγαπήσει τὸν πόλεμον, καὶ τὸν πόλεμον ἔχουν θεωρεῖν ὡς ἔργον καὶ ὡς ὄργανον κέρδους. Ἐπορεύοντο μὲ τὰ ὅπλα ἀνὰ χεῖρας εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ ἔκαμον νὰ κερδίσει ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου ἐκράτουν τὸ μέρος. Κατὰ ταύτην τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν συνήθειαν εἶχον ὑπάγει καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἶχον εἰσελθεῖ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Τούρκων βοηθουντες τούτους διὰ τῶν ὅπλων καὶ τῆς ἀνδρείας. Ὁ Μπαγιαζήτ Πασσᾶς, ἀνὴρ γενναῖος καὶ ὑπὲρ τὸ μέτρον πιστὸς ὅστις ἐξήγαγε τὸν Τζελεπι-Σουλτάν Μεχμέτ ἀπὸ τὸ μέσον τῶν στρατευμάτων τοῦ Τιμερλάνου, καὶ ἔσωσεν αὐτὸν ἀπὸ μυρίους κινδύνους ὑποβάλλων ἑαυτὸν εἰς μέγιστον κίνδυνον καὶ αἰῶν αὐτὸν ἐπ' ὤμων πλέον ἢ ἀπαξ· οἷτος ὁ Μπαγιαζήτ-Πασσᾶς,

οὕτως ἰδὼν τὴν ζωὴν τοῦ εὐημεροῦ Σουλτάνου, ἀνελθὼν τοῦ ὁποῖου τὸ τουρκικὸν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ὀσμάνου θὰ ἦσαν ἐξυφανισμένα καὶ ἐκδυμένα εἰς τὸν αἰῶνα, ἦτον Ἀλβανός, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι πασσάδες καὶ μεγάλοι ἄνδρες, οἵτινες εἶχον δεῖξει ἑκτακτον ἀνδρείαν καὶ πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὰς στρατίας τῶν Τούρκων καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον πρὶν ἢ κηρυθῇ ἡ Ἀλβανία ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ἐπειδὴ οἱ Ἀλβανοὶ εἶχον ἀρχίσει νὰ ἀσπασθῶσι τὴν θρησκείαν τῶν Τούρκων καὶ νὰ γίνωνται Μουσουλμάνοι καὶ πρὶν ἢ πέσῃ ἡ Ἀλβανία ὑπὸ τὰς χεῖρας καὶ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων, Ἀλλ' ἀφοῦ ἐγένοντο οὗτοι κύριοι τῆς Ἀλβανίας, ἡ ἀλλαξοπιστία νῦξινσε πολὺ περιωσότερον, καὶ εἰς ὅλα τα μέρη τῆς Ἀλβανίης ἤρχισαν ν' ἀσπασθῶσι τὴν θρησκείαν τῶν νικητῶν, λέγοντες: «ὅπου εἶναι τὸ ξίφος ἐκεῖ εἶναι καὶ ἡ θρησκεία». Οἱ Ἀλβανοὶ ἔχουν τὸ ἰδίωμα ταχέως νὰ βαρύνωνται ἀπὸ μίαν θρησκείαν, καὶ θέλουσι πάντοτε νὰ τὴν ἀλλάξωσιν· ἀφοῦ δὲ εἶδον, ὅτι καὶ οἱ Τούρκοι δὲν ἐτίθον τοῖς μὴ ἐρχομέναις τὴν αὐτὴν με αὐτοὺς θρησκείαν, δὲν ἐβράδυναν ν' ἀσπασθῶσι καὶ τὴν θρησκείαν αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ οἱ μείναντες χριστιανοὶ δὲν καταπεινώθησαν καὶ δὲν ἐγένοντο φαγιάδες ὅπως τὰ ἄλλα ἔθνη, ἀλλὰ διατήρησαν τὰ ὅπλα καὶ τὴν τιμὴν των, καὶ ἐπύγαινον καὶ οὗτοι εἰς πολέμους καὶ ἐπολέμουν μετὰ τῶν ἀδελφῶν των Μωαμεθανῶν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τῆς Τουρκίας.

Ἦτι ἐπεθύμει τὸ τουρκικὸν καὶ τὸ σύμφωνον μὲ τὸν καραϊτῆρ᾽ των. Δικαίως πόλεμος,

ἵππικοὶ ἀγῶνες, λαίλασσαι, ἀπαιαὶ, φόνοι, σφαγαὶ καὶ ἄλλα τοιαῦτα πρᾶγματα, εἰς ἃ κερδοῖοντο οἱ Τοῦρκοι, ταῦτα ἦσαν εὐάρεστα καὶ εὐπρόσδεκτα καὶ εἰς τοὺς Ἀλβανοὺς. Οἱ Τοῦρκοι εὗρον εἰς τοὺς Ἀλβανικοὺς καὶ τοὺς πολέμους καὶ πλετοὺς ἐταίρους· οἱ δ' Ἀλβανοὶ εὗρον εἰς τοὺς Τοῦρκοὺς κύριον ἀνοίγοντα ἐμπροσθέντων ἐγὼ καὶ ἐλευθέρον στήδιον, ἵνα καίμῃσι ὅλα ἡμῖν ἐνδομύχως πύκνοντο.

Ἢ Ἀλβανία ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Τοῦρκων ἐγένετο πλουσιωτέρα καὶ εὐτυχότερα ἢ ἄλλοτε· διότι οἱ Ἀλβανοὶ ἐτιεχον μετὰ τῶν Τοῦρκων εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, καὶ ἐπέστρεφον εἰς τὴν πατρίδα των πεφορτωμένοι εἰς χρυσόν καὶ ἀργυρόν, μὲ πολύτιμα ὄπλη καὶ ὠραίους ἵππους τῆς Ἀραβίας, Αἰγύπτου, Οὐγγαρίας κτλ. Ὦντες ἀνδρείότεροι καὶ ἱκανώτεροι ἢ οἱ Τοῦρκοι κατελάμβανον καὶ τὰς μεγαλειτέρας καὶ σπουδαιοτέρας θέσεις, καὶ εἶχον μεγαλειτέραν ὑπόληψιν ἢ οἱ ἴδιοι Τοῦρκοι. Μόνον πρωθυπουργοί, ἥτοι μεγάλοι Βεζίροι ἐκρημνίζον ὡς ἑγγιστά 20 Ἀλβανοὶ, καὶ οἱ καλλίτεροι καὶ δυναμώτεροι ἐκ τῶν χρηματιζόντων ἐκ ταύτων τὴν ὑψηλὴν θέσιν ἔχον ἦσαν Ἀλβανοὶ.

Εἰς δὲ τὴν Ἀλβανίαν ξένους οὐδέποτε ἔρχετο. Οἱ κυβεργόντες τὴν Ἀλβανίαν, μικροὶ τε καὶ μεγάλοι, ἦσαν ὅλοι καὶ πάντοτε Ἀλβανοὶ. Δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἡ Ἀλβανία αὐτεκυβεργαῖτο δι' Ἀλβανῶν καὶ μὴ ἰδίους αὐτῆς νόμους. Οὐδόλως εἶχε ταπεινωθῇ ὑπὸ τὴν Τουρκίαν, καὶ δὲν ἐπλήκωνεν εἰμὴ το αἷμα ἵππερ ἔκχυνεν εἰς τὰς μάχας καὶ δι' ὅπερ ἐπληρο-

νετο καὶ ἀντημοιόετο πολὺ ἀκριβῶς. Αὕτη εἶναι ἡ αἰτία δι' ἣν συνεδέθησαν οἱ Ἀλβανοὶ μετὰ τοὺς Τούρκους· οἱ μὲν Ἀλβανοὶ εἰσέρισκον εἰς τοὺς Τούρκους πᾶν ὅ,τι ἐπόθουν· χρήματα, τιμὴν, ὅπλα, ἵππους, λάφυρα, ὅσα ἤθελον, καὶ ἐλευθερίαν ὅση τοῖς ἀπητήτο· οἱ δὲ Τούρκοι εἰσέρισκον εἰς τοὺς Ἀλβανούς ὅ,τι ἐπόθουν· ἀνδρείαν, πίστιν καὶ αἷμα ἀφειδῶς χυνόμενον.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ τανζιματίου· παρακατιὸν θέλομεν ἰδεῖ, πῶς ἔτκοτε μετεβλήθησαν τὰ πράγματα.

VII. Ἡ ἙΘΝΙΚΟΤΗΣ ΚΑΙ Ἡ ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ἈΛΒΑΝΩΝ.

Οἱ Ἀλβανοὶ λαλοῦσι μίαν τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ὠραιότερων γλωσσῶν τοῦ κόσμου· αἱ γλῶσσαι αἵτινες ἦσαν σύγχρονοι καὶ ἀδελφαὶ αὐτῆς ἀπὸ χιλιάδων ἐτῶν οἶναι τεθνηκοῖαι καὶ εἰς οὐδεμίαν τῆς ὑδρογείου χώρας λαλοῦνται· ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν ἐν χοῇ εἶναι αἱ ἑγγονοὶ καὶ τρισέγγονοι αὐτῶν. Ἡ Ἀλβανικὴ εἶναι σύγχρονος τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, τῇ Λατινικῇ, τῇ Σανσκριτικῇ, ἥτις εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν, τῇ Ζεϊδιστικῇ γλῶσσῃ τῆς Ἀρχαίας Περσίας, τῇ Κελτικῇ, τῇ Τευτονικῇ κτλ. Ἀλλ' αἱ ἄς ἀπνηριθμήσαμεν γλῶσσαι, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς ἦσαν μικραὶ ἀδελφαὶ τῆς Ἀλβανικῆς καὶ πολὺ νεώτεραι αὐτῆς, αἱ γλῶσσαι αὗται, λέγω, ἀπὸ χιλιάδων ἐτῶν δὲν λαλοῦνται καὶ δὲν ζῶσιν εἰμὴ εἰς τὰς σελίδας, ἀρχαίων τινῶν βι-

όλιων. Αὐταὶ καλοῦνται νεκραὶ γλώσσαι, ἀλλ' ἢ Ἀλδανικῇ, ἢ ημετέρα γλώσσῃ, ἃν καὶ εἶναι ἀρχαιοτέρα αὐτῶν, εἶνε ἔτι ζῶσα, λαλεῖται δὲ καὶ τὴν σήμερον ὅπως ἐν τῇ τῶν Πελασγῶν ἐποχῇ.

Ἀναμφιδόλως οἱ Πελασγοὶ εἶναι τὸ ἀρχαιότερον τῶν ἀριανικῶν ἐθνῶν. Ἐχομεν πολλὰ σημεῖα καὶ πολλὰς ἀποδείξεις, αἵτινες πασιφανὸς δεικνύουσιν, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ Πελασγοὶ, περὶ ὧν τὰ λεγόμενα φαίνονται ἡμῖν ὡς μῦθοι ἔνεκα τῆς πολὺ μεμικρυσμένης αὐτῶν ἀρχαιότητος, ἐλάλουν τὴν γλώσσαν, ἣν λαλοῦμεν ἡμεῖς σήμερον. Τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν, οἷς ἐλάτρευον οἱ Πελασγοὶ, ἐκ τῶν ὁποίων ἔχει δανεισθῆ αὐτὰ ἡ μυθολογία τῶν τε Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, καὶ πολλαὶ ἄλλαι λέξεις, ἃς ἔχει διαφυλάξει ἡ ἱστορία, καὶ ὀνομασθαι τοποθεσιῶν κτλ. φαίνεται, ὅτι εἶναι καθαρῶς ἀλδανικαὶ λέξεις, καὶ δεικνύουσιν ἡμῖν, ὅτι οἱ Πελασγοὶ ἐλάλουν τόσας χιλιάδας ἐτῶν πρότερον ταύτην τὴν γλώσσαν, ἣν ὁμιλοῦμεν ἡμεῖς σήμερον σχεδὸν ἀπαράλλακτον ἢ μὲ τόσας ὀλίγας μεταβολάς, ὥστε θυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, ὅτι, ἐὰν ἀνίστατο σήμερον Πελασγός τις, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ συνεννοημεθα μετ' αὐτοῦ ὅπως συνεννοεῖται σήμερον Τόσκας τις μὲ Γκέγκαν ἢ Τζάμης τις μὲ Γοράμον.

Ἡ γραμματικὴ τῆς Ἀλδανικῆς γλώσσης, ἢ κλίσις τῶν λέξεων εἰς τόσας μορφάς, ἢ λεπτότης τῶν ἁφθρῶν καὶ ἀντωνυμιῶν καὶ ἄλλαι ὠραιότητες, τὰς ὁποίας οὐδεμίᾳ τῶν σημερινῶν γλωσσῶν ἔχει καὶ τὰς ὁποίας καὶ αἱ ἀρχαῖαι γλώσσαι δὲν ἔχουσι τόσον τελείας καὶ τόσον

πολλὰς, ὅλα ταῦτα δεικνύουσιν, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ εἶνε μίᾳ γλῶσσαι πολὺ ἀρχαία, ἵτις ἔχει μείνει ἀπὸ τοῖς πάνι ἀρχαίους καὶ μυθολογικοὺς χρόνους καὶ διαφυλαχθῇ ὅπως ἡτό ποτε ἄφθαρτος καὶ ἀναλλοίωτος.

Τὸ σημεῖον τῆς ἐθνικότητος εἶναι ἡ γλῶσσα· ἕκαστον ἔθνος διατηρεῖται διὰ τῆς γλώσσης του· ὅσοι ἄνθρωποι λησμονοῦσιν ἢ ἀφίνουσι τὴν γλῶσσάν των καὶ λαλοῦσιν ἄλλην γλῶσσαν προϋόντος τοῦ χρόνου γίνονται ἄνθρωποι τοῦ ἔθνους ἐκείνου οἱ λαλοῦσι τὴν γλῶσσαν, καὶ ἐξέρχονται τῆς ἐθνικότητος αὐτῶν. Δι' ὅσα ἔθνη ἔχουν ἀφανισθῇ ἢ χαθῇ, μὴ νομίζετε, ὅτι ἀπέθανον ἢ ἐφονεύθησαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι αὐτῶν· ἀναμφιδόλως, ὅχι· ἀλλ' ἀνεμίγησαν μετὰ ἄλλα ἔθνη, ἔλαβον τὴν γλῶσσαν τούτων, καὶ ἀφομοιωθῆσαν μετὰ ταῦτα χωρὶς νὰ ἔχωσι καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀπὸ ταῦτα διάκρισιν.

Οὕτως ἠφανίσθησαν οἱ Μακεδόνες, Θρᾷκες, Φρύγες, οἱ ἄνω Ἰλλυριοὶ καὶ τόσοι ἄλλοι λαοί, οἱ ὅποιοι ἦσαν Πελασγοί, ἥτοι Ἀλβανοὶ ὡς ἡμεῖς, καὶ οἱ ὅποιοι δὲν ὑπάρχουσι σήμερον. διότι ἐχάθησαν καὶ ἐλησμονήθησαν ἀλλάξαντες τὴν γλῶσσάν των μετὰ ἄλλην. Ἀλλ' οἱ Ἀλβανοὶ τῶν χωρῶν, αἵτινες σήμερον ὀνομάζονται Ἀλβανία, διεφύλαξαν πολὺ ὥραϊα τὴν γλῶσσάν των, καὶ οἷτω λαλεῖται καὶ σήμερον εἰς τὰς χώρας των ἡ ἀρχαία γλῶσσα τῶν Πελασγῶν τῆς μυθολογίας.

Πῶς κεννυθῆσαν οἱ Ἀλβανοὶ νὰ διατηρήσωσι τὴν γλῶσσάν των ἀκεραίαν καὶ ἀναλλοίωτον ἐν τῷ μέσῳ τόσων ἀγρίων ἐθνῶν; Πῶς ἡ ἀλβανικὴ

γλώσσα δὲν διεφθάρη καὶ δὲν μετεβλήθη μὴ ἔχουσα γράμματα καὶ βιβλία καὶ μὴ γραφομένη καὶ ἀναγινωσκομένη εἰς σχολεῖα, ἐνῶ γλώσσαι γεγραμμέναι καὶ τετελειωποιημέναι ὡς πρέπει ἐχάθησαν ἢ μετεβλήθησαν τόσον ὥστε νὰ καλῶνται ἄλλαι γλώσσαι; Ἡ ἀπόκρισις εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας εἶναι πολὺ εὐκόλος: Οἱ Ἀλβανοὶ δὲν διετήρησαν τὴν γλῶσσαν καὶ ἐθνικότητά των οὔτε μὲ γράμματα οὔτε μὲ παιδείαν οὔτε μὲ πολιτισμόν, ἀλλὰ μόνον μὲ τὴν ἐλευθερίαν, ὄντες πάντοτε μεμονωμένῃ καὶ ἀνεξάρτητοι κατὰ το μᾶλλον ἢ ἥττον, μὴ ἀναμιγνύμενοι μὲ ἄλλα ἔθνη καὶ μὴ δεχόμενοι ξένους εἰς τὴν χώραν των. Τὸ ἴστασθαι μακρὰν ἀφ' ὅλον τὸν κόσμον, ἀπὸ τὴν παιδείαν, ἀπὸ τὸν πολιτισμόν, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, τὸ ζῆν τρόπον τινὰ ζῶνι ἀγρίαν ἀνὰ τὰ ὅρη διετήρησε καὶ εἶδωσεν τοῖς Ἀλβανοῖς τὴν γλῶσσαν καὶ ἐθνικότητα.

Πῶς οἱ Ἀλβανοὶ δὲν ἔχουσι διεφθῆ ποτε νὰ γραμματοποιήσωσι τὴν γλῶσσάν των; Τοῦτο εἶναι μέγα θαῦμα. Δὲν λέγομεν δι' ἐκείνας τὰς φυλὰς καὶ μικρὰ καὶ διεσκορπισμένα γένη τῶν Πελασγῶν καὶ ἀρχαίων Ἰλλυριῶν, διότι αὐτοὶ ζῶντες ἀνὰ τὰ ὅρη ὡς ἄγριοι οὐδεμίαν ἀνάγκην πρὸς τοῦτο ἐβλεπον, καὶ οὐδέποτε κατὰ νοῦν τοῖς ἡρχετο μία τοιαύτη σκέψις. Ἀλλ' οἱ Μακεδόνες, οἵτινες εἶχον βασιλεῖον ὡς πρέπει, καθὼς καὶ τὰ βασίλεια τοῦ Πύρρου ἐν Ἠπειρῷ καὶ τῆς Τεύτας ἐν Ἰλλυρίᾳ, πῶς δὲν ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ γραμματοποιήσωσι τὴν γλῶσσάν των; Ὁ Φίλιππος, ὅστις ἠγωνίζετο νὰ μεγαλώσῃ τὴν Μακεδονίαν καὶ νὰ ταπει-

νόση τοὺς Ἑλλήνας, πῶς δὲν ἐσκέφθη νὰ γράψῃ τὴν γλῶσσάν του ὅπως τὴν Ἑλληνικὴν; Ὁ Ἀλέξανδρος, λέγομεν, δὲν ἔσχε καιρὸν, ἀλλ' οἱ Πτολεμαῖοι, οἵτινες ἀνεζωογόνησαν τὰς τέχνας καὶ τὴν γλῶσσάν των Ἑλλήνων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, πῶς δὲν ἐσκέφθησαν ποτε καὶ διὰ τὴν γλῶσσάν των νὰ τὴν γραμματοποιήσωσιν, ἀφοῦ εὗλεπον ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Ἀσίας καὶ Αἰγύπτου νὰ γράψωσιν ἑκάστων τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γλῶσσαν; Οἱ Ῥωμαῖοι ἐμάνθανον καὶ αὐτοὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσάν καὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ ὅλας τὰς τέχνας εὐπουδαῖον εἰς ταύτην τὴν γλῶσσάν, ἀλλ' εἶχον κάμει γράμματα καὶ διὰ τὴν γλῶσσάν των, τὴν Λατινικὴν, καὶ πολλὰ πράγματα ἔγραφον καὶ συνεγίνωσκον εἰς ταύτην τὴν γλῶσσάν.

Ὁ μέγας φιλόλογος τῆς Γερμανίας δόκτωρ Han, ὅστις ἔχει εἶπει πολλὰς ἀληθείας περὶ τῆς Ἀλβανίας, ἔχει εὑρεῖ ἐν τινι μέρει τῆς Ἀλβανίας, λίθον τινὰ γεγραμμένον ἀλβανιστὶ με γράμματα τὰ ὅποια ὁμοιάζουσι πολὺ με τὰ φοινικικά, καὶ φαίνονται εἰλημμένα παρὰ τούτων μὴ ὄντα αὐτὰ τὰ ἴδια. Ἀλλὰ τὰ γράμματα ταῦτα δὲν εὗρέθησαν καὶ ἀλλαχοῦ, οὔτε εἶναι γνωστὸν, ἂν ποτε ᾤων ἐν χερσὶ ἐν Ἀλβανίᾳ. Τάφοι τινὲς καὶ ἄλλοι λίθοι γεγραμμένοι δι' ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ πλησίον τῆς Ἀγκύρας καὶ ἄλλοι τινὲς γεγραμμένοι διὰ λατινικῶν στοιχείων ἐν τῇ Ἑτρουρία τῆς Ἰταλίας, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα δὲν εἶναι οὔτε ἑλληνικὴ οὔτε λατινικὴ, φαίνεται νὰ ἴναι γεγραμμένοι ἐν τῇ Ἀλβανικῇ ὑπο τῶν ἀρχαίων

φυγῶν καὶ Ἑτρούσκων, οἱ ὅποιοι ἦσαν Πε-
 λασγοὶ, δηλαδὴ Ἀλβανοὶ. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα εἶ-
 ναι ὀλίγα καὶ μεμονωμένα. Ἐκ τούτων ἐννοεῖ-
 ται, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους
 κάπου κάπου εἶχον γράμματα ἐν τῇ γλώσσῃ των
 μὲ τὰ στοιχεῖα τὰ ὅποια νῆξευρον, καθὼς καὶ
 εἰς τοὺς ἐσχάτους χρόνους ἄλλοι ἔγραφον μὲ
 ἀραβικοὺς χαρὰκτῆρας, ἄλλοι μὲ ἐλληνικοὺς
 καὶ ἄλλοι μὲ λατινικοὺς. Ταῦτα εἶναι ὀλίγα
 καὶ μεμονωμένα, καὶ οἱ Ἀλβανοὶ οὐδέποτε ἐ-
 χουσι σκεφθῆναι νὰ κάμωσιν· ἐν εἶδος γραμμάτων
 πρὸ· γράμματοποιήσιν τῆς γλώσσης των· καὶ
 οὗτο ἡ Ἀλβανικὴ μᾶλλον τῆς σήμερον ἔχει μεί-
 νει ἄγραφος γλώσσα.

VIII. ΟΙ ἈΛΒΑΝΟΙ ΠΑΝΤΟΤΕ ὙΠΕΡ ΤΩΝ ΞΕ- ΝΩΝ ΚΑΙ ΟΥΔΕΠΟΤΕ ὙΠΕΡ ἙΑΥΤΩΝ.

Ὅπως εἶπομεν ἄνωτέρω, οἱ Ἀλβανοὶ πάν-
 τοτε ἔχουν φονευθῆναι, ἐργασθῆναι καὶ ποτίσει μὲ τὸ
 ἑαυτῶν αἷμα ὅλον το πρόσωπον τῆς γῆς; ἀλλ'
 ἐκ τοῦ αἵματος τῶν Ἀλβανῶν ἄλλοι ἔχουν ὠ-
 φελῆσθαι, ἡ δὲ Ἀλβανία οὐδὲν καλὸν ἔχει ἰδεῖ.
 Πολλοὶ Ἀλβανοὶ ἔχουν διακριθῆναι καὶ διαφημισθῆναι
 ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἄλλοις προτερήμασιν· ἀλλὰ μὲ
 τούτους ἄλλοι καυχῶνται καὶ ὅχι οἱ Ἀλβανοὶ
 καὶ ἡ Ἀλβανία.

Μὲ το Πύρρον καὶ Ἀλέξανδρον καυχῶνται
 οἱ Ἕλληνες καὶ Ἕλληνας αὐτοὺς καλοῦσιν.
 Οἱ Μακεδόνες, οἵτινες διὰ τῆς ἀνδρείας των ἐ-
 κτίευσαν ὅλον τὸν κόσμον ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ,

οὐδεμίαν ὠφέλειαν ἔφερον εἰς τὴν Ἀλβανίαν, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες, οἵτινες ἦσαν ἐχθροὶ των, παρηκολούθησαν καὶ περιεκύκλωσαν αὐτοὺς, καὶ ὠφελήθησαν ἐκ τοῦ ἀπ' ἐκείνων χυθέντος αἵματος. Οἱ Μακεδόνες διέδωσαν εἰς ὅλας τὰς ὑπ' αὐτῶν κυριευθείσας χώρας τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν πολιτισμὸν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὅχι τὴν ἰδικὴν των, ἥτις ἦτο ἡ Ἀλβανικὴ. Ὁ περισσότερος κόσμος καὶ σήμερον τοὺς Μακεδόνας ὥς Ἕλληνας θεωροῦσιν. Ἀληθῶς, ἐὰν δὲν ἦσαν οἱ Μακεδόνες, ἡ γλῶσσα των Ἑλλήνων δὲν θὰ εἶχεν ἀξιωθῆ ποτε τῆς φήμης, ἥς σήμερον ἀπολαμβάνει, καὶ ἴσως θὰ εἶχεν χαθῆ καὶ καθ' ὀλοκληρίαν διότι ἡ σχολὴ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ οἱ πεπαιδευμένοι οἵτινες μετέβησαν εἰς Αἴγυπτον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Πτολεμαίων, ἔκαμον τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν πολιτισμὸν των, Ἑλλήνων νὰ διαδοθῶσι καὶ διὰ φημισθῶσιν καθ' ὅλον τον κόσμον. Οἱ Πτολεμαῖοι, οἵτινες ἦσαν καθαρῶς Ἀλβανοὶ ἐκ Τσαμυρίας καὶ ὅλοι οἱ Μακεδόνες ἀφῆκαν τὴν γλῶσσάν των, τὴν Ἀλβανικὴν, ἀκαλλιέργητον καὶ ἄγνωστον, καὶ μετεχειρίσθησαν τὴν γλῶσσαν τοῦ Δημοσθένους, ἥτις εἶχεν ὁμιλήσει τόσον ἐναντίον τῶν Μακεδόνων.

Μετὰ τοὺς Ἕλληνας ἦλθον οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οὗτοι πολὺ ἐκέδισαν διὰ τῶν Ἀλβανῶν ἡ ἀνδρεία των Ἀλβανῶν καὶ ἡ φρόνησις τούτων ὑπηρετεῖ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ὑπερφήνειαν τῶν Ῥωμαίων καὶ οὐχὶ τὴν ἰδικὴν των. Πολλοὶ γενναῖοι ἄνδρες καὶ πεπαιδευμένοι ἐκ τῶν Ἀλβανῶν ἔχουσιν ἀναδεχθῆ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπο-

χῆς τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ' ὁ κόσμος θεωρεῖ αὐτοὺς ὡς Ῥωμαίους καὶ ὄχι ὡς Ἀλβανούς.

Μετὰ τοὺς Ῥωμαίους ἔρχεται ἡ σειρά τῶν Τούρκων. Οἱ Ἀλβανοὶ ἀναμειγμένοι μὲ τοὺς Τούρκους ἔλαβον μέρος εἰς ὅλους τοὺς πολέμους οὓς ἔκαμνον καὶ ἐκέρδιζον οὔτοι ἐναντίον ὅλου τοῦ κόσμου· καὶ τὰ μεγαλεῖτερα ἀνδραγαθίματα καὶ τὰ σπουδαιότερα ἔργα ἔκαμνον οἱ Ἀλβανοὶ, ἀλλὰ τὴν ψήμην καὶ ὑπόληψιν ἐκέρδιζον οἱ Τούρκοι, καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἐγνώριζεν αὐτοὺς διὰ Τούρκους, καὶ οὐδεὶς τοὺς ἀνεγνώριζεν ὡς Ἀλβανούς. Ἐκ τῶν Βεζύριδων τῆς Τουρκίας οἱ μεγαλεῖτεροι καὶ καλλίτεροι ἦσαν Ἀλβανοὶ, ὡς ὁ Σινὰν-Πασσᾶς, ὅστις ἐκυρίευσεν τὴν Ὑμένην καὶ ἔφερε τὴν τουρκικὴν σημαίαν μέχρι τῶν Ἰνδικῶν θαλασσῶν, ὡς οἱ Κιουπρουλίδες, οἵτινες ἔχουν σώσει τὸ τουρκικὸν κράτος ἀπὸ μεγίστους κινδύνους καὶ ἐνδυναμώσει τόσον, ὥστε νὰ ὑπάγῃ καὶ πολιορκήσει τὴν Βιέννην. Καὶ πολλοὶ ἄλλοι μεγάλοι ἄνδρες καὶ διακεκριμένοι ἥρωες ἔχουν ἀναφανῆ, ἀλλ' ἐκ τούτων ἡ Τουρκία ἔχει ὠφελῆθῃ μεγάλως, ἡ δὲ Ἀλβανία οὐδὲ ὀλίγον.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους οἱ Μωαμεθανοὶ Ἀλβανοὶ ἔχουν πολεμήσει καὶ φονευθῇ ὑπὲρ τῶν Τούρκων, οἱ δὲ Χριστιανοὶ Ἀλβανοὶ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὰ δύο ταῦτα ἔθνη, τὰ ὁποῖα, οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο, εἶναι εὐγνώμονα πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ τοὺς ἀνταμοιβοῦσιν ὡς κακίστα ἀγωνιζόμενοι ὅσον δύνανται διὰ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ ἀλβανικοῦ ὀνόματος. Ὁ Μπότζιαρης, ὁ Τζαβέλας, ὁ Μιαούλης καὶ ἄλλοι,

ἵτοι οἱ πλεονέστεροι τῶν ὑπὲρ τῆς παλιγγενεσίας καὶ ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος ἀγωνισαμένων ἡρώων, ἵσαν καθαρώς Ἀλβανοὶ καὶ οὐδόλως Ἑλλήνες· ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἡρωϊσμὸν αὐτῶν ἡ μὲν Ἑλλάς ὠφελήθη μεγάλως, ἡ δὲ Ἀλβανία οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον. Ἐνώπιον τοῦ κόσμου ἐπολέμουν Ἑλλήνες πρὸς Τούρκους, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν ἱπολέμουν Χριστιανοὶ Ἀλβανοὶ πρὸς Μωαμεθανοὺς Ἀλβανούς. Ὅταν ἐνίκων ἐκεῖνοι, ἐκέρδαινον ἡ Τουρκία· ἀλλὰ τὸ ἐκατέρωθεν ἐκχυνόμενον αἷμα ἦτο ἀλβανικόν. Οἱ Ἀλβανοὶ φονεύονται ἀδελφὸς μὲ ἀδελφόν, ἀλλοὶ δὲ ὠφελοῦνται. Ὁ Ἀλβανὸς πάντοτε ἀφειδῶς ἔχει χύσει τὸ αἷμα, ἀλλ' εἰς μάτιν ἔχει χύσει αὐτὸ· οὐδέποτε ἡ Ἀλβανία ἔχει κερδίσει ὑπὸ τὸ αἷμα τῶν Ἀλβανῶν· πάντοτε ξένοι καὶ ἐχθροὶ τῆς Ἀλβανίης ἔχουν ὠφελῆθαι ἀπ' αὐτοῦ το πολέ-
τιμον καὶ ἀφειδῶς ἐκχυθὲν αἷμα.

Ὅχι μόνον διὰ τοῦ ξίφους καὶ αἵματος, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ καλέμου καὶ φιλονήσεως οἱ Ἀλβανοὶ πάντοτε τοὺς ξένους ἔχουν ὑπηρετήσει. Μὴ ἔχοντες μὲ γράμματα τὴν γλῶσσάν των ἵσαν ἠναγκασμένοι νὰ γράφωσιν ἑλληνιστὶ, λατινιστὶ, σλαβιστὶ, τουρκιστὶ ἢ ἀραβιστὶ, καὶ μὲ τὸ ὄνομα αὐτῶν καυχῶνται οἱ κύριοι τῶν γλῶσσῶν τούτων, οἱ δὲ Ἀλβανοὶ θεωροῦνται ἄγριοι καὶ ἀμαθεῖς, ὅλοι τοὺς περιπαίζουσι λέγοντες, ὅτι τὸ βιβλίον των τὸ ἔχει φάγει ὁ βούβαλος. Ἀλλ' ὁ μέγιστος τῶν φιλοσόφων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος Ἀριστοτέλης ἦν μακεδών, ἐπομένως Ἀλβανὸς καὶ ὄχι Ἑλλήν. Ἀληθῶς εἰς τὰ Στά-

γείρα, ὅπου ἐγεννήθη, ὑπῆρχον καὶ τινες πα-
ρεπιδημοὶ Ἑλλήνες, ἀλλ' ἡ φυσιογνωμία τοῦ
Ἀριστοτέλους, ὅπως βλέπομεν αὐτὴν εἰς τὸ ἄ-
γαλμά του, καὶ ἡ βεβιασμένη αὐτοῦ ἑλληνικὴ
ῥηδωδία καὶ μὴ τόσον ὀρθή, καθὼς καὶ ἡ φιλία
ἣν εἶχε μετὰ τοῦ Φιλίππου, ἐχθροῦ τῶν Ἑλ-
λήνων, καὶ ἄλλα πολλὰ δεικνύουσιν, ὅτι ὁ μέ-
γας οὗτος φιλόσοφος δὲν ἔχει γεννηθῆ παρὰ τι-
νος τῶν ἐν Σταγείροις παρεπιδημούντων Ἑλ-
λήνων, ἀλλ' ἐκ τινος ἐγγωρίου Σταγειρίτου, καὶ
ἦτο μακεδὼν, ἦτοι καθαρὸς ἁλβανὸς.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Τούρκων ἔχουν ἀναφανῆ
πολλοὶ πεπαιδευμένοι Ἀλβανοὶ, οἱ ὅποιοι ἔχουν
συγγράφει βιβλία καὶ ποιήματα τουρκιστὶ καὶ
αραβιστὶ. Μόνον οἱ ἁλβανοὶ ποιηταί, οἵτινες
ἔχουσι γράφει ποιήματα τουρκιστὶ εἶναι τόσον
πολλοί, ὥστε τὰ ὀνόματά αὐτῶν δύνανται νὰ
γεμισώσιν ὀλόκληρον βιβλίον. Ὁ Γιαχιά βένης,
ὅστις εἶναι εἷς ἐκ τῶν μεγαλείτερον καὶ δια-
σημοτέρων τούρκων ποιητῶν, εἶναι ἁλβανὸς.

Οἱ Ἀλβανοὶ ἀείποτε ἔχουν ὑείξει, ὅτι εἶναι
ἱκανοὶ καὶ μὲ τὸ ξίφος καὶ μὲ τὸν κάλαμον
καὶ μὲ ἀνδρείαν καὶ μὲ νοῦν καὶ μὲ παῶειαν,
καὶ ἐκ τῆς Ἀλβανίας ἔχουσιν ἀναφανῆ πολλοὶ
ἄνδρες διάσημοι καὶ μεγάλης φήμης, ἀλλ' οἷ-
δεις ἐκ τούτων ἔχει ἐργασθῆ διὰ τὴν Ἀλβανίαν,
ἡ ὁποία ἔχει μείνει πτωχὴ καὶ ἄσημος, καὶ
μὲ τὰ τέκνα της καυχῶνται ἄλλαι χώραι καὶ
ἄλλα ἔθνη.

Εὐρέθη εἰς ἱκανὸς ἁλβανὸς ν' ἀναζωογονήσῃ
τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐκ ταύτης τῆς κατεστραμ-
μένης χώρας, ὅπως ἦτο τότε, νὰ κήμῃ αὐτὴν

πλουσίαν καὶ πεφωτισμένην ὅπως εἶναι σήμερον. Εἰς Μεκκῆν-Ἀλῆς, ἀμαθὴς Ἀλβανός, εὐρέθη ἱκανός νὰ σώσῃ οὕτω μίαν ξένην καὶ μακρυνὴν γῶραν, ἀλλ' οὐδέποτε ἔχει εὐρεθῇ Ἀλβανός νὰ κάμῃ πρὸς τὴν Ἀλβανίαν τοιοῦτόν τι ἀγαθόν.

Δια τοῦτο τελειόνοντες μετ' ἐγκαρδίου λύπης πάλιν λέγομεν, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἔχουν ἐργασθῆ ἀείποτε διὰ τοὺς ξένους καὶ οὐδέποτε δι' ἑαυτοὺς καὶ τὴν πατρίδα των. Μόνον εἷς, ὁ Σκεντέρ-βέης, ἔχει ἐργασθῆ, εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον, διὰ τὴν Ἀλβανίαν καὶ μόνον οὗτος εἶναι ἀληθῶς τὸ καύχημα τῆς Ἀλβανίας.





ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΟΝ Ἡ ἈΛΒΑΝΙΑ;

1. ΤΑ ὍΡΙΑ ΤΗΣ ἈΛΒΑΝΙΑΣ.

Εἶδομεν ἄνωτέρω, πόσον εὐρεία ὑπὸ ποτε κατὰ τοὺς ὀρεχαιοὺς χρόνους ἡ χώρα ἦν κατέχουσα οἱ Ἀλβανοὶ, καὶ πόσον δυσκορπισμένοι ἦσαν οἱ πρόγονοι ἡμῶν, καὶ πῶς ἦσαν διωκόμενοι εἰς Ἰλλυριοὺς, Ἡπειρώτας, Μακεδόνας, Θρᾷκας, Φρύγας κτλ. Εἶδομεν περὶ αὐτοῦ, πῶς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ῥωμαίων οἱ Μακεδόνες, Θρᾷκες καὶ Φρύγες, ἀναμικθύντες μὴ ἄλλα ἔθνη ἀπώλεσαν τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἐθνικότητα, καὶ πῶς μετὰ ταῦτα, ἐπὶ τῆς τῶν Βαζαντινῶν ἐποχῆς, ἦλθον εἰς τὴν Βαλκανικὴν Χερσόνησον ἅπασα Σλαύων πλῆθη καὶ κατέλαβον τὴν Θρᾷκην, Μακεδονίαν καὶ ἄνω Ἰλλυρίαν.

Ἐκτοτε ἡ Ἀλβανία οὐκ ὀλίγον ἔχει σμικρυνθῆ· ἐκ τῶν χωρῶν ἐκείνων τὰς ἐποίας εἶχον οἱ πρόγονοι ἡμῶν Ήελασγοί, μόνον ἡ Κάτο ἢ Νότιος Ἰλλυρία, ἡ Ἡπειρος, καὶ ἡ Ἄνω ἢ Βορειοδυτικὴ Μακεδονία ἔχουν μείνει εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Ἀλλὰ τὴν σήμερον τὰ ὀνόματα: Ἰλλυρία, Ἡπειρος, Μακεδονία κτλ. εἶναι λελητηρονημένα καὶ κατὰ μέρος ἐγκαταλελειμμένα, εἶναι ὀνό-

ματα τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας· τὴν σήμερον ἡ χώρα ἢ ὑπο τῶν Ἀλβανῶν κατοικουμένη λέγεται Σκυπηρία ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ καὶ Ἀλβανία ἐν ταῖς ξέναις.

Ἡ Ἀλβανία εἶναι ἐν μέρος τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, εἰς τὰ νοτιανατολικά τῆς Εὐρώπης. Εὐρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ του δυτικοῦ μέρους τῆς Χερσονήσου ταυτῆς, ἐκεινομένη παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν καὶ τὸ Ἴόνιον Πέλαγος ἐκ τῆς μοίρας 42^ο μέχρι τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου νοτιώτερον τῆς 39^ο μοίρας βορείου πλάτους. Τα πρὸς βορρῆν ὅρια τῆς Ἀλβανίας ἀναγοῦνται ἐκ τῆς θαλάσσης διὰ τῆς μεθορίου τοῦ Μαυροβουνίου καὶ Νοβιπαζίου φθάνουσι μέχρι τῶν ὁρίων τῆς Σερβίας βορειότερον τῆς 43^ο μοίρας. Τα πρὸς νότον ὅρια ἀναχωρῶντα ἐκ τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου διὰ τοῦ ποταμοῦ τῆς Ἀρτις καὶ τῆς μεθορίου γραμμῆς τῆς Ἑλλάδος φθάνουσι μέχρι τοῦ ὄρους Ζυγοῦ. Ὅσον ἀφοῖα τὰ πρὸς ἀνατολὰς ὅρια μία γραμμὴ ἀγομένη ἐκ τῶν ὁρίων τῆς Σερβίας παρὰ τὴν Βράνιαν μέχρι τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ ὄρους Ζυγοῦ, διὰ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων, ὅπου χωρίζονται τὰ ὕδατα, καὶ διὰ τῶν ποταμῶν, λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν ὅσα τὸ δυνατόν τῆς ἐθνικότητος τῶν κατοικῶν, μία τοιαύτη γραμμὴ, λέγομεν, θέλει χωρίσει τὴν Ἀλβανίαν ἀπὸ τῆς ἄλλης χώρας τῆς Χερσονήσου. Οὕτω ἡ Ἀλβανία εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν μοιρῶν 39^ο καὶ 43^ο βορείου πλάτους καὶ μεταξὺ τῶν 17^ο καὶ 19^ο 25 ἀνατολικοῦ μήκους (Μεσημβ. Παρισίων). Εἶναι λοιπὸν ὥς ἐγγύστα 450 χιλιόμετρα μακρὰ καὶ

200 χιλιόμετρα πλατεΐα, καὶ ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς ὡς ἐγγιστά 80,000 τετραγωνικά χιλιόμετρα.

Ἡ Ἀλβανία πρὸς βορρᾶν συνορεύει μὲ τὸ Μαυροβούνιον, μὲ τὸ Νόβι-παζάριον ἢ Βοσνίαν κατεχόμενον ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, καὶ μὲ τὴν Σερβίαν, πρὸς ἀνατολὰς ἔχει τὴν Μακεδονίαν, πρὸς τὰ νοτιο-ανατολικά τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τὰ νοτιοδυτικά καὶ δυσμὰς τὴν θάλασσαν, ἵτις χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν πεπολιτισμένην Εὐρώπην.

II. Ἡ ΧΩΡΑ ΤΗΣ ἈΛΒΑΝΙΑΣ.

Ἡ χώρα αὕτη ἡ περικυκλουμένη ὑφ' ὧν ἀνεμνήσθημεν ὀρεῶν εἶναι ἡ Ἀλβανία, ἡ ἀγαπητὴ ἡμῶν πατρίς. Εἶναι μία ἐκ τῶν ωραιότερων χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Ἰσως δὲν εἶναι τόσον πλουσία καὶ τόσον εὐφορος, ἀλλ' εἶναι πολὺ ὡραία. Εἶναι ὄρεινῃ, ἔχει ὄρη ὑψηλά μὲ φοβεροὺς καὶ ἀδάτους κρημνοὺς ἀλλὰ καὶ μὲ κλιτύας ἐνδεδυμένας μὲ πυκνὰ δάση, ὕδατα ψυχρὰ, δράχους ἀείποτε χιονοσκεπεῖς, ἀνθρῶ-ραϊα, χόρτα κτηνοτρόφα, ἱαματικά βότανα, μέταλλα κοιμώμενα ὑπὸ τὴν γῆν ἅψ' ἧς ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος. ἔχει ἐκτεταμένας καὶ εὐρείας πεδιάδας, ἀνὰ τὰς ὁποίας ρέουσι ποταμοὶ δυνάμενοι νὰ ποτίσωσι καὶ μεταβάλωσιν αὐτὰς εἰς κήπους, ἀλλὰ τὴν σήμερον, μὴ ὑπαρχούσης κυβερνήσεως πατρικῆς, πνίγουσι καὶ μεταβάλλουσιν αὐτὰς εἰς βάλτους. Μόνον ἡ πεδιάς τῆς Μουζακιάς εἶναι ἱκανὴ νὰ θρέψῃ ὅλην τὴν Ἀλ-

θανία, ἐὰν ἀνορθώσῃ οἱ ποταμοί. Ἡ πεδιάς τῆς Κοιθῆς, ἡ πεδιάς τοῦ Μοναστηρίου, τὰ μέρη τῆς Τριτότης καὶ Σκοπεύων εἶναι αἱ ὥραι τετραπλῶσαι τῆς γῆς παρ' αὐτοῦ ἀφ' οὗ δημιουργητικά καὶ τοὺς οὐμιοτέτους καὶ ποὺς τῆς ὑψηλῆς. Οἱ γὰροφοὶ τῆς Τριτορίας καταληγμένοι μὲ ἐλατῶνας καὶ κάποιους χαυσοειδῶν καπῶν (πορτοκαλλῶν καὶ λεμονίων) εἶναι παντός ἐπαίνου ἀξιοί. Ὅλα τὰ παραλῆα εἶναι καταληγμένα μὲ ἐλατῶδεσιν καὶ ὁδοῖς ὡραῖα καὶ οἱ χαυσοειδεῖς καὶ ποὺ γίνονται μέχρι τοῦ κέντρου τῆς Ἀλβανίας, μέχρι τοῦ Ἑλδουάνιου. Οἱ ποταμοὶ καὶ παραπόταμοι δύνανται νὰ ποτίσωσι πολλὰς γαῖας, καὶ πολλοὶ ἐκ τούτων δύνανται ν' ἀνορθώσῃ καὶ γίνωσι πλωτοὶ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν μέχρι τῶν ἐνδοτέρων τῆς χώρας. Ἡ Ἀλβανία ἔχει τὰς μεγαλύτερας καὶ ὡραιότερας λίμνας τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, οἷα ἡ λίμνη τῆς Σκόδρας, τῆς Ὀχρίδος, τῶν Πρεσπῶν, τῆς Καστορίας, Ἰωαννίνων κτλ. Ὅλαι αἱ λίμναι αἴται εἶναι ἰχθυοτροφῆαι καὶ ἐν αὐταῖς δύνανται νὰ κυκλοφορῶσι πολλὰ ἀτιμόπλοια.

Ἡ Ἀλβανία καὶ τὴν δήμερον τρέφει πολλὰ ποίμνια καὶ κτηνὰ: αἶγας, πρόβατα, ἵππους, ὄβας κτλ. Τὰ πρόβατα Κιθιερτζι: μαὶ βαλακοῦρια τῆς Ἀλβανίας πληροῦσι τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ὅλας τὰς χώρας τῆς Τουρκίας μὲ λαμπρὸν κρέας καὶ τὴν Ἀλβανίαν μὲ μάλιον. Ἡ Μουζακὰ δύναται νὰ τρέφῃ πολλοὺς ἵππους οἱ ὅποιοι, ἂν καὶ εἶναι ὀλίγον μικροί, εἶναι ἰσχυροὶ καὶ ταχύποδοι. Ἡ Ἀλβανία ἔχει μετὰ τὴν κλίσιν καὶ ἱκανὰς γνώσεις πρὸς

τὴν κτηνοτροφίαν. Ἐάν θά ὑπῆρχε κυδέονησις τις ἐνδιαφερομένη ὑπὲρ τῆς κτηνοτροφίας, ἐνκολλύνουσι καὶ προσπατεῖσθαι αὐτὴν, καὶ οἱ Ἀλβανοὶ ἐμύθωνται τὴν τέλῃν τοῦ πολλαπλασιάζειν, παχύνειν, αὐξάνειν καὶ μελίσθην τὰ εἶδη τῶν κτηνῶν καὶ ζώων, οὗτοι θὰ ἠδύναντο νὰ ζῶσι μόνον μὲ τὴν κτηνοτροφίαν.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ Ἀλβανία, ἂν καὶ μικρὰ, ἔχει πᾶντὸς εἶδους κλίμα καὶ πᾶντὸς εἶδους γαίης καὶ πολλὰ πτόυτη καὶ πολλα ἀγαθὰ. Ἐὰν ληφθῇ πρόνοια ὑπὲρ αὐτῆς, δύνηται νὰ εὐτυχήσῃ καὶ προσδεύσῃ καὶ νὰ θεέσῃ τετραπλασίονος ἀνθρώπους ἢ ὅσους τρέφει σήμερον.

III. ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ἈΛΒΑΝΙΑΣ, ΟΙ ἈΛΒΑΝΟΙ.

Ἐντὸς τῶν ὧν ἄνω ἀνταρτυώθημεν ὁρίων ἡ Ἀλβανία ἔχει 2,000,000 κατοίκους ἢ καὶ περίπου. Ἐκ τούτων ἕως 10,000 εἶναι Βλάχοι ἢ Τζίντζικοι διασκορπισμένοι ἀνὰ τὰ ὄρη τοῦ Πίνδου καὶ ἄλλα μέρη καὶ τόσοι ἄλλοι ἐνδέχεται νὰ εἴναι Ἕλληνες πλεονεξ τῶν Ἰωαννίνων, καὶ Σλαῦοι εἰς τὴν πεδιάδα Μοναστηρίου καὶ τὰ μέρη τῆς Κοσόβας. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἐνδέχεται νὰ εἴναι Ἀλβανοὶ, οἵτινες λησμονήσαντες τὴν ἐαυτῶν γλῶσσαν ἔμαθον τὴν Ἑλληνικὴν ἢ Σλαβικὴν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ ἐκκλησίας. Καὶ πολλοὶ ἐκ τούτων δὲν ἔχουν οὔτε οἰκίας, ἀλλ' εἶναι γεωργοὶ εἰς γαίης ἰδιοκτητῶν Ἀλβανῶν, οἵτινες ἔφερον αὐτοὺς μακρόθεν πρὸς καλλιεργεῖαν τῶν γαιῶν τῶν ἐν οἷς πρόνοις οἱ Ἀλβανοὶ δὲν ἡ-

δύναντο ν' ἀφῆδωσι τὰ ὅπλα διὰ νὰ λάβωσι τὴν σκαπάνην.

“Ὅλοι οἱ ἄλλοι κάτοικοι τῆς Ἀλβανίας εἶναι καθαρῶς Ἀλβανοὶ, διηκνημένοι εἰς Γκέγκιδας καὶ Τόσκας. Ὁ Σκουμπῆς χωρίζει τὴν Γκεγκυρίαν ἀπὸ τὴν Τοσκηρίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς νότον τοῦ ποταμοῦ τούτου ὑπάρχουσιν ὀλίγοι Γκέγκιδες, εἰς τινὰ δὲ μέρη λαλεῖται ἡ Γκεγκικίη. Μεταξὺ τῶν Γκέγκιδων καὶ Τόσκιδων οὐδεὶς οὐσιώδης χωρισμὸς ὑπάρχει. Ὅλοι εἶναι ἓν ἔθνος, λαλοῦσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν μὲ ἐλαχίστας παραλλαγὰς, αἵτινες θέλουσι γίνεαι ἐκποδὼν ἕνα τῇ γραμματικοποιήσει τῆς γλώσσης των. Καὶ κατὰ τὴν θρησκείαν οἱ Ἀλβανοὶ διαίρουνται εἰς Μωαμεθανοὺς, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὰ δύο τρίτα, καὶ εἰς Χριστιανοὺς, οἵτινες ἀποτελοῦσι το ἓν τρίτον ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ Χριστιανοὶ ὑποδιαίρουνται σχεδὸν ἐξ ἡμισείας εἰς καθολικοὺς ἢ Λατίνους, ὡς ὀνομάζομεν αὐτοὺς, καὶ ὀρθοδόξους. Εἰς τὴν Γκεγκυρίαν οἱ Χριστιανοὶ εἶναι καθολικοὶ, εἰς δὲ τὴν Τοσκηρίαν ὀρθόδοξοι. Καὶ οἱ Μουσουλμᾶνοι ὑποδιαίρουνται ἐκ Σουννίτας καὶ Μπεκτασίδας.

Ἀλλ' αἱ διαφέσεις αὗται οὐδεμίαν διάκρισιν καὶ χωρισμὸν φέρουσιν μεταξὺ τῶν Ἀλβανῶν. Τὰ θρησκευτικὰ μῖση καὶ θρησκευτικαὶ ἐριδες, αἵτινες ὄχι μόνον εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὰς μὲ πολιτισμὸν πεφωτισμένας χώρας πολλάκις ἔχουσι γείνειν ἀφορμαὶ μεγάλων καὶ τρομερῶν σφαγῶν καὶ φόνων, ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ οὐδόλως εἶναι γνωσταί, καὶ οὐδέποτε ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἔχει συμβῆ ἁ-

ποτρόπαιόν τι μεταξύ τῶν μωαμεθανῶν καὶ χριστιανῶν, μεταξύ τῶν καθολικῶν καὶ ὁρθόδοξων ἢ μεταξύ τῶ Σουννιτῶν καὶ Μπεκτασιδῶν. Ὁ Ἀλβανὸς εἶναι Ἀλβανὸς πρὶν ἢ εἶναι μουσουλμάνος ἢ χριστιανός. Οἷος ἦτο, ὅτε εἶχε τὴν θρησκείαν του, τὴν θρησκείαν τῶν Πελασγῶν, τοιοῦτος ἦτο καὶ ὅτε ἐγένετο χριστιανός, τοιοῦτος καὶ ἀφοῦ ἠσπάσθη τὴν θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ. Ἡ θρησκεία οὐδόλως καὶ οὐδέποτε ἔχει μεταβάλλει αὐτόν, διότι πάντοτε θέτει τὴν ἐθνικότητα πρὸ τῆς θρησκείας.

Διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ συνδέσμου τούτου καὶ τῆς ἀγάπης ταύτης, τὴν ὁποίαν ἔχουν διατηρεῖν πάντοτε ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐθνικότητα, οἱ Ἀλβανοὶ ἔχουν δυνηθῆναι διαφυλάξωσι τὴν ἐθνικότητα καὶ γλωσσάν των ἐν τῷ μέσῳ τόσων κινδύνων, οἵτινες ἔχουσιν ἐπέλθει ἐναντίον αὐτῶν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν. Μὲ ὅλας τὰς θρησκευτικὰς μεταβολὰς, μὲ ὅλας τὰς μεταβολὰς τῶν χρόνων, οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι καὶ σήμερον ὅ,τι ἦσαν πρὸ τόσων χιλιῶν ἐτῶν· εἶναι οἱ Πελασγοὶ τῶν μυθολογικῶν χρόνων, οἱ Ἰλλυριοὶ καὶ Μακεδόνες τῶν ἀρχαίων χρόνων, οἱ Ἡπειῶται τῆς ἐποχῆς τοῦ Σκεντέρ-βέη. Εἶναι ἐν ἀρχαῖον ἔθνος, τὸ ὅποιον ἔχει μῆναι μέχρι σήμερον ὅπως ἦτο ἀπ' ἀρχῆς.

Οἱ Ἀλβανοὶ ἔχουσι πάντα, τὰ ἀπαιτούμενα εἰς ἓν ἔθνος. Εἶνε τόσον γενναῖοι καὶ ἰσχυροὶ, ὥστε, ἂν καὶ εἶνε ὀλιγώτεροι ἢ 2,000,000 ἀνθρώποι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἐν ἀνάγκῃ δύνανται νὰ παρατάξωσι πλέον ἢ 300,000 στρατιωτῶν, οἵτινες εἶναι ἰσοδύναμοι μὲ ἓν ἑκατομ-

μύριον ἐξ οἰουδιποτε ἄλλου ἔθνους. Τὴν ἀνδρείαν καὶ πολεμικὴν ἱκανότητα τῶν Ἀλβανῶν δὲν τὴν ἀναγνωρίζομεν μόνον ἡμεῖς οἱ Ἀλβανοὶ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἀνομολογοῦσιν αὐτὴν καὶ νὰ κρύπτωσιν αὐτὴν δὲν οὖνυνται. Ἀφοῦ ἔχη οὕτως, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι ἱκανοὶ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν πατρίδα τῶν ἐναντίον παντὸς ἐχθροῦ καὶ οἰουδιποτε κινδύνου. Πρέπει λοιπὸν ἡ Ἀλβανία νὰ μὴ ταπεινωθῇ ποτε ὑπὸ τῶν ξένων, ἀλλὰ νὰ εἶναι πάντοτε ἐλευθέρα. Ὁ Ἀλβανὸς, ἀνδρεῖος καὶ γενναῖος στρατιώτης, διατὶ νὰ μὴ εἶναι κύριος τῆς Ἀλβανίας; διατὶ νὰ μὴ ἀρχῇ ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ χώρας;

Ὁ Ἀλβανὸς δὲν εἶναι μόνον ἀνδρεῖος καὶ ἰσχυρὸς, ἀλλ' εἶναι καὶ ἐξυπνος περισσότερον ἢ πᾶν ἄλλο ἔθνος. Εἰς πᾶν σχολεῖον, εἰς πᾶσαν ἐπιστήμην καὶ ἂν εἰσέλθῃ ὁ Ἀλβανὸς, διακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ ὑπεράνω αὐτῶν ἴσταται. Εἰς τὰς χειωνακτικὰς τέχνας δὲν εἶναι διακεκριμένος ὀλιγώτερον ἢ εἰς τὸ πόλεμον καὶ τὰς ἐπιστήμας. Ἀκαταπόνητος ἐργάζεται τὴν γῆν, βαθέως σκάπτει αὐτὴν καὶ δύναται νὰ κάμῃ μεγάλα καὶ σημαντικὰ ἔργα. Εἶναι διακεκριμένος σιδηρουργὸς· κάμνει μαχαίρας, ψαλίδας, ὅπλα κτλ· ἅπαξ εὖν ἴδῃ ὅπλον τι νεωστὶ ἐξελθὸν ἀπὸ ἐργοστάδια τῆς Εὐρώπης καὶ μὲ τελείας μηχανὰς κατασκευασμένος, εἶναι ἱκανὸς ἀμέσως νὰ τὸ κατασκευάσῃ διὰ χειρὸς καὶ μὲ ἀτελῇ ἐργαλεῖα τόσον τέλειον ὥστε ποσῶς νὰ μὴ δύναται νὰ διακριθῇ ἀπ' ἐκεῖνο. Ὁ Ἀλβανὸς κατεργάζεται καὶ τὴν

μέταξαν, τὸ μαλλίον, τὸν βάμβακα, τὸ λινάριον· κάμνει πανία, σαγάρια, ὑφάσματα κτλ. Κατεργάζεται τὰ δέσματα, κάμνει μυλωτὲς κτλ. Ὁ τυρὸς, τὸ βοῦτιμον, τὸ ἔλαιον καὶ ἄλλα εἶδη ἅτινα παράγονται ἐκ τοῦ γάλακτος ἢ ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς εἶναι τὰ εἰρησιώτερά ἐργα, εἰς τὰ ὅποια ἐπιθίδονται οἱ Ἀλβανοὶ.

Αἱ Ἀλβανίδες, τόσον σεμνοσπεπεῖς ὅσον καὶ τίμιαι, τιμώτεραι ἢ οἱ ἄνδρες τῶν, καὶ σχεδὸν τόσον γενναῖαι ὅσον ἐκεῖνοι, ἐπιθίδονται μόνον καὶ μόνον εἰς τὰ οἰκιακὰ ἔργα, χωρὶς ποσὺς εἰς ταῦτα οἱ ἄνδρες ν' ἀναμειχθῶσι. Μόλα ταῦτα καὶ τὸ ὑφαντήριον καὶ τὸ γεργέσιον οὐδέποτε μένουσιν ἀργὰ· κάμνουσι λεπτὰ πανία βαμβυκερινὰ καὶ μεταξωτὰ πολὺ ὥραία, καὶ κεντῶσι μὲ χρυσάφιον καὶ μέταξαν. Κόπτουσι καὶ ῥάπτουσιν ἐνδύματα, πλέκουσι περικνημίδας καὶ ἐκ πολλὰς ἄλλας τοιαύτας ἐργασίας ἐπιθίδονται.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ, οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι ἥρωες, γνωστικοὶ, ἐργατικοὶ ἱκανοὶ πρὸς πᾶν ἔργον. Μὲ ὅλας τὰς θρησκευτικὰς διαφορὰς δὲν εἶναι διωρημένοι καὶ κεχωρισμένοι, ἀλλ' ἠνωμένοι· ἔχουσιν ἀγάπην ἀναμεταξύ τῶν. Ἐχουσι δηλ. ὅλα ὅσα πρέπει νὰ ἔχη ἓν ἔθνος διὰ νὰ εὐημερήῃ καὶ προοδεύῃ.

IV. ΟΙ ἘΚΤΟΣ ΤΗΣ ἈΛΒΑΝΙΑΣ ἈΛΒΑΝΟΙ.

Ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ εὐρισκομένων Ἀλβανῶν, οἵτινες σχεδὸν συμποσοῦνται εἰς δύο

ἐκατομμύρια, ὑπάρχουσι πρὸς τοῦτοις πλέον ἢ 500,000 Ἀλβανῶν ἔξω τῆς Ἀλβανίας, ἐν Ἰταλίᾳ, Ἑλλάδι, ἐν τισὶ μέρεσι τῆς Τουρκίας, ἐν Μαυροβουνίῳ κτλ. Ἐκ τούτων οἱ Ἀλβανοὶ τῆς Ἰταλίας καὶ Ἑλλάδος εἶναι οἱ περισσότεροι. Ὅσοι εὐρίσκονται ἐν Ἑλλάδι ἔχουσι φύγει ἐξ Ἀλβανίας πρὸ τῆς ἐλευθερίας τῶν Τούρκων, ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων· ἔφυγον δὲ ἐξ αἰτίας τῶν Οὐγῶν καὶ ἄλλων ἀγρίων ἐθνῶν, ἅτινα ἐπέδραμον τὴν χώραν ἐκ βορρᾶ, καὶ μετὰ ἄλλων χωρῶν ἐκάλυψαν καὶ τὴν Ἀλβανίαν. Χιλιάδες Ἀλβανῶν τότε ἄφησαν τὴν ἑαυτῶν πατριδα ἐκ τοῦ τρόμου τούτων, καὶ ὑπῆγον ἀνὰ τὰς νήσους τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν Πελοπόννησον, εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Πολλὰ ἐκ τῶν μερῶν τούτων εὗρον κενὰ καὶ ἀκατοίκητα· ἀλλὰ καὶ ὅπου εὗρον ἀνθρώπους, ἐπειδὴ ὑπῆγον καὶ κατώκησαν ὁμοῦ, ἠδυνήθησαν νὰ διατηρήσωσι τὴν γλῶσσάν των, τὴν Ἀλβανικὴν, τὴν ὅποιαν λαλοῦσι καὶ ἕως τὴν σήμερον. Ἡ Ἰῶρα, αἱ Σπέτσαι, ὁ Πόρος, ἡ Αἴγινα καὶ ἄλλαι νῆσοι εἶναι καὶ σήμερον κατοικημέναι ὑπ' Ἀλβανῶν, καὶ δὲν λαλεῖται εἰς ταύτας ἢ ἡ Ἀλβανικὴ. Τὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἀττικῆς εἶναι ἀλβανικά· αἱ Ἀθῆναι, πρὶν ἢ γίνωσι πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος, ἦσαν μία κομόπολις καθαρῶς ἀλβανικὴ, καὶ ἐν αὐτῇ πλὴν τῆς Ἀλβανικῆς δὲν ἠκούετο ἄλλη γλῶσσα. Λέγεται, ὅτι καὶ τὴν σήμερον τὸ ἐν τρίτον τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, πλὴν τῆς Θεσσαλίας, εἶναι Ἀλβανοί· ἀλλ' ἐὰν δὲν εἶναι τὸ ἐν τρίτον, διὰ τὸ ἐν τέταρτον οὐδὲ ἡ ἐλα-

χίστη ἀμφιβολία ὑπάρχει. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οἱ Ἀλβανοὶ διεσχοῖς πείσθησαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας· καὶ οὕτως ἡ νῆδος τοῦ Μαριμαῶ πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τινὰ χωρία εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ Φιλίππουπόλεως, (τίνα ὀνομάζονται Ἀλβανοχώρια (Agha-ut-Qoj) εἶνε καθαρῶς κατοικημένα ὑπ' Ἀλβανῶν.

Οἱ Ἀλβανοὶ τῆς Ἰταλίας εὐρίσκονται εἰς τὴν Καλάβριαν καὶ Σικελίαν, ὅπου ἔχουν σχηματίσει χωρία, κομποπόλεις καὶ ἐπαρχίας καθ' ὅλοκληριαν Ἀλβανικὰς, καὶ ζῶσι χωριστὰ ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς καὶ ἔχουν διαφυλάξει τὴν γλῶσσαν καὶ θρησκείαν των (διότι εἶναι οἱ ὁδόδοξοι μέχρι σήμερον. Οὗτοι εἶναι ὡς ἐγγύς 300,000 ἄνθρωποι, καθαροὶ Ἀλβανοὶ λαλοῦντες Ἀλβανιστὶ. Οὗτοι ἔχουν φύγει ἐξ Ἀλβανίας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σκεντέρ-βέη, ὅτε ἡ Ἀλβανία ἔπεσεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων. Τότε ἔφυγον πολλοὶ Ἀλβανοὶ, ἀλλ' οἱ πλείοτεσσι διεσχοῖς πείσθησαν ἀνὰ τὴν Εὐρώπην καὶ ἀναμνηγνόμενοι μὲ τοὺς κατοίκους ἔχασαν τὴν γλῶσσάν των. Μ' ὅλα ταῦτα, μεγάλαι τινὲς οἰκογένειαι, ὡς ἐν Ἰταλίᾳ ἡ οἰκογένεια Albani ἥτις ἔχει δώσει πολλοὺς μεγάλους ἄνδρας, οἵτινες ἔχουσιν ὑπηρετήσει πιστῶς τὴν Ἰταλίαν μὲ τὴν παιδείαν καὶ μὲ τὰς ἀγαθοεργίας των. Ἐκ ταύτης τῆς οἰκογενείας ἔχει χρηματίσει καὶ πάσας τις, Κλήμης ὁ Δωδέκατος.

Ἀπ' αὐτὸ τὸ πλῆθος τῶν Ἀλβανῶν, οἵτινες κατέφυγον τότε εἰς Εὐρώπην, μόνον οἱ ἀποκατασταθέντες ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Νεαπόλεως, τὸ ὅποιον εἶχε βοηθήσει ὁ Σκεντέρ-βέης, πῶς

γνήσαν νὰ κατοικήσωσιν ὅλοι ὁμοῦ καὶ νὰ διαφυλάξωσι τὴν γλῶσσαν καὶ ἐθνικότητά των μέχρι σήμερον. Ἡ ὑπ' αὐτῶν λαλουμένη γλῶσσα εἶναι καθαρῶς Τοσκικὴ ὀλίγον παρεφθαρμένη καὶ ἀναμεμιγμένη μὲ τὴν ἰταλικὴν, ἀλλ' ἡ ὁποία διαφιλιάττει καὶ σήμερον ἀρχαίας ἀλβανικὰς λέξεις τὰς ὁποίας ἡμεῖς ἔχομεν ἀφήσει καὶ λησμονήσει. Μεταξὺ τῶν Ἀλβανῶν τῆς Ἰταλίας ὑπάρχουσι πολλοὶ ἄνδρες πεπαιδευμένοι καὶ περιφανεῖς, οἵτινες θερμῶς ἀγαπῶσι καὶ πολὺ ἐνδιαφέρονται ὑπὲρ τῆς γλώσσης καὶ ἐθνικότητός των. Ἐχουν συλλέξει πολλὰ ποιήματα καὶ ἀρχαῖα ᾄσματα καὶ ἔχουν δημοσιεύσει ἱκανὰ ἀλβανικὰ βιβλία. Οὗτοι ἔχουν κάμει πολλὰς ἐκδουλεύσεις πρὸς τὴν Ἰταλίαν, καὶ μετὰ τοῦ Γαλιβάρδου πολλὰ ἀνδραγαθήματα ἔχουσι δεῖξει.

Οὕτως οἱ ἐν Ἀλβανίᾳ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς εὐρισκόμενοι Ἀλβανοὶ συμποσοῦνται εἰς 2½ καὶ ἐπέκεινα ἑκατομμύρια.

V. ΠΩΣ ΕἶΝΑΙ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΟΝ Οἱ ΑΛΒΑΝΟΙ;

Εἶπομεν ἀνωτέρω, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ πεσόντες ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων δὲν εἰσῆλθον ὑπὸ ζυγόν, ὡς ἐνόμιζον, οὔτε ἐγένοντο δούλοι τῶν Τούρκων ἀλλ' ἐταῖροι καὶ σύντροφοι αὐτῶν, μετὰ τῶν ὁποίων ἐξεστράτειον ἐναντίον ἄλλων ἐθνῶν, τὰ ὅποια ἐγύμνονον καὶ ἐλεπλάτουν, καὶ ἐπέστρεφον εἰς τὴν πατρίδα των φορτωμένοι μὲ πλούτῳ. Ἡ δὲ Ἀλβανία ἡτο ἐλευθέρᾳ καὶ σχεδὸν ἀνεξάρτητος.

Ἐπὶ τόσας ἑκατοντάδας ἐτῶν οἱ Ἀλβανοὶ οὕτως ἔζησαν. Ἀλλ' οὕτω ζῶσι καὶ τὴν σήμερον; Ὅχι, δὲν ζῶσιν οὕτω. Σήμερον οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι δοῦλοι, τεταπεινωμένοι καὶ καταβεβλημένοι, πεπατημένοι καὶ περιπεφλογισμένοι πολὺ περιδούτερον ἢ τὰ ἄλλα ἐν τῇ Τουρκίᾳ ἔθνη· ἴστανται πολὺ χαμηλότερον ἢ οἱ Ἕλληνες, Σλαῦοι, Ἀρμένιοι καὶ Ἰουδαῖοι!

Ἡ Τουρκία δὲν ἔχει πλέον ἐμπιστοσύνην πρὸς τοὺς Ἀλβανούς, δὲν ἔχει πίστιν πρὸς αὐτοὺς καὶ θεωρεῖ αὐτοὺς ὡς ἐχθρούς καὶ προδότας, καὶ ὅχι ὡς συντετόφους καὶ ἀδελφούς, ὅπως ἐθεώρει αὐτοὺς ἄλλοτε. Σήμερον τὸν παίρνει στρατιώτην, τὸν παιδεύει καὶ τὸν κτυπᾷ διὰ νὰ μάθῃ τὴν Τουρκικὴν· ζητεῖ νὰ τὸν διδάσκῃ τὴν πολεμικὴν τέχνην, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν ἔξεύρει, καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλβανὸς ἔχει μάθει ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων. Τὸν δυστυχῆ δὲν τὸν διδάσκει, ἀλλὰ τὸν ἐκμωραίνει καὶ τὸν κάμνει ἔξω φρενῶν· παίρνει αὐτὸν διὰ τρία ἔτη, καὶ τὸν κρατεῖ ὑπὸ τὰ ὅπλα ὀκτα ἔτη, μακρὰν τῆς οἰκίας καὶ τῆς πατρίδος, καὶ πῶς; γυμνόν, πεινασμένον, ἀσθενῆ καὶ ἐλεεινόν! Εἰς τὸν πόλεμον τὸν βάλλει νὰ φονευθῇ εἰς μάτην· ὁ ἀξιωματικὸς του, ὅστις εἶναι τοῦρκος, ἀμαθὴς καὶ δειλός, τὸν εἰσάγει εἰς παγίδα, ἀφ' ἧς εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῇ. Μ' ὅλα ταῦτα ὁ δυστυχὴς Ἀλβανὸς πολεμεῖ γυμνὸς καὶ πεινασμένος καὶ μὲ νημελῆ ὅπλα, πολεμεῖ ὡς λέων, δεικνύει τὴν ἀνδρείαν του καὶ μὲ ταῦτην τιμᾷ τοὺς Τούρκους καὶ τὴν Τουρκίαν. Ἀλλὰ τῷ ἀναγνωρίζεται ἡ ἀνδρεία, καὶ ἀνταμείβεται διὰ

τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον χύνει; ἠδύποται! Ὁ Ἀλβανὸς στρατιώτης, ἐὰν ὄν ἀποθάνῃ εἰς τὸ περὶ τῆς μάχης, ἀποθνήσκει ἀπο ἀδύναται, ἀπο πείναν καὶ ἀπο τὴν γυμνότητα. Ἐξ ἐκείνων, οἵτινες γίνονται στρατιῶται πολὶ ὀλίγοι ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς οἰκίας των. Καὶ ἀξιωματικὸς ποῖος γίνεται; πάντοτε οἱ Τοῦρκοι τὸ ἥμισυ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ εἶναι Ἀλβανοί, ἀλλ' οὔτε τὸ ἐν ἐκαιοστών των ἀξιωματικῶν ἐν Τουρκίᾳ εἶνε Ἀλβανοί.

Οἱ Ἀλβανοί, οἵτινες ἦσαν ἀντιμισθίαν νὰ μὴ πληρώσῃσι τιποτέ, τώρα ἔχουν καταποδύσθαι ὑπὸ τόσον βαρεῖς φόρους, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ σηκώσῃσι ποτε κεφαλὴν. Οἱ Τοῦρκοι, οἵτινες εἶναι οἱ κύριοι των ἀπὸ πεντακοσίων ἐτών, τοῖς Ἀλβανοῖς δὲν ἐδίδωσαν οὔτε ἔργον, οὔτε τέχνην, οὔτε ἐπιστήμην, ἀλλὰ τοῖς ἐδίδωσαν τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἡσπαγνᾶν· τώρα δια μιᾶς θέλουν νὰ τοὺς ἀφοπλίσωσι, καὶ τοῖς λέγουσι: Πληρώσατε! Καὶ ποῦ νὰ εἰσέλθῃσι οἱ οὐδυνχεῖς δια νὰ πληρώσωσιν; οὔτε αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν ἔχουν τί νὰ φάγουν. Οἱ Ἀλβανοί, οἵτινες ὀλίγα ἐτι πρότερον ἦσαν ἐνδεδυμένοι μὲ χρυσὰ φορέματα καὶ περικλυμένοι μὲ ἀργυρὰ καὶ ἐπὶ χρυσᾷ ὅπλα, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἢ οἱ υἱοὶ των τὴν σήμερον εἶναι γυμνοί, μὲ ἐν ὑποκίλισον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ποῦ νὰ το πιάσῃ ὁ σκύλος! Πηγαίνει καὶ ὁ χοροφύλαξ ἢ ὁ εἰσπρακτὴρ καὶ μὲ ροπαλὸν ἀνὰ χεῖρας τὸ λέγει: πλὴρῶσατε! καὶ ποῦ νὰ εἰσῇ ὁ οὐδυνχεὺς χρῆματα δια νὰ πληρώσῃ; Τότε πωλοῦσι τὸν βοῦν, τὴν αἴγα, ὅτι ἔχει καὶ μέχρι των καμάρων τῆς οἰκίας

του! ὦ! πόσον μέγα αἰσχρὸς! ὦ! ὅποσον ἀνυπόφορον θρῆνον! Ἔως ποτε, θεέ, θέλει ἐξακολουθεῖ τὸ τοιοῦτον!

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εἶναι τὴν σήμερον ὅλη ἡ Τουρκία καὶ μερικὰ μέρη τῆς Γεωργίας. Μέρη τινα τῆς Γεωργίας ἔχουσιν διαφιλάξει τα ὅπλα καὶ ἔδωκ' εἰς τὰ ἄβυθα αὐτῶν ὄρη, καὶ ὅν' ἔχουν ταπεινωθῇ τὸσον· ὅν' πηγαίνουσι στρατιῶται καὶ ὅν' πληθύνουσι φόβους· ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἔδωκ' ὡς ἄγριοι ἀνευ κινδυνώσεως, καθ' ἐκαστὴν φονετόμενα ἀναμεταξύ των. Ἀλλὰ καὶ τούτους κατατρώγει ἡ πτωχεία, οὗδ' ἐν κέρους ἔχουσιν, καὶ οἱ τόποι των εἶναι γυμνοὶ καὶ πτωχοὶ. Μ' ὅλον τοῦτο καὶ ἡ τοιγάρκ' ἐκθέρνισις καθ' ἐκαστὴν τοῦς πολιορκιᾷ ἐγγύτερον· ἀγωνίζεται νὰ τοῖς ἀφαιρήσῃ τὰ ὅπλα, διὰ νὰ κἀμὴ καὶ τούτους δοῦλους ἐλκεϊνοὺς καὶ ἀδυνατοὺς, καὶ τοῖς βγάλῃ καὶ τὸ θέρμα των!

Ἡ Ἀλβανία ἔως τῆς ἡμέρας ἐκυβερνᾶτο καὶ ἐδιοικεῖτο ὑπὸ Ἀλβανῶν, ὅπως εἶπομεν ἀνωτέρω, ἀλλὰ τὴν σήμερον διοικεῖται καὶ κυβερνᾶται ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἵτινες εἶναι ξένοι εἰς αὐτὴν καὶ χερμαπεῖς καὶ ἄτιμοι ἄνθρωποι, ὑπὸ ἀνθρώπων, οἵτινες ἀγορεύουσι τὰς θέσεις ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ χρημάτων, καὶ ἔχονται, ἵνα ἀπογυμνώσῃ τοῖς Ἀλβανοῖς καὶ τὴν Ἀλβανίαν, ὅπως καὶ τὰ κράτη, μὲν τὰ ὅποια ἀγρόφυαν τὰς θέσεις των κατέσθαι καὶ ἱκανὰ καὶ μεγάλα ποσὰ δι' ἐαυτοὺς ἀποταμιεύουσι, κλέπτοντες καὶ ἀπογυμνώνοντες τὸν λαόν!

Ἡ Ἀλβανία, ὅσον πτωχή καὶ ἀμαθὴς καὶ

ἂν εἶνε, ἔχει ἀνθρώπους ἱκανοὺς νὰ κυβερνήσωσι τὴν χώραν των, ὅπως τὴν ἐκυβέρνησαν ἐπὶ τόσον μακρον χρόνον ἐν δικαιοσύνῃ καὶ τιμῇ. Ἀλλ' εἰς τοὺτους τοὺς Ἀλβανοὺς ὄχι μόνον οὐκ οἶδε θεσεις ἐν Ἀλβανίᾳ, ἀλλ' οὔτε τοῖς ἐπιτρέπει νὰ ὑπάγῳσιν ποτε εἰς τὴν ἀγαπητὴν αὐτῶν πατρίδα! Τοῖς δίδουσιν ἀνὰ ἓν κομμάτιον ψωμίον ὅπως ψιμώσωσιν αὐτοὺς, καὶ στέλλουσιν ὡς ἐξορίστους καὶ αἰχμαλώτους εἰς τὰς μαῖλλον ἀπομεμακρυσμένας γωνίας τῆς Ἀνατολῆς ἢ Ἀραβίας! Μόνον οἱ προδότες, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκωνται, εἶναι εἰς τιμὴν.

VI. Η ΕΘΝΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΑΛΒΑΝΩΝ.

Διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ οὐδὲν ὑπάρχει πολυτιμώτερον καὶ ἀγαπητότερον ἀπὸ τὴν ἐθνικότητα. Πᾶς ἀνὴρ, ὅπως ἀγαπᾷ τοὺς γονεῖς καὶ τὴν ἐν ἣ ἐγεννήθη χώραν, οὕτως ἀγαπᾷ καὶ τὸ ἔθνος του. Ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸ ἔθνος του καὶ τὴν πατρίδα εἶναι προδότης καὶ οὐτιδανός· ὁ τοιοῦτος δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἄνθρωπος. Οἱ Ἀλβανοὶ, περισσότερον ἢ πᾶν ἄλλο ἔθνος, ἀγαπῶσι καὶ τιμῶσι τὸ ἔθνος καὶ τὴν πατρίδα των. Ὁ ἀληθὴς Ἀλβανὸς φονεύεται διὰ τὸ ἔθνος του, καὶ οὐδέποτε δύναται ν' ἀνεχθῇ καὶ ἀκούῃ ἄνθρωπον ὑβρίζοντα τὴν ἐθνικότητά του. Εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς οἱ ἄνθρωποι πανταχοῦ θέτουσιν τὴν θρησκείαν ὑψηλότερον ἢ τὴν ἐθνικότητα· ὁ Ἕλλην, παραδείγματος χάριν, ἀλλάττων τὴν θρησκείαν ἀφί-

νει καὶ τὴν ἐθνικότητα· οὕτω ἐὰν γίνῃ καθολικός λέγει: εἶμαι φράγκος, ἐὰν γίνῃ μουσουλμάνος λέγει: εἶμαι Τοῦρκος. Μόνον ὁ Ἀλβανὸς ἀφίνει τὴν θρησκείαν εἰς ὑποδεεστέραν θέσιν καὶ τὴν ἐθνικότητα θέτει εἰς ὑψηλοτέραν θέσιν. Ὁ Ἀλβανὸς εἴτε μωαμεθανὸς εἶνε, εἴτε ὀρθόδοξος, εἴτε καθολικός, εἶνε πάντοτε Ἀλβανός. Ἡ θρησκεία οὐδέποτε φέρει χωρισμὸν καὶ διαίρεσιν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἔριδες καὶ τὰ μίση, ἅτινα λαμβάνουσι χώραν μεταξὺ τῶν θρησκοκυμάτων πάντοτε καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πεφωτισμένῃ Εὐρώπῃ, τὰ μίση ταῦτα, λέγω, δὲν εἶναι γνωστὰ ἐν Ἀλβανίᾳ, καὶ οὐδέποτε ἔχουν λάβει χώραν μεταξὺ τῶν Ἀλβανῶν.

Ἀλλὰ μὲ ὅλην ταύτην τὴν ἀγάπην, ἣν τρέφουσιν οἱ Ἀλβανοὶ πρὸς τὴν ἐθνικότητά των, καὶ ὅλην ταύτην τὴν τιμὴν ἣν ἔχουσι πρὸς αὐτήν, οὐδὲν μέχρι σήμερον ἔχουν πράξει ὑπὲρ αὐτῆς ἢ πρὸς διατήρησιν αὐτῆς. Μὲ τί διαφυλάττεται ἡ ἐθνικότης ἐνὸς ἔθνους; Πρὸ πάντων διὰ τῆς γλώσσης του. Ὅπως εἶπομεν καὶ ἀνωτέρω, ἡ γλῶσσα εἶναι τὸ ὑπέρτατον καὶ μέγιστον σημεῖον μιᾶς ἐθνικότητος. Ἡ γλῶσσα μὲ τί διαφυλάττεται; Μὲ γράμματα. Μία ἄγραφος γλῶσσα δὲν δύναται νὰ διατηρηθῇ ἀφθαρτος ἐπὶ μακρὸν χρόνον· ἀναμηνυομένη μὲ ἄλλας γλώσσας φθείρεται. Δύνασθε νὰ εἴπητε, πῶς ἡ ἡμετέρα γλῶσσα, μὴ γραφομένη, διετηρήθη τόσας χιλιάδας ἐτῶν καὶ διατὶ νὰ μὴ διατηρηθῇ οὕτω καὶ μετὰ ταῦτα; Ἀλλὰ διετηρήθη ἐπὶ τόσας χιλιάδας ἐτῶν, διότι τότε οἱ Ἀλβανοὶ ἔζων εἰς τὰ

ὄρη των ἀνεξάρτητοι, μὴ ἀναμνηνόμενοι μὲ ἄλλα ἔθνη, καὶ διότι καὶ τὰ περικυκλοῦντα αὐτοὺς ἔθνη ἦσαν καὶ αὐτὰ ἀμαθεῖ. Τότε ἔζων οὐὰ τοῦ ξίφους, καὶ ὁ Ἀλβανὸς εἰς τὸ ξίφος ἦτο ἰσχυρότερος ὄλων. Ἐν τούτοις βλέπομεν, ὅτι οἱ Μακεδόνες, ἂν καὶ ἦσαν τόσον ἰσχυροὶ, ὥστε ἐκυρίευσαν ὅλον τὸν κόσμον, μὴ ἔχοντες τὴν γλώσσάν των γεγραμμένην, ἅμα ἀναιμῆσαν μὲ ἄλλα ἔθνη, μᾶλλον πεφωτισμένα ἢ αὐτοὶ, ἀπώλεσαν τὴν ἐθνικότητά των, καὶ ἐξηφανίσθησαν καθ' ὁλοκληρίαν, ὥστε πολλοὶ τοὺς ἔχουν θεωρήσει ὡς Ἑλλήνας.

Μόνον οἱ Ἀλβανοὶ τῆς Ἀλβανίας διετήρησαν τὴν ἐθνικότητά των, μὴ ἀναμνηνόμενοι μὲ ξένους, ἀλλὰ ζῶντες κερωρισμένοι ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη καὶ ὡς ἄγριοι. Ἀλλὰ, ἐὰν ἔχουν διαφυλάξει μέχρι σήμερον τὴν ἐθνικότητα καὶ τὴν γλώσσάν των, ἀμαθεῖς καὶ ἀγέμματοι ὄντες, οὐ δύνηθωσιν ἄρᾳ γε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ τὰς διαφυλάξωσι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, εἴτε ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ εἴτε ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ Ἑλλάδι; Ὁχι! οὐδέποτε! Ὁ κόσμος μετεβλήθη, οἱ ἄνθρωποι ἐξυπνήσαν, τὰ ἔθνη ἐφωτίσθησαν, ἕκαστον ἀγωνίζεται νὰ προοδεύῃ μᾶλλον ἢ τὰ ἄλλα, ἕκαστον ἐπιμελεῖται, πῶς νὰ αὐξησῃ καὶ μεγαλῶσῃ, καὶ διανεκῶς ἀγωνίζεται νὰ καταπύῃ αὐτά, τὰ ὅποια εἶναι μικρότερα καὶ ἀσθενέστερα.

Τὴν σήμερον ἕκαστον ἔθνος, πρὸς διαφύλαξιν τῆς ἐθνικότητος καὶ γλώσσης του, ἔχει ἀνάγκην νὰ ἀνοίγῃ τὰ ὄμματα του, νὰ ἔχῃ συμμαζεσμένον τὸν νοῦν του, νὰ ἀναπτύσῃ τὴν γλώσσάν του καὶ νὰ ἐπιμελῇται πολὺ, ἵνα μὴ

τὸ καταπνίξωσι καὶ διαμελίσωσι τὰ γείτονα ἔθνη. Εἰς τὴν ἐθνικότητα δὲν ἔχει φιλίαν, ὅπως καὶ εἰς τὰ τυχερὰ παιγνίδια. Τὰ ἔθνη εἶναι ὅπως οἱ ἰχθεῖς, οἱ ὅποιοι κατατρογουσιν ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Ἀλλοίμονον εἰς τὸ ἔθνος, ὅπερ εἶναι ἀδύνατον.

VII. ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ.

Ἡ Ἀλβανία ἕως πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦτο κεκλωμένη ἀπὸ χώρας τῆς Τουρκίας καὶ τὰ ὅρια τοῦ κράτους τούτου ἦσαν πολὺ μακρὰν τῆς Ἀλβανίας. Οἱ Ἀλβανοὶ ἐξεστράτευσον μετὰ τῶν Τούρκων, ὅπως φυλάξωσι τὰ μακρινὰ ὅρια τοῦ κράτους· ἀλλὰ τὴν ἑαυτῶν πατρίδα ἐδλεπον ἐκτὸς παντὸς κινδύνου, καὶ νῆευσον, ὅτι οὐδεὶς ἐχθρὸς θὰ ἐτόλμα νὰ προσδάλῃ τὴν Ἀλβανίαν. Ἀλλὰ σήμερον δὲν ἔχουσιν οὕτω τὰ πράγματα· σήμερον ἡ Ἀλβανία ἔχει μείνει εἰς μίαν μακρινὴν καὶ ἀποκεντρὸν γωνίαν τῆς Τουρκίας, καὶ εἶναι περικυκλωμένη ὑφ' ὀρίων ἐχθρῶν. Τὸ Μαυροβούνιον, ἡ Σερβία, ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Βουλγαρία ἔχουν περικυκλώσει πανταχόθεν τὴν Ἀλβανίαν, καὶ ἡ Αὐστρία ἐποφθαλμῇ αὐτήν. Μὲ τὴν Τουρκίαν ἐνώνει αὐτὴν μία στενὴ λωρὶς γῆς μεταξὺ Βουλγαρίας καὶ Αἰγαίου Πελάγους, τὴν ὁποίαν λωρίδα οἱ Βούλγαροι διὰ μιᾶς οὖναι νὰ καταλάβωσι καὶ εἰς τὰ παρύλια τοῦ εἰρημένου πελάγους νὰ καταβῶσι, καὶ οὕτω νὰ ἀποκόψωσι καὶ χωρίσωσι τὴν Ἀλβανίαν ἀπὸ τῆς Τουρκίας, ἥτις οὐδεμίαν ἔχει θαλασσίαν δύναμιν, ἵνα βοηθήσῃ τὴν Ἀλβανίαν ἀπὸ τῆς

θαλάσσης. Διὰ τοῦτο ἐν πολέμῳ, εἰς τὸν ὁποῖον ἡθελὼν λάβει μέρος καὶ οἱ Βούλγαροι ἀπαιτεῖται αὐτοῖς οἱ Ἀλβανοὶ νὰ ὑπερασπίζονται τὴν χώραν τῶν καὶ νὰ μὴ ἐπιστηρίζονται ἐπὶ τῆς Τουρκίας, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἱκανὴ οὔτε ἐαυτὴν νὰ ὑπερασπίζεται.

Ἄλλ' ἐκτός τοιῶν τῶν κινδύνων ἐν καιρῷ πολέμου, ἡ Ἀλβανία ἔχει μεγαλειτέρους καὶ φοβερωτέρους κινδύνους οἱ ὁποῖοι τῆς ὑποσκάπτουσι τὰ θεμέλια καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, ἄνευ αἵματος καὶ ὀπλῶν. Οὗτος εἶναι ὁ διὰ τοῦ καλῶν καὶ τῶν σχολείων πόλεμος, ὁ πόλεμος τῶν ἐθνικοτήτων. Τὰ περιπυκλοῦντα τὴν Ἀλβανίαν ἔθνη θέλουσι νὰ διαμελίσωσιν αὐτὴν καὶ διαμωράκωσιν μεταξὺ αὐτῶν. Ἕλληνας, Σλαῦοι καὶ ἄλλα γειτωναζήοντα ἔθνη δὲν θέλουσι νὰ ἀναγνωρίσωσιν, ὅτι ὑπάρχει ἀλβανικὴ ἐθνικότης. Ἐκαστον τούτων μεταχειρίζεται τὴν θρησκείαν καὶ διὰ ταύτης θέλουσι νὰ προσελκύσωσιν ἐκ τῶν Ἀλβανῶν τοὺς ὁμοθρήσκους με αὐτά. Πρῶτος πάντων ὁ Τούρκος θέλει νὰ προσελκύσῃ τοὺς μουσουλμάνους Ἀλβανούς καὶ ν' ἀποχωρίσῃ τοὺς ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν τῶν Χριστιανῶν Ἀλβανῶν, σπείρων μεταξὺ αὐτῶν τὸν φανατισμὸν καὶ τὰς ἐριδας. Διὰ νὰ χωρίσῃ τοὺς χριστιανούς αἰωνίως ἀπὸ τῶν μουσουλμάνων, καὶ διὰ νὰ ἀνοίξῃ μεταξὺ αὐτῶν βαθὺ χάσμα, ἡ κυβέρνησις τῆς Τουρκίας τοὺς μὲν χριστιανούς Ἀλβανούς δὲν γνωρίζει διὰ Ἀλβανούς, ἀλλ' ἀποκαλεῖ Ροῦμ, ἥτοι Ἕλληνας, Σέρβους, Βουλγάρους, Λατίνους κτλ., τοὺς δὲ Μουσουλμάνους ὀνομάζει Ἰσλάμ· τὸ δὲ ὁ-

νομα Ἀλβανὸς οὔτε ἀναγνωρίζει οὔτε θέλει ν' ἀκούῃ. Οἱ τυφλοὶ Τοῦρκοι δὲν δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι σὺ τῷ ποιοῦντις ὑπηρετοῦσι τοῖς σκοποῦς τῶν ἐχθρῶν των καὶ τὰ ἑαυτῶν θεμέλια κατασκάπτουσι.

Οἱ Ἕλληνες, οἵτινες τὴν ἐλευθερίαν καὶ βασιλειὴν των, ἅπερ ἔχουσι τὴν σήμερον, τα ἔχουν κερδίσει μὲ τὸ αἷμα τῶν Ἀλβανῶν, Μπῶτζαρη, Τζαβέλα, Μιαούλη καὶ ἄλλων ἡρώων ἀλβανῶν, οἱ Ἕλληνες οἵτινες καὶ τὴν σήμερον διατηροῦσι τὰ ἐνδύματα, τὴν φουστανέλαν, τὰς κάλτσας, τὰ τσαϊούκια, τοῖς χοιροῖς καὶ τὰ ἄσματα τῶν Ἀλβανῶν, αὐτοὶ λέγω, εἶναι οἱ ἀσπονδοῦντες ἰχθυοὶ τῆς Ἀλβανίας. Ὁλος ὁ κόσμος γνωρίζει τὴν μεγάλην ἰδέαν τῶν Ἑλλήνων· ἂν καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους, καθ' ἣν ἦσαν εἰς τὸ ὑψίστον αὐτῶν μεγαλεῖον καὶ ἀκμὴν, εἶχον ὀλιγώτερον τύπον ἢ ὅσον ἔχουν σήμερον καὶ οὐδὲν δικαίωμα ἔχουσιν, ὥπως ζητήσωσι περισσότερον, αὐτοὶ ζητοῦσι νὰ τοῖς δοθῶσιν ὅλαι αἱ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κυριευθεῖσαι χώραι ἢ ν' ἀναστήσωσι τὸ κράτος τῶν Βυζαντινῶν, χωρὶς νὰ σκεφθῶσιν, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο Μακεδὼν καὶ οἱ Βυζαντινοὶ Ἰωμαιοὶ, ἔθνη τὰ ὅποια ἀμφοτέρω ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ ὅποια κατέστρεψαν τὴν Ἑλλάδα. Κατὰ ταύτην «τὴν μεγάλην ἰδέαν» οἱ Ἕλληνες ἔχουν θελήσει νὰ κυριεύσωσι καὶ φέρουσιν ὑπὸ τὴν Ἑλλάδα ὅλην τὴν Βαλκανικὴν Χερσόνησον, καὶ τὴν Ρουμανίαν καὶ τὴν Βουλγαρίαν. Ἀλλ' ἀφοῦ μὲ ὅλας τὰς φωνὰς των καὶ κραυγὰς αἰωνίως ἔχασαν τὰς

χώρας ταύτας, τώρα έχουν περιορίσει τὴν ἐλπίδα καὶ ἀπαιτήσεις εἰς τὴν Ἀλβανίαν καὶ Μακεδονίαν. Κατὰ τον γενικὸν κανὸνα ἐπιστηριζόμενοι ἐπὶ τῆς θρησκείας θέλουσι διὰ ταύτης νὰ ἐλκύσωσιν εἰς ἑαυτοὺς τοὺς ὀρθοδόξους Ἀλβανούς ὡς ὁμοθρησκούς καὶ νὰ τοὺς χωρίσωσιν ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς των μουσουλμάνους καὶ καθολικούς, προσπαθοῦσι νὰ κάμωσι αὐτοὺς νὰ λησμονήσωσι τὴν ὡραίαν των γλῶσσαν καὶ νὰ μάθωσι νὰ ὁμιλῶσι καὶ γράψωσιν ἑλληνιστί, καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου νὰ γίνωσιν Ἕλληνες. Σκέπτονται καὶ φαντάζονται, ὅτι, ἐάν γίνωσιν οἱ ὀρθόδοξοι Ἀλβανοὶ Ἕλληνες, ἡ Εὐρώπη δὲν θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν τοὺς μουσουλμάνους, καὶ ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ ἡ χώρα αὕτη, ἥτοι ἡ Νότιος Ἀλβανία ἡ Τοσκηρία, θέλει δοθῇ τῇ Ἑλλάδι.

Καὶ οἱ ὀρθόδοξοι Ἀλβανοὶ ἔνεκα τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ σκοτους, ἐν ᾧ εὐρίσκονται ἀπατῶνται εὐκόλως καὶ ταχέως, νομίζοντες, ὅτι ἀληθῶς δὲν δύνανται νὰ εἶνε χριστιανοί, ἐάν δὲν εἶνε Ἕλληνες, καὶ ὅτι μόνον ἡ ἑλληνικὴ εἶνε ἡ γλῶσσα τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ ὅτι ἀφίνοντες ταύτην τὴν γλῶσσαν τὴν ὁποίαν πολὺ ὀλίγοι ἠξεύρουσι καὶ τὴν ὁποίαν μὲ ὅλους τοὺς ὑπερβολικούς κόπους οὐς καταβάλλουσι δὲν δύνανται νὰ ἐκμάθωσι, διότι εἶναι τόσον δύσκολος καὶ τόσον λελησμονημένη, ὥστε καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων πολὺ ὀλίγοι δύνανται νὰ τὴν μάθωσιν. Οὗτοι οἱ Ἀλβανοὶ, οἵτινες χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωσι γίνονται ἡ εἶναι προδότηι, λέγονται γραικομάνοι.

Δόξα τῷ Θεῷ ! 'Αφ' ἧς ἤρξατο ἡ ἀλβανική νὰ γράφηται οἱ γραικομένοι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἤρξαντο νὰ ὀλιγοστεύωσι, νὰ ἐννοῶσι τὰς πονηρίας τῶν Ἑλλήνων καὶ ν' ἀπομακρύνωνται ἀπο τοὺτους ἐναγκαλιζόμενοι καὶ μὲ τὰς δύο χεῖρας τὴν γλώσσαν καὶ ἐθνικότητά των. Οὗτοι δὲν φοβοῦνται οὔτε ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας διδασκάλους οὔτε ἀπὸ τὸν ἀρχιερεᾶ τοῦ Φαναρίου· ἀλλ' οἱ Ἑλληνες ἔχουσιν ἓνα σύντροφον ἰσχυρὸν, μὲ τὸν ὁποῖον ἔχουσι σιμμαχίσει, ἵνα ἀφανίσωσι τὴν ἐθνικότητα καὶ τὴν γλώσσαν τῶν Ἀλβανῶν· οὗτος ὁ σύμμαχος εἶναι ὁ Τούρκος, ὁ ὁποῖος βοηθεῖ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ πατριαρχεῖον τοῦ Φαναρίου μὲ ὅλην τὴν δύναμίν του εἰς τὸ καταχθόνιον τοῦτο ἔργον. Διὰ νὰ φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας τὸ ἔργον τῶν Ἑλλήνων, ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις δὲν ἀφίνει ν' ἀνοίγωνται σχολεῖα, νὰ τυπόνωνται βιβλία ἢ νὰ γίνονται καμμία πρόοδος εἰς τὴν ἀλβανικὴν γλώσσαν, βοηθοῦσα μὲ κάθε τρόπον τὰ ἐλληνικὰ σχολεῖα καὶ κρατοῦσα τοὺς ὀρθοδόξους Ἀλβανοὺς ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ φαναριωτικοῦ κλήρου.

Μετά τοὺς Τούρκους καὶ Ἑλληνας ἡ Ἀλβανία ἔχει ἐχθροὺς τοὺς Βουλγάρους καὶ Σέρβους, οἵτινες θέλουσι νὰ κάμωσιν εἰς τὰ βορειοανατολικά μέρη τῆς Ἀλβανίας ὅσα κάμνουσιν οἱ Ἑλληνες εἰς τὰ νότια. Καὶ εἰς τα μέρη ταῦτα οἱ ὀρθόδοξοι Ἀλβανοὶ, τόσον ἀμαθεῖς καὶ ἀνόητοι ὅσον οἱ ἄλλοι, δεικνύουσι ζῆλον ὑπὲρ τῆς γλώσσης τῶν Σλαῦον καὶ θέλουσι νὰ λησμονήσωσι τὴν ὡραίαν γλώσσαν, τὴν ὁποίαν οἱ πρόγονοὶ των ἀπὸ τόσων χιλιάδων ἐτῶν ἔχουν λαλήσει

καὶ διαφυλάξει. Τὶ αἶσχος μέγα! καὶ τὶ μεγάλη χαμερπεία καὶ ἀναίδης οὐτιδανότης! Ἀλλὰ καὶ τούτους τοὺς Σλαῦους βοηθοῦσιν οἱ Τοῦρκοι, οἵτινες τούτους μὲν ἀφίνουσιν ἐλευθέρους νὰ κάμωσιν ὅτι θέλουσιν, ἡμῶν δὲ ἔχουν δέσει χεῖρας καὶ πόδας· εἰς τούτους μὲν δίδουσι φιορῶνια νὰ ἀνοίγωσι σχολεῖα καὶ μυτροπόλεις ἐν τῷ τόπῳ μας· ἡμᾶς δὲ δὲν ἀφίνουσι νὰ ἔχωμεν οὔτε ἐν μικρὸν σχολεῖον! Δὲν σκέπτεται ποτε ἡ ἀθλία, οἱ Ἕλληνες καὶ Σλαῦοι εἶναι φίλοι τῆς Τουρκίας ἢ οἱ Ἀλβανοὶ; καὶ ποῖοι ἔχουν χύσει καὶ μέχρι σήμερον χύνουσι τὸ αἷμα ὑπὲρ αὐτῆς;

Οὕτως οἱ Τοῦρκοι καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τούτων οἱ Ἕλληνες καὶ Σλαῦοι εἶναι οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἀλβανίας καὶ τῶν Ἀλβανῶν· καὶ ἀγωνίζονται μὲ ὅλην τὴν δύναμιν των νὰ χάσωσι τὴν ἐθνικότητα καὶ γλῶσσαν τοῦ ἔθνους τούτου, τοῦ ὁποίου καὶ τὸ ὄνομα θέλουσι καθ' ὀλοκληρίαν νὰ μὴ ἀκούηται. Ἡ Ἑλλάς, Βουλγαρία καὶ Σερβία ἀγωνίζονται νὰ χάσωσι καὶ ἀφανίσωσιν ἀπὸ τὸ πρῶσωπον τῆς γῆς τὴν ἐθνικότητα καὶ γλῶσσαν τῶν Ἀλβανῶν ἐκάστη ἐκ τοῦ μέρους, ὅπερ θεωρεῖ ὡς ἀνῆκον εἰς αὐτὴν καὶ ἀπὸ τοῦδε θεωρεῖ ὡς ἰδικόν της προσηλυτίζουσα καὶ προσελκύουσα τοὺς χριστιανοὺς πρὸς τὴν ἑαυτῆς ἐθνικότητα, ἡ δὲ Τουρκία ἀφ' ἐνὸς μὲν βοηθεῖ ταύτας εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ἀφ' ἑτέρου δὲ ζητεῖ καὶ αὕτη νὰ προσελκύσῃ πρὸς ἑαυτὴν τοὺς μουσουλμάνους Ἀλβανοὺς καὶ χωρὶς αἰτούς ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν των, ὅχι διὰ τὸ καλὸν της καὶ πρὸς σωτηρίαν της, ἀλλὰ ἵνα καὶ οὗτοι καταποντισθῶσι μετ' αὐτῆς εἰς τὸ βαθὺ χάσμα

τῆς ἀπωλείας, ὅπου πίπτει αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ, διὰ νὰ μὴ ἐξέλθωσί ποτε.

Οὗτοι εἶναι οἱ κίνδυνοι τῆς Ἀλβανίας καὶ τῶν Ἀλβανῶν. Οἱ Ἀλβανοὶ ἀπαιτεῖται νὰ φυλαχθῶσι πολὺ ἀπὸ τῆς πονηρίας τῶν Τοῦρκων, Ἑλλήνων καὶ Σλαύων, καὶ νὰ ἀνθίστανται ἐναντίον τούτων ὑπερασπιζόμενοι τὰ ἑαυτῶν δικαιώματα.

VIII. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΩΝ ΑΛΒΑΝΩΝ.

Ἄν καὶ οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι περικυκλωμένη ἀπὸ ἐχθροὺς, καὶ οἱ Τοῦρκοι καὶ Ἕλληνες, οἵτινες ἔχουσι μεγίστην ἀνάγκην νὰ εἶνε φίλοι καὶ ἠνωμένοι μετὰ τοὺς Ἀλβανούς, ἂν καὶ τὰ δύο ταῦτα ἄφρονα ἔθνη, λέγω, ἐργάζονται περισσότερον ὅλων πρὸς ἀπωλείαν τοῦ Ἀλβανικοῦ, μὴ ὅλα ταῦτα δὲν συνάμειθα οὔτε πρέπει νὰ εἰπώμεν, ὅτι ὅλος ὁ κόσμος εἶναι ἐχθροὶ τῶν Ἀλβανῶν. Ὅχι, ἔχομεν καὶ φίλους, ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ οἵτινες μᾶς ἀγαπῶσι καὶ δύνανται νὰ μῶς βοηθήσωσιν, εἰάν ἡμεῖς θελήσωμεν. Ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη, Γάλλοι, Ἴταλοὶ, Γερμανοὶ, Ἀγγλοὶ καὶ ἄλλοι, ὅλοι ἀγαπῶσι καὶ τιμῶσι τὸ ἔθνος ἡμῶν· ὅλοι ἐξίστανται μετὰ τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν Ἀλβανῶν, μετὰ τὴν πιστότητα αὐτῶν, καὶ μετὰ ἄλλα τόσα πιστευτήματα, ἅπερ εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν εὐρίσκουσιν. Ὅλοι οἱ εὐρωπαῖοι συγγραφεῖς ἔχουσι γράψῃ πάντοτε καλὰ δι' ἡμᾶς· μᾶς γνωρίζουσι δι' ἀνδρείους καὶ πιστοὺς ἄνδρας, μᾶς ἀναγνωρίζουσιν ὡς τὸ ἀρχαιότερον καὶ εὐγενέστερον ἔθνος τῆς Εὐρώπης. Τὴν ἡμε-

τέρειν γλώσσαν ᾤξαντο νὰ σπουδάζωσι καὶ σημασίαν μεγάλην νὰ δίδωσιν εἰς αὐτὴν διὰ τὴν συγκριτικὴν φιλολογίαν. Ἡ Ἰαλλία παλαιόθεν θέλει νὰ δείξῃ μίαν ἰδιαιτέραν ἀγάπην διὰ τοὺς Ἀλβανούς καὶ ἰδίᾳ διὰ τοὺς καθολικοὺς καὶ Μωδίτας. Ἡ Ἰταλία ἔχει ἐν τῇ ἐαυτῆς χώρᾳ 300 χιλιάδας Ἀλβανῶν, οἵτινες ἔχουσιν ἀγωνισθῆναι περισσότερον ἢ αὐτοὶ οἱ Ἰταλοὶ διὰ τὴν ἑνωσιν τῆς Ἰταλίας, καὶ διὰ νὰ φανῇ εἰρηνῆς εἰς τοίτους θέλει τὸ καλὸν τῆς Ἀλβανίας, τὴν ὁποίαν ἔχει καὶ γείτονα καὶ δὲν θέλει νὰ ἴδῃ αὐτὴν διαμελιζομένην μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ Σλαίων. Ἡ Αὐστρία δὲν εὐαρεστέται νὰ βλέπῃ τοὺς Σλαῦους τῆς Σερβίας καὶ Βουλγαρίας νὰ εἰσέρχωνται μέχρι τοῦ κέντρου τῆς Ἀλβανίας, νὰ ἐπεκτείνωνται καὶ μεγαλύνωσι τόσον πολλοί· Ἐν γενναιοφρον ἔθνος, οἷον οἱ Ἀλβανοὶ, θέλει νὰ τὸ ἔχῃ φίλον καὶ βοηθὸν ἐν τῇ βαλκανικῇ Χερσονήσῳ ἐναντίον τῶν Σλαύων, οἵτινες εἶναι πολιπληθεῖς, ὅπως ἐπιδιηγείει καὶ τοὺς Ῥωμῶνοισι. Ἡ Ἀγγλία, ἥτις ἐπιθυμεῖ τὸ καλὸν καὶ τὴν ἐλευθερίαν ὅλων τῶν ἐθνῶν, δὲν δύναται νὰ μὴ ἀγαπᾷ καὶ νὰ μὴ συμπαθῇ πρὸς τοὺς Ἀλβανούς. Καὶ ἡ Ῥωσσία, ἥτις εἶναι ἡ ἰδία Σλαῦος καὶ προστάτης ὅλων τῶν Σλαύων, καὶ αὕτη, λέγω, δὲν θὰ φεισθῇ τὸν καλὸν λόγον καὶ βοήθειαν ἐπὶ τῶν Ἀλβανῶν, ὅπως δὲν εφείσθη ποτὶ καὶ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ἂν καὶ οὗτοι δύνῃ τὴν ἀγαπῶσι καὶ εἶνε ἐχθροὶ τοῦ Σλαυισμοῦ.

Νῦν ὅλαι αἱ μεγάλαι δυνάμεις μᾶς τιμῶσι καὶ μᾶς ἀγαπῶσι, καὶ τοὺς φίλους ἔχομεν πο-

λαπλῆθεϊς· ἀλλ' οὔδεῖς ἐκ τούτων εἶνε πρὸς ἡμῶς τόσον φίλος, ὥστε νὰ λάβῃ ἀνὰ χεῖρας τὸ ζήτημα ἡμῶν καὶ ἀφ' αὐτοῦ νὰ ἀγωνίζηται ὑπὲρ ἡμῶν. Ἐκτὸς τούτου ἐπειδὴ βλέπουσιν ἡμῶς διηρημένους εἰς τρία θρησκευματα καὶ τοὺς πλείστους μουσουλμάνους, ὧν θύναται οὔτε θέλουν νὰ πιστεύωσιν, ὅτι ἡμεῖς θυνάμεθα ν' ἀποτελέσωμεν ἓν ἔθνος ἀκέραιον καὶ ἠνωμένον, τὸ ὅποῖον νὰ εἶνε ἱκανὸν ν' αὐτοδιοικῆται. Ἀλλ' ὅταν ἰδῶσιν ἡμᾶς ἐργαζομένους καὶ ἐννοήσωσιν, ὅτι ἡμεῖς εἶμεθαι ἱκανοὶ διὰ τὸ ἔργον τοῦτο, τότε ἀνυμφώδως ὅλοι θέλουσι βοηθήσει ἡμᾶς εἰς τὰ δικαιώματα ἡμῶν.

Ἀπὸ τὰ γειτνιάζοντα ἡμῖν ἔθνος μόνον ἓν ἔχομεν φίλον, ὅπερ ἐννοεῖ τὸ συμφέρον του, καὶ ἀξιεῖται, ὅτι ἀνευ ἡμῶν δὲν θύναται νὰ διατηρηθῇ. Τὸ ἔθνος τοῦτο εἶναι οἱ Βλάχοι, οἵτινες ἱῶσιν ἐν Ἀλβανίᾳ καὶ πλείσιον τῆς Ἀλβανίας. Ἐκ τούτων τινὲς μὲν εἶναι Ἀλβανιόβλαχοι, οἱ ὅποιοι λαλοῦσιν ἀλβανιστὶ καὶ βλάχιστὶ, τινες δὲ Ἑλληνόβλαχοι λαλοῦντες βλάχιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ. Οἱ Ἑλλήνες ἔχουσι κάμει καὶ ἤδη κάμνουσι ἐναντίον τούτων τῶν Βλάχων ὅλα ὅσα ἔχουσι κάμει καὶ ἤδη κάμνουσιν ἐναντίον ἡμῶν τῶν Ἀλβανῶν· δηλαδὴ προσπιβοῦσιν νὰ τοῖς κάμωσιν Ἑλλήνης διὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ τῶν ἐκκλησιῶν τῶν. Οἱ Βλάχοι ἔως τῶρα πλείσιον ἡσθάν καὶ αὐτοὶ ἠπατημένοι ὅπως οἱ ὀρθόδοξοι Ἀλβανοὶ, ἠσθλὸν νὰ ὀνομάζωνται Ἑλλήνες καὶ νὰ λησμονήσῃ τὴν γλώσσαν τῶν μνηθάνοντες τὴν ἐλληνικάν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους κατενόησαν καὶ οὗτοι, ὅπως πολλῆτιμος εἶναι ἡ ἐθνικότης καὶ

ἡ γλῶσσα δι' ἑκάστον ἀνθρώπον, καὶ ἀρχίσθην νὰ μανθάνωσι τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν καὶ ν' ἀνοίγωσι σχολεῖα εἰς τὴν ἑαυτῶν γλῶσσιν.

Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ οἱ Βλάχοι δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἄλλον βοηθόν καὶ φίλον ἐπιτοπίως εἰμὶ τοὺς Ἀλβανοίς. Μὴ ὄντες εἰς καλὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι δὲν δύνανται νὰ χορτάσωσι ῥήνοντες καὶ τρώγοντες ἐκείνους τοὺς Βλάχους, οἱ ὅποιοι ἀγαπῶσι τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν, ὅπως καὶ τοὺς τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν ἀγαπῶντας Ἀλβανούς, μισθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὺ ἐνωθῶσι μὲ τοὺς Ἀλβανοίς, μὲ ἐκείνους, οἵτινες εἶναι ἀληθεῖς Ἀλβανοὶ καὶ τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν καὶ ἐθνικότητα ἀγαπῶσι. Καὶ ἡ Ρουμανία, ὅτις εἶναι ἡ μήτηρ τῶν Βλάχων τούτων ἢ ἡ πατρικὴ οἰκία, ἵνα εἰπωμεν οὕτω, γνωρίζει κάλλιστα ὅτι οἱ Βλάχοι τῆς Ἀλβανίας καὶ Μακεδονίας δὲν δύνανται νὰ ζήσωσι καὶ φυλάξωσι τὴν γλῶσσαν καὶ ἐθνικότητά των ἐναντίον τῶν πεινουργιῶν τῶν Ἑλλήνων εἰμὶ ἐπιστηριζόμενοι ἐπὶ τῆς φιλίας τῶν Ἀλβανῶν καὶ ἐνούμενοι μὲ τούτους. Διὰ τοῦτο ἡ Ρουμανία ἔχει δεκθῆναι περισσότερον ἢ πᾶσα ἄλλη φίλη χώρα τῆς Ἀλβανίας, ἔχει θελήσει καὶ θέλει τὸν χορηγὸν τῶν Ἀλβανῶν ἀπὸ τοῖς Ἑλλήνων· καὶ εἰς τὴν Ρουμανίαν ἔχει καταρτισθῆναι ἡ πρώτη ἐταιρεία, καὶ ἐκεῖ ἔχει ἀνορθῆναι τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον καὶ ἔχουν τυπωθῆναι τὰ πρῶτα ἀλβανικὰ βιβλία. Τοῦτο το καλὸν ἀπὸ τὴν Ρουμανίαν ἢ Ἀλβανία οὐδέποτε θέλει λησμονήσει καὶ θέλει δεῖξει τὴν ἐγνωμοσύνην τῆς ἀγαπῶσα καὶ προστατεύουσα τοὺς Βλάχους τῆς Ἀλβανίας.

Ἄλλ' ἐάν ὁ ἄνθρωπος εἶναι πτωχὸς καὶ ἀδύνατος, ὅλοι ἀναβαίνουν ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ, ὅχι μόνον οἱ ἐχθροί, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι· διὰ τὴν φυλάξῃ τις τὴν τιμὴν του, πρέπει νὰ δειχθῇ ἱκανὸς καὶ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐναντίον τῶν φίλων. Οὕτω καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ κάμωμεν, ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἀγαπῶσιν ἡμᾶς οἱ Βλάχοι καὶ ἔχωσιν τὴν ἀνάγκην τῆς φιλίας ἡμῶν, καὶ ἐν τούτοις θέλουσι νὰ ἴστανται ἀνώτερον ἡμῶν καὶ νὰ κατέχωσι τὴν πρωτοκαθεδερίαν, ἂν καὶ εἶναι πολὺ ὀλιγώτεροι ἡμῶν καὶ ξένοι καὶ παρεπίδημοι ἐν Ἀλβανίᾳ. Ὑπάρχουσι Βλάχοι, οἵτινες θέλουσι νὰ δεῖξωσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅτι οἱ Βλάχοι εἶναι ὁ νοῦς καὶ οἱ Ἀλβανοὶ τὸ σῶμα καὶ ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ πρέπει νὰ πολεμῶσι καὶ φονεύωνται, οἱ δὲ Βλάχοι νὰ κυβερνῶσι καὶ διοικῶσιν. Οὗτοι δὲν συντέλλονται νὰ εἰπῶσιν, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ δὲν ἔχουν ἀνάγκην διὰ γράμματα καὶ σχολεῖα, διότι ἔχουσι τὰ γράμματα καὶ τὰ σχολεῖα τῶν Βλάχων. Ταύτην τὴν γενναιοφροσύνην καὶ ἐλευθεριότητα δεικνύουσι πρὸς ἡμᾶς καὶ οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Ὑλλήνες, ὅλοι μᾶς ἀγαπῶσι τόσο, ὥστε εἶναι ἔτοιμοι νὰ μᾶς δώσωσι καὶ τὴν γλῶσσάν των καὶ τὰ γράμματά των, καὶ πάντες δέχονται ἡμᾶς ἀνοικταῖς ἀγκάλαις εἰς τὰ σχολεῖά των.

Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς Βλάχους δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστευώμεθα τόσο, ὥστε, ἂν καὶ θέλωμεν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἡ γνώμη αὕτη δὲν εἶναι ἡ γνώμη ὅλων τῶν Βλάχων οὔτε τῶν νοσημονεστέρων ἐξ αὐτῶν. Οὕτως καὶ ἂν ἔχη, ἡμεῖς πρέπει νὰ μελετῶμεν ὀρίμως τὸ ζήτημα

ἡμῶν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ν' ἀγωνισθῶμεν διὰ τὸ ἔργον μας, διότι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον ἕκαστος ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀγωνίζεται. Ὁ ἐχθρὸς θέλει νὰ σοὶ πάρῃ τὸ δέριμα, ὁ δὲ φίλος τὸ ἐνδυμνί.

ΙΧ. Η ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΗΣ ΛΑΒΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Εἰπόμεν ἀνωτέρω, ὅτι τὸ πρῶτον τῶν σιμείων ἔθνους τινὸς καὶ ἐκεῖνο ὅπερ διακρίνει αὐτὸ ὡς ἔθνος ἰδιαίτερον εἶναι ἡ γλῶσσα. Γλῶσσα μὴ γραφομένη καὶ μὴ ἀναγινωσκομένη δὲν θεωρεῖται γλῶσσα, ὡς οἱ Ηξοβενιανοὶ ἐν Γαλλίᾳ, οἱ Καταλωνοὶ ἐν Ἰσπανίᾳ, οἱ Οὐαλοὶ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἄλλα τόσα ἔθνη, ἅτινα λαλοῦσιν ἀνά μιάν ἰδιαίτεραν γλῶσσαν, ἀλλὰ δὲν γράφουσιν αὐτήν, τοὺς ὁποίους ὅμως ὁ κόσμος γνωρίζει ὡς Γάλλους, Ἰσπανοὺς, Ἀγγλοὺς κτλ. ὁπλ. κατὰ τὴν γλῶσσαν τὴν ὁποίαν γράφουσι καὶ ἀναγινώσκουσι.

Διὰ τοῦτο τὸ πρῶτον τῶν ἔργων, διὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐνδιαφέρηται ἓν ἔθνος, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ φυλάξῃ τὴν ἐθνικότητά του, εἶναι ἡ γραμματικοποίησις τῆς γλώσσης του, καὶ διὰ τοῦτο οἱ θέλοντες ν' ἀπολέσωσι καὶ ἀπορροφήσωσιν ἓν ἔθνος μεταχειρίζονται πᾶν θεμιτὸν καὶ ἀθέμιτον μέσον, ὅπως ἀποτιέψωσι καὶ ἐμποδίσωσιν αὐτὸ ἀπὸ τὴν γραμματικοποίησιν τῆς γλώσσης του.

Εἰπόμεν ἤδη, πῶς οἱ Ἀλβανοὶ δὲν ἐπεμελήθησαν διὰ τὴν γραμματικοποίησιν τῆς γλώσσης

των, πὼς ἡ ἀλβανικὴ γλῶσσα ἔχει μείνει ἀγραφὸς μέχρι τῶν χρόνων ἡμῶν, καὶ πὼς ἔχει διαφυλαχθῆ ἡ γλῶσσά μας (διαφυλάχθη, διότι οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἔζων χωριστὰ καὶ μὴ ἀναμιγνυόμενοι μετ' ἄλλων ἐθνῶν). Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον τὸ ἔθνος μας ὅπερ δὲν ἔχει γράψει τὴν γλῶσσάν του· καὶ πολλὰ ἄλλα ἔθνη τῆς Ἑυρώπης καὶ Ἀσίας μόλις κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα ἤρξαντο νὰ γράψωσι τὰς γλώσσας των. Ἐὰν ἔχει διατηρηθῆ ἡ ἀλβανικὴ ἐπὶ τόσας χιλιάδας ἐτῶν ἄνευ γραμμάτων, εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ διαφυλαχθῇ καὶ ἐπὶ πολὺν καιρὸν, διότι οἱ καυοὶ μετεβλήθησαν, οὐδὲν ἔθνος δύναται νὰ ζήσει μεμονωμένον καὶ ἄνευ συγκοινωνίας μετ' ἄλλων, οἱ γείτονες ἐξύπνισαν καὶ προσοδεύουσιν, καὶ προσπαθοῦσι νὰ μᾶς ἀπορροφίσωσιν. Τὸ πρῶτον ἔργον τούτων εἶναι νὰ μᾶς κάμωσι νὰ λησμονήσωμεν τὴν γλῶσσάν μας καὶ τὴν ἰδικήν των νὰ μεταχειριζώμεθα. Ὅχι μόνον οἱ Ἀλβανοὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας ἀλλὰ καὶ πολλοὶ αὐτῆς τῆς Ἀλβανίας ἤρξαντο νὰ μὴ ὁμιλῶσι καὶ νὰ μὴ νῆξυρωσι τὴν ἀλβανικὴν, ἐνῶ οἱ πρόγονοι ἡμῶν δὲν ἤξευρον ἄλλην γλῶσσαν. Ἐὰν ἀφίνετο οὕτως ἀγραφὸς, ἡ ἐπὶ τόσας χιλιάδας ἐτῶν διαφυλαχθεῖσα ἀλβανικὴ θὰ ἐχάνετο καὶ θὰ ἐλησμονεῖτο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ.

Ἀλβανοὶ τινες πλήρεις ἐνθέρμου ἀγάπης πρὸς τὴν ἐθνικότητά των, τὸν μέγαν, δεινὸν καὶ τρομερὸν τοῦτον κίνδυνον βλέποντες, ἐτόλμισαν νὰ ἐξάξωσιν εἰς τὸ φανεῖόν τὴν διακαῇ ἐπιθυμίαν, ἣν ἐκράτει κεκρυμμένην ἐν τῇ καδίᾳ αὐτοῦ πᾶς πεφωτισμένος Ἀλβανός, διὰ τὴν

γραμματοποίησιν τῆς ὥραιας τῶν γλώσσης. Πρὸ εἰκοσι πέντε καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀλβανικοῦ συνδέσμου τῆς Πεισιγένης ἐγένετο τὸ ἀλβανικὸν ἀλφάβητον πλήρες καὶ τέλειον, ἔχοντος παντὸς γράμματος μόνον μίαν φωνὴν καὶ πάσης φωνῆς ἓν ἰδιαίτερον γράμμα. Οἱ Ἀλβανοὶ βλέποντες, ὅτι ἡ ὥραια τῶν γλώσσαι τόσον καλῶς γράφεται, ἐνηγκαλίσθησαν τὸ ἀλφάβητον μὲ τὰς δύο τῶν χεῖρας· καὶ ἐταιρεῖαι ἐγένοντο ἐν Ῥουμανίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ μετ' ἐκείνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις δὲν κούνατο ἐπὶ μακρόν νὰ διατηρηθῇ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων. Μία σχολὴ ἵνοίγη ἐν Κορυτσᾷ, καὶ οὕτω διὰ πρῶτην φορὰν ἤρξατο νὰ διδάσκηται ἡ γλῶσσα ἡμῶν. Τα σχολεῖα δὲν πύξισαν καὶ δὲν προώδευσαν ὅπως ἔπρεπεν, ἀλλὰ τὰ ἀλβανικὰ γράμματα διεσκοπεῖσθην εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀλβανίας, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νέοι καὶ νεάνιδες, ὅλοι ἔμαθον ἐντὸς ὀλίγου χρόνου νὰ γράφωσι καὶ ἀναγινώσκωσι τὴν ἀλβανικὴν γλῶσσαν. Ἐντὸς εἰκοσὶν ἐτῶν τὰ ἀλβανικὰ γράμματα ἀπέλυσαν τόσον ἰσχυρὰς ρίζας, καὶ τόσον πολὺ ἐθεμελιώθησαν, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκτριζοῦσιν καὶ ἀφανισθῶσι ποτε. Τὸ δένδρον τουτο, τὸ ὁποῖον ἐφύτεύθη πρὸ εἰκοσι πέντε καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, ἠνθισε καὶ ἔδωκε γλυκυτάτους καὶ ὠραιοτάτους καρπούς.

Ἡ πρόσδος τῶν ἀλβανικῶν γραμμάτων εἶναι θάνατος διὰ τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἐθνικότητος ἡμῶν. Πρῶτερον ὅλοι ἔλεγον, ὅτι τοῦτο τὸ ἔργον εἶναι ἀδύνατον, ὅτι ἡ ἀλβανικὴ δὲν εἶναι γλῶσσα δυναμένη νὰ γραφῇ, εἶναι γλῶσσα οὐτιδανὴ καὶ

διεφθοαρμένη, δὲν δύναται νά ἔχη γραμματικὴν, οὐδεμίᾳ ἐπιστήμῃ δύναται νά γραφῇ καὶ διδασχθῇ ἐν ταύτῃ τῇ γλώσσῃ, καὶ τόσους ἄλλους ματαιίους λόγους, διὰ τὰ μᾶς ἀπελπίσωσι, καὶ μὴ ἀγωνισθῶμεν νὰ γράψωμεν τὴν γλῶσσαν ἡμῶν. 'Ἀλλ' ὅτε εἶδον, ὅτι γράφεται πολὺ λαμπρὰ, ὅτι εἶναι πολὺ ὠραία, ὅτι ἔχει τελείαν γραμματικὴν, ὅτι εἶνε καλλιτέρα καὶ ὠραιότερα ἀφ' ὅλας τὰς γλώσσας τῆς γῆς, ὅτι μανθάνονται δι' αὐτῆς ὅλαι αἱ ἐπιστήμαι· ὅτε ἐνόησαν, ὅτι ὅσον νὰ σπουδᾷ ὁ Ἕλλην τὴν γλῶσσαν τοῦ Ὁμήρου, Εὐριπίδου, Πλάτωνος καὶ ἄλλας γλώσσας πῶς τεθνηκυίας, ὅσον νὰ μάθῃ ὁ Τοῦρκος τὴν εὐρείαν καὶ ἐκτεταμένην γλῶσσαν τῶν Ἀράβων καὶ τὴν τῶν Περσῶν, χωρὶς ποτε νὰ δυνηθῇ ἐντελῶς νὰ μάθῃ αὐτάς, ὁ Ἀλβανὸς ἔχει μάθει ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὁρθῶς νὰ ἀναγνώσκῃ καὶ γράφῃ τὴν γλῶσσαν του, καὶ πρὸς τοῦτοις ἱκανὰς ἐκ τῶν ἀναγκαίων γνώσεων.

Ὅτε εἶδον ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἐν τῇ ἀλβανικῇ γλώσσῃ καὶ τὴν μεγάλῃν πειρόδον τῶν γραμμάτων ἡμῶν, ἐνόησαν ὅτι ἡ Ἀλβανία θὰ διαψύγῃ ἀπὸ τοὺς ὀνυχὰς των, καὶ ἠνώθησαν ὅλοι, ἵνα ἐμποδίσωσι τὴν ἀλβανικὴν γλῶσσαν ἀπὸ τοῦ γράφεσθαι. Τοῦρκοι, Ἕλληνες, Σλαῦοι καὶ ἄλλοι, ἂν καὶ ἀσπονδοὶ ἰχθῆσι μεταξύ των, ἔδωκαν τὰς δεξιὰς των ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον ἐναντίον ἡμῶν. Ἡ Ὑψηλὴ Πίλη καὶ τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἀστέρος (Πιλντίζ), τὸ πατριαρχεῖον τοῦ Φαναρίου κτλ, ἠνώθησαν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦτῳ. Ὁ Τοῦρκος ἀπηγόρευσε τὰ ἀλβανικὰ σχολεῖα, τὰ βιβλία κατέσχευεν ἐν τοῖς τελωνεῖοις, δὲν ἐπέ-

τρέξε νά τυπωθῇ ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν οὐδ' ἐν τεμάχιον χάριτος, καί, κατὰ τὴν συνήθειάν του, κομίστας καλῶν ὄλους τοὺς θέλοντας νά γράψωσι καὶ ἀναγινωσκῶσιν ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ μὲ ἐχθρὸν ὄμμα ἔδλεπεν αὐτοὺς· ὁ Ἕλλην ἐξέπρωτε μεγάλας φωνάς καὶ διέρρηξε τὰ ἱμάτιά του ἀπὸ τὰς Ἀθῆνας ἐναντίον τῆς γραμματοποιήσεως τῆς γλώσσῃς ἡμῶν, ἐφεύρε μυρίας ραϊοῦργίας καὶ συκοφαντίας ἐναντίον τῶν ἀγαπῶντων τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν Ἀλβανῶν καὶ τοὺς περισσοτέρους ἐφόνευσεν διὰ τῆς χειρὸς τοῦ Τούρκου· ὁ Πατριάρχης καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐσθενδόνιζον, ἀναθεματισμοὺς ὅπως ὁ Ζεὺς τὸν κεραυνὸν τὸ πάλαι.

Ὅλα ταῦτα τὰ ἐμπόδια συνετέλεσαν, ὅπως μὴ αἰξάνωσι τὰ ἀλβανικὰ σχολεῖα ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ καὶ βιβλία καὶ ἐφημερίδες ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν μὴ δημοσιεύωνται· ἀλλὰ δὲν κινδυνήθησαν νά ἐμποδίσωσι καὶ τοὺς Ἀλβανούς ἀπὸ τοῦ νά μανθάνωσι τὰ ἀλβανικὰ γράμματα. Ὁ Ἀλβανὸς εἶναι συνειθισμένος νά μανθάνῃ γράμματα καὶ ἄνευ σχολείων ἐν τῷ φανερώ καὶ ἄνευ βιβλίων καὶ χειρογράφων.

Ἡ Ἀλβανικὴ γλῶσσα δὲν εἶνε σήμερον ἄγραφος γλῶσσα ὅπως πρὸ εἴκοσι πέντε ἐτῶν· σήμερον εἶνε γλῶσσα γραφομένη καὶ ἀναγιγνωσκόμενη, καὶ ἀπὸ τὰς ὡραιότερας. Οὐδεμία γλῶσσα ἀναγιγνώσκεται τόσον εὐκόλως καὶ τόσον καλῶς ὅσον ἡ ἀλβανικὴ. Τοῦτο κατελύπησε καὶ κατεπίκρανε τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, διότι βλέποντες, ὅτι ἡ γραμματοποίησις τῆς ἀλβανικῆς γλώσσῃς ἔχει ἀπολύσει τόσον θάβειαν καὶ ἰσχυρὰς

οίζας δὲν δύνανται πλέον νὰ εἰπωσιν, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ γλῶσσα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γραφῇ· διότι ἰδοὺ ἐγράφη.

X. Η ΠΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΑΛΒΑΝΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΑΡΧΙΑ ΕΝ ΑΛΒΑΝΙΑ.

Ἡ Ἀλβανία μέχρι πρό τινων ἐτῶν ἦτο ἀρκούντως πλουσία καὶ ἐν εὐημερίᾳ. Οἱ Ἀλβανοὶ ἔζων μὲ τοὺς στρατιωτικοὺς μισθοὺς καὶ μὲ τὰς ἀρπαγὰς ἐν τοῖς πολέμοις, ὅπως καὶ ὀλίγοι μὲ ἄς ἡξευρον τέχνας. Ἐνεδύοντο καὶ ὑπεδύοντο μὲ τὰ ἐγχώρια τῆς βιομηχανίας προϊόντα. Οἱ φόροι πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἦσαν πολὺ ὀλίγοι καὶ ἐλαφροί. Ἐκ τῶν ἔξωθεν εἰς Ἀλβανίαν εἰσαγομένων χρημάτων πολὺ ὀλίγα ἐξήρχοντο ἔξω, πάλιν τὰ περισσότερα ἔμενον εἰς τὸν τόπον. Τοῦτο ἔφερε γενικὴν εὐδαιμονίαν.

Σήμερον τὰ πράγματα δὲν ἔχουσιν οὕτω· οἱ Ἀλβανοὶ πλέον δὲν πηγαίνουν ἐμισθοὶ στρατιῶται, ἀλλ' εἰσέρχονται ὑπὸ τὸν στρατιωτικὸν ζυγὸν· δὲν ἐπιστρέφουσι πλέον ἀπὸ τὸν πόλεμον ἐνδεδυμένοι εἰς χρυσὸν καὶ κεκαλυμμένοι μὲ ἀργυρᾶ καὶ ἐπίχρυσα ὅπλα, ἀλλὰ γυμνοὶ, ἀσθενεῖς καὶ ἐξηντλημένοι. Οὐδὲν παράγεται ἐν τῷ τόπῳ, διότι οἱ ἐγχώριοι τεχνῖται δὲν δύνανται νὰ συναγωνίζονται μὲ τὰ ἐργαστάσια τῆς Εὐρώπης. Καὶ αὐτὰ τὰ ὀλίγα χρήματα τὰ πίπτοντα εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἀλβανῶν ῥέουσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν καὶ φέρονται εἰς τὴν Εὐρώπην. Οἱ κυβερνητικοὶ φόροι εἶναι πολὺ καὶ βα-

ρεῖς, οὓς μόλις δύνανται νά πληρώσῃσι. Τα ἀρχαῖα κέρδη δὲν ὑπάρκουσι πλέον, καὶ ἄλλα νέα δὲν ἵλθον οὔτε ἐρχοῦνται εἰς τὴν χώραν ταύτην. Διὰ τοὺς δρόμους πληρῶνται χωρὶς τοῦ, ἀλλ' ὁδοὶ δὲν ὑπάρχουσι· οἱ ποταμοὶ καταπλημμυροῦσι τὰς πεδιάδας, καὶ αἱ θέρμαι αἱ ἀναπτυσσόμεναι ἀπὸ τὰ ὕδατα τούτων καὶ ἀπὸ τοὺς βαλτους γίνονται αἰτίαι οἱ ἄνθρωποι νά εἶνε πάντοτε ἀσθενεῖς καὶ ἀδύνατοι καὶ νά μὴ δύνανται νά ἐργάζωνται, ἀλλὰ ν' ἀποθνήσκωσιν ἀπὸ τὴν πείναν καὶ ἀπὸ διαφόρους ἀσθενείας. Οὕτω μία μεγάλη καὶ τρομερὰ πτωχεία καλύπτει ὅλην τὴν Ἀλβανίαν!

Ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἐν Ἀλβανίᾳ εἶναι μόνον διὰ νά συνάξῃ χρήματα καὶ στρατιώτας· ἐλθε σὺ, ὦ τέκνον τῆς Ἀλβανίας, καὶ ἴπαγε εἰς τὰ ἀπομεμακρυσμένα μέρη τῆς γῆς, ἵνα κλεισθῇς εἰς στρατῶνα τινα γυμνὸς καὶ πεπεινασμένος! ἐλθε σὺ, ὦ πτωχὲ Ἀλβανέ, καὶ πληρώσον πέντε γρόδια διὰ μίαν γίδα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν δύνασαι νά κερδίῃς οὔτε τὸ ἥμισυ τῶν χρημάτων τούτων ἱκανῶς! Ἰδοὺ, τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον τοῦ τοῦρκου διοικητοῦ· ἀλλὰ κυβέρνησις δὲν ὑπάρχει· πρὶν ἐξελεθῇ ὁ προποσύλαξ (ζασητιῆς) ἀπὸ τὴν καλὴν τοῦ χωρικοῦ, τοῦ ὁποίου ἐπῆγεν τὸν υἱὸν ἢ τὰ ἑπιπλά, εἰσέρχεται ὁ κλέπτης διὰ νά τὸν κλέψῃ ἢ ὁ ἐχθρὸς διὰ νά τὸν φονεύσῃ, καὶ αὐτὸς ὁ κυβερνήτης, ὅστις ἦτο ἱκανὸς νά τὸν γυμνώσῃ δὲν εἶνε ἱκανὸς νά τὸν φυλάξῃ ἀπὸ τὸν κλέπτην ἢ νά τὸν ὑπερασπισθῇ ἀπὸ τὸν ἐχθρόν. Ὁ δυστυχὴς Ἀλβανὸς εἶνε ἀναγκασμένος νά ἴσταται νυκθι-

μερόν με τὰ ὅπλα ἀνὰ χεῖρας, ἵνα δύναται νὰ φυλάττῃ τὴν πατριδαίαν καὶ ζωὴν του· ἀλλ' ἐδὼ ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτὸν καὶ τὰ ὅπλα, ὅπως πολλάκις ἔχει θελήσει, τὸν ἀφίνει καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν διακρίσιν τῶν κλεπτῶν καὶ ἐχθρῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ τον φυλάξῃ. Ἀλλ' ἄφες, ὅτι πολλὰκις καὶ αὐτὸς ὁ κυβερνήτης ἐνόηται με τὸν κλέπτην, ὅτι νὰ γυμνώσῃ τὸν τίμιον Ἀλδανόν.

Δύναται νὰ ὀνομασθῇ κυβερνήσις μία τοιαύτη κυβερνήσις; Ὀχι, οὐδέποτε! Ἡ Ἀλδανία εὐρίσκεται ὑπὸ τιμιερῶν ἀναρχίαν. Δὲν ὑπάρχει κυβερνήσις. Οἱ Ἀλδανοὶ φύλοντοῦσι καὶ φονεῖονται μεταξύ των καθ' ἑκάστην· τὸ ἀλδανικὸν αἷμα χύνεται ματαιῶς καὶ ἀνωφελῶς, αὐτὸ τὸ πολυτίμητον αἷμα, ἐκ τοῦ ὁποίου δὲν θα ἐχίνετο οἰδ' σταγὼν εἰμὴ πρὸς ὑπεράσπισιν καὶ πρὸς ἀστυρίαν τῆς Ἀλδανίας.

Ἡ πτωχεία, ἡ ἀναρχία, ἡ ἀμαθία φέρουσιν ἔριδας, διαίρεσιν, ἐχθραν. Οἱ Ἀλδανοὶ, πτωχοὶ, ἀμαθεῖς διωριζόμενοι, ἐχθροὶ ἀναμεταξύ των, ἀλλήλοκτονοῦνται καὶ εἰς μάτην χύνουσι τὸ αἷμά των καὶ σὺν τῷ χιόνῳ χάνονται. Εὐρίσκονται εἰς βαθὺν καὶ βαθεῖαν ὑπνον. Οἱ γείτονές των ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐξυπνῶσι, φωτίζονται, αἰξάνουσι καὶ ῥίπτουσι μεγάλα βήματα ἐντὸς τῆς Ἀλδανίας, τὴν ὁποίαν εἶναι ἔτοιμοι νὰ διαμελήσωσι καθ' ὁλοκληρίαν.

Οὕτως ἔχει σήμερον ἡ Ἀλδανία.





ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΕ Η ΑΛΒΑΝΙΑ:

Ι. ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΔΙΑΤΗΡΗΘΗ Η ΑΛΒΑΝΙΑ, ΟΙΩΣ ΕΙΝΕ;

Ἡ Ἀλβανία εἶναι ἐν τεμάχιον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας· ἡ διατήρησις αὐτῆς, ὅπως ἔχουσι σήμερον τὰ πράγματα, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς Τουρκίας ἐν Εὐρώπῃ· ἡ Τουρκία λοιπόν δύναται νὰ ζήσῃ ἐν Εὐρώπῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον; Εἰς ταύτην τὴν ἐρώτησιν οὐδεὶς δύναται ν' ἀποκριθῇ ναι· ἡ ἀπάντησις εἰς ταύτην εἶναι ὅχι. Ἡ Τουρκία ἔζησε πολὺ ἐν Εὐρώπῃ· μετὰ τὴν Βερολίνειον συνθήκην δέκα ἔτη ζωῆς ἐθεωροῦντο πολλὰ δι' αὐτὴν· παρήλθον εἰκοσιν ἔτη, ἵτοι ἔζησε πολὺ. Το κράτος τοῦτο οὐδὲν ἔχει κάμει ἢ κάμνει πρὸς ἐπιμήκυνσιν τῆς ζωῆς του. Ὅπως ἀσθενὴς τις δὲν κάμνει κατὰ τὰς συμβουλὰς τοῦ ἱατροῦ, ἀλλὰ πράττει καὶ τρώγει πᾶν ὅ,τι βλάπτει τὸ σῶμά του, οὕτω καὶ τὸ κράτος τοῦτο κάμνει πᾶν ὅ,τι συντείνει πρὸς ἐλάττωσιν τῶν ἡμερῶν του. Δὲν ἠξεύρομεν καὶ πόσον καιρὸν ἀκόμῃ δύναται νὰ ζήσῃ ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ὁ σκοπὸς ἡμῶν δὲν εἶναι νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου· ἀλλ' ἐν Εὐρώπῃ τὴν ζωὴν του τὴν ἔχει πολὺ μι-

κράν. Ἡ Ἀλβανία δὲν ἔχει ρίψει θεμελία οὔτε ἔχει ἀπολύσει ρίζας ἀνεξαρτητους· ζῇ ἐπὶ τῶν ἐτοιμορρόπων θεμελίων τῆς Τουρκίας καὶ ἐπὶ τῶν σεσιπιτῶν ριζῶν αὐτῆς. Σὺν τῇ πτώσει τοῦ μεγάλου τοῦτου στοιχείου θὰ πέσῃ καὶ ἡ Ἀλβανία καὶ θὺ συντριφθῇ ὑπὸ τὰ φοβερά αὐτῆς ἐρείπια.

Τὰ ἄλλα ἔθνη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἵνα ὀνηθῶσι νὰ διατηρηθῶσιν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ καὶ μὴ συντριφῶσιν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς Τουρκίας, ἀφ' ἱκανοῦ χρόνου προετοιμάζονται. Ταῦτα τὰ ἔθνη ὁμοιάζουν μὲ τὰ χόρτα καὶ βότανα ἐκεῖνα, ἅτινα αἰξάνουσι καὶ ἐνδυναμιοῦνται ὑπὸ τὴν χιόνα τοῦ χειμῶνος, καὶ ὅταν αἵεται τὸ βαρὺ καὶ ψυχρὸν τοῦτο κάλυμμα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἀρχίζουν ἀμέσως νὰ ἀνθίζωσι καὶ ἐξωραίζονται. Ἀλλ' οἱ Ἀλβανοὶ ἀπὸ ἑκατὸν ἐτῶν καὶ ἐντεῦθεν ἐπιστηρίζονται ἐπὶ τῆς Τουρκίας, καὶ, ἂν καὶ βλέπουσιν, ὅτι τὸ μέγα τοῦτο στοιχεῖον, ὅπερ Τουρκία καλεῖται, γίνεται ἀσθενέστερον καὶ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν κρημνίζεται, πάλιν δὲν παύουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιστηρίζωνται ἐπ' αὐτοῦ. Αὕτη ἡ τόσων ἑκατοντάδων ἐτῶν χιών, ἥτις ἔχει θρέψει ὑφ' ἑαυτὴν τὰ ἄλλα ἔθνη, τῆς Ἀλβανίας διὰ τοῦ ψύχους της ἔχει κατακαῦσει τὰς ρίζας· ἡ Ἀλβανία ἔχει παγώσει καὶ ἀποξηρανθῇ κατὰ τὸν μακρὸν τοῦτον χειμῶνα τῆς μαύρης τυραννίας, ἂν καὶ δὲν ἐταπεινώθῃ τόσον ὅσον τὰ ἄλλα ἔθνη.

Τὸ μακεδονικὸν ζήτημα ἐτέθη ἐπὶ τοῦ πρᾶσινου τάπητος τῆς διπλωματίας, καὶ οὕτως ἡ ἄλλως θὰ λάβῃ τέλος· ἡ Ῥωμυλία δὲν θέλει

μείνει ὅπως ἔχει· των Τούρκων θὰ περικοπῶσιν οἱ ὄνυχες καὶ δὲν θὰ δυνηθῶσι πλέον νὰ τυραννῶσι τὰ ἔθνη τῶν χωρῶν τούτων· αἱ κραυγαὶ καὶ οἰῶγαι τῶν ἐθνῶν οὐ ἀκούονται καὶ τὰ δίκαιά των θέλουνσι τοῖς δοθῆναι. Τότε ἄρα γε οἱ Ἀλβανοὶ θὰ ἐκπέμψωσι φωνάς καὶ θὰ ζητήσωσι καὶ αὐτοὶ τὰ ἑαυτῶν δίκαια; ἢ θὰ ἀγωνίζονται μέχρι τῆς τελευταίας ὥρας νὰ ὑπερασπίζονται τὴν τουρκικὴν τυραννίαν ἐπὶ τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἐθνῶν; Ἐδῶ εἶναι τὸ ζήτημα.

Ὅσον πλησιάζει ἡ ἐποχὴ τῆς αποτινάξεως τῆς μαύρης ὑπὸ τοὺς Τούρκους τυραννίας, τοσοῦτον ἐνθαρρύνεται ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας τῶν ὑπ' αὐτὴν στεναζόντων ἐθνῶν. Εἰδομεν ἀνωτέρω, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἦσαν ἑταῖροι τῶν Τούρκων καὶ ὄχι δοῦλοι αὐτῶν· ἀλλὰ σήμερον ὑπόκεινται ὑπὸ τὴν μεγαλειτέραν τυραννίαν, αὐτοὶ εἶναι καταπεπατημένοι καὶ τεταπεινωμένοι πλέον ἢ ὅλα τὰ ἄλλα ἔθνη. Ὅταν τὰ πράγματα ἔχωσιν οὕτω, διατὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἔθνη ἀγωνίζονται ν' ἀποβρίψωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὸν δεινὸν τοῦτον ζυγόν, καὶ οἱ Ἀλβανοὶ θέλουσι νὰ τὸν διατηρήσωσι; Ἡ δὲν βλέπουσιν, ὅτι ἐπιστηρίζονται ἐπὶ ἐτοιμορρόπου τοίχου ὅστις μὲ τὴν πτώσιν του θέλει κατασυντρίψει αὐτοὺς; Οἱ Ἀλβανοὶ ὁμοιάζουνσι μὲ ἄνθρωπον, ὅστις ἔχει πέσει εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἤξευρει καλῶς νὰ κολυμβᾷ, ἀλλὰ θέλουσι ἑαυτοὺς σωζοντες νὰ σώσωσι καὶ τοὺς Τούρκους, οἵτινες καὶ αὐτοὶ ἔχουσι πέσει εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ δὲν ἤξευρουσι νὰ κολυμβῶσιν· ἀλλ' οὗτοι οἱ κατηχημέ-

νοι δὲν ἀφίνουσι τὸν ἡξεύροντα νὰ κολυμβᾷ νὰ τοὺς πιάσῃ ὁπόθεν πρέπει καὶ τοὺς φέρῃ εἰς τὴν ξηρὰν, ἀλλὰ πιάνουσι αὐτοῦ τοὺς δύο πόδας ἢ τὴν μίαν χεῖρα καὶ τὸν ἕνα πόδα καὶ δὲν ἀφίνουσιν αὐτὸν νὰ κολυμβᾷ. Οὕτω καὶ αὐτὸ τὸ ἔθνος τὼν πνίγεται καὶ τὸ ἀλβανικὸν ἔθνος σύρει μεθ' ἑαυτοῦ μέχρι τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης καὶ πνίγει αὐτὸ. Ὁ Ἀλβανὸς βλέπων ἰδίῳις ὀφθαλμοῖς τὸν φοβερὸν τοῦτον κίνδυνον πως ἀφίνει ἑαυτὸν εἰς τὰς χεῖρας τοῦτου τοῦ ἀπανθρώπου καὶ ἄφρονος τέρατος, ὅπερ δὲν δύναται νὰ σώσῃ ἑαυτὸ καὶ οὔτε ἀφίνει νὰ τὸ σώσωσιν, ἀλλὰ ζητεῖ νὰ πνίξῃ διὰ πονηρίας καὶ προδοσίας καὶ τοὺς θέλοντας νὰ τὸ σώσωσι; Τι πρέπει νὰ κάμνῃ ὁ ἄνθρωπος ὅστις πίπτει εἰς τοιοῦτον κίνδυνον; — Πρέπει νὰ ωθήσῃ δυνατὰ τοῦτον τὸν προδότην, ὅστις θέλει νὰ τὸν πνίξῃ, καὶ νὰ τὸν στείλῃ εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης καὶ νὰ σώσῃ ἑαυτὸν. Αὕτη εἶναι ἡ μόνη ὁδὸς τῆς σωτηρίας, καὶ οὔχι ἄλλη.

Ἡ Τουρκία οὔτε δύναται νὰ ζήσῃ μετὰ ταῦτα, οὔτε ἡξεύρει, οὔτε θέλει νὰ ζήσῃ, καὶ οὔτε πρέπει νὰ ζήσῃ. Οἱ Ἀλβανοὶ, ἐὰν δὲν θέλωσι νὰ χωρισθῶσιν ἀπὸ τὴν Τουρκίαν, πρέπει ν' ἀπολεσθῶσι μετ' αὐτῆς. Αὕτη εἶναι ὡς τεθνηκὸς ἄνθρωπος, καὶ ὅσον καὶ ἂν ἀγαπῶμεν τὸν τεθνηκὸτα, πρέπει νὰ τὸν θάψωμεν· ἐὰν δὲν θέλωμεν νὰ χωρισθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ εἶναι ὥσάν νὰ θέλωμεν νὰ εἰσελθῶμεν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν τάφον. Αὐτὸς ὄζει, ἐσάπνῃ ἥδη, πλέον δὲν δυνάμεθα νὰ τὸν κρατήσωμεν, διότι μαίνει καὶ φθεῖει τὸν κόσμον.

Διὰ τοῦτο πάλιν λέγομεν, ὅτι ἡ Ἀλβανία δὲν δύναται νὰ ζήσῃ καὶ μετὰ ταῦτα, ὅπως ἔχει ζήσει μέχρι τὴν σήμερον. Ἡ Τουρκία εἶναι τεθνηκυῖα, καὶ ἡ Ἀλβανία δὲν δύναται νὰ ζήσῃ μετ' αὐτῆς· ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἦτο δυνατόν ν' ἀναζήσῃ το κράτος τοῦτο καὶ νὰ ζήσῃ καὶ ὀλίγον χρόνον, ἡ Ἀλβανία πάλιν δὲν θὰ εἶνε δυνατόν νὰ ζήσῃ, διότι ἡ ζωὴ τῆς Τουρκίας εἶναι ὁ θάνατος τῆς Ἀλβανίας. Εἶδωμεν ἀνωτέρω, πῶς οἱ Τοῦρκοι δένουσι τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τῶν Ἀλβινῶν, καὶ κρατοῦσι τούτους ἵνα καταβροχθίσωσι αὐτοὺς καὶ διαμελίσωσιν ἄλλοι, οἱ Ἑλλήνες, οἱ Σλαῦοι καὶ ἄλλοι. Ἡ Ἀλβανία μέχρι τῆς σήμερον ἔχει διατηρήσει τὴν ἐθνικότητα καὶ γλῶσσάν της, ἀλλ' εἰς τὸ ἐξῆς δὲν δύναται νὰ τὰς διατηρήσῃ, ἐὰν δὲν ἀνοίξῃ καὶ αὐτὴ σχολεῖα καὶ κάμῃ προόδους εἰς τὴν παιδείαν· ἀλλ' ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις δὲν ἀφίνει τοὺς Ἀλβανοὺς ν' ἀνοίγωσι σχολεῖα καὶ νὰ προάγωσι τὴν γλῶσσάν των, ἐνῶ οἱ ἄλλοι, οἵτινες εἶναι ἐχθροὶ αὐτῆς τε καὶ τῆς Ἀλβανίας, ἐλεύθεροι καὶ ἀνενόηλοι κάμνουσιν ὅ,τι θέλουν.

Οὕτως ἐὰν ζήσῃ ἡ Τουρκία καὶ κάμποσα ἔτη, δὲν θὰ μείνῃ πλέον Ἀλβανία, ἀλλ' ἡ χώρα αὕτη θέλει εἶσθαι διαμεμελισμένη αἰωνίως μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ Σλαύων.

II. ΕΙΝΑΙ ΙΚΑΝΟΙ ΟΙ ΑΛΒΑΝΟΙ ΝΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΩΣΙ ΚΑΙ ΦΥΛΑΞΩΣΙΝ ΕΑΥΤΟΥΣ;

Δύο πράγματα ἀπαιτοῦνται εἰς τὸν κόσμον τοῦτον: ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ δίκαιον. Τὸ δίκαιον ἄνευ

τῆς ἰσχύος, καθὼς καὶ ἡ ἰσχὺς ἄνευ τοῦ δικαίου εἶναι ὡς ἐν πτηνὸν μὲ μίαν πτέρυγα· οὐδὲν πτηνὸν δύναται νὰ πετῇ διὰ μιᾶς καὶ μόνης πτέρυγος. Σπανίως ἡ δύναμις κατορθώνει πράγματα ἄνευ τοῦ δικαίου· καὶ τὸ δίκαιον ἄνευ τῆς δυνάμεως σπανίως εἰσακούεται. Ὁ μεγαλείτερος πάντοτε καταδροχθίζει τὸν μικρότερον.

Τώρα, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἔχουσι τὸ δίκαιον μεθ' ἐαντῶν, δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία. Πῶς νὰ μὴ ἔχη δίκαιον ὁ Ἀλβανὸς νὰ γράφῃ καὶ ἀναγινώσκῃ τὴν γλώσσαν του, ὅταν ὅλα τὰ ἔθνη, ἃν καὶ εὐτελέστερα καὶ ἀσθενέστερα αὐτοῦ, ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ ῥυθμίζῃ νὰ ἐμποδίζῃ αὐτοὺς δύναται; Διατὶ οἱ Ἀλβανοὶ νὰ στερεῶνται ἐνός δικαιώματος, οὐτινος ἀπολαμβάνουσιν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς ὑψηλίου; Διατὶ νὰ μὴ δύνανται νὰ γράψωσι καὶ μάθωσι τὴν γλώσσαν των, ἀλλὰ ξένα ἔθνη νὰ ἐλθωσιν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν καὶ ν' ἀνοίγωσι σχολεῖα ἐν τῇ ἐαυτῶν γλώσσῃ, καὶ ν' ἀλλάξωσι τὴν γλώσσαν καὶ ἐθνικότητα αὐτῶν; Εἶναι τόσον ἀσθενεῖς οἱ Ἀλβανοὶ; — Ὁχι! χιλιᾶκις ὅχι!

Οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι οἱ γενναιότεροι ὅλων τῶν ἐθνῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἰμου. Ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν ἰσως εἶναι γενναιότεροι ἀφ' ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. Σήμερον καὶ εἰς ἡν εὐρίσκεται ἀθλίαν κατάστασιν ἡ Ἀλβανία δύνανται ν' ἀντιπαρατάξῃ 500,000 ἄνδρας! 200,000 ὁμῶς καὶ 300,000 ἐν ἀκαρεῖ καὶ ἐν πάσῃ στιγμή. Οἱ γνωρίζοντες τὰ πράγματα οὐδόλως θαυμάζουσιν ἐπὶ τοῖς ἀριθμοῖς τούτοις, διότι τόσον

στρατὸν ἔχει ἐκβάλλει καὶ ἐκβάλλει πάντοτε. Καὶ τοῦτο ἐπίσης εἶναι γνωστὸν, ὅτι στρατὸς ἐκ 200,000 Ἀλβανῶν εἶνε ἴσος μὲ στρατὸν ἐκ 500,000 ἀνδρῶν ἐξ οἰουδὴποτε ἄλλου ἔθνους. Τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἀλβανῶν οἶδ'· αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ των ν' ἀρνηθῶσι δύνανται.

Εἶδομεν ἀνωτέρω, ὅποσα ἀνδραγαθήματα ἔχουσι δείξει οἱ Ἀλβανοὶ καὶ πῶς ἔχουσι τιμῆσαι τοὺς ἐχθρούς, οὓς εἶχον κυρίους ἢ ἐταίρους. Οὗτοι, οἵτινες ἔχουσι δείξει τόσην ἀνδρείαν ὑπὲρ τῶν ξένων, οἱ ὅποιοι κατὰ το μᾶλλον καὶ ἥττον ἔχουσι δευθῆ ἀγνώμονες πρὸς αὐτοὺς, δὲν θὰ εἶνε ἱκανοὶ νὰ διατηρήσωσι καὶ φυλάξωσι τὴν χώραν, γλῶσσαν καὶ ἐθνικότητά των; Πῶς νὰ μὴ εἶνε ἱκανοὶ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὰ δικαιώματά των, ὅταν ἔχουσι καὶ τόσον ἰσχυρὸν τόπον πρὸς βοήθειάν των; Μέχρι τῆς σήμερον πάντοτε ἔχουν πολεμήσει μόνον ἔχοντες ὑπὲρ ἐαυτῶν τὴν δύναμιν καὶ οὐδέποτε τὸ δίκαιον· σήμερον εἶναι ἡμέρα νὰ πολεμήσωσιν ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ διὰ τοῦ δικαίου. Δὲν ὑπάρχει ἱερώτερον δίκαιον ἀπὸ τὴν ἐθνικότητα, γλῶσσαν καὶ πατρίδα δι' ἓν ἔθνος. Εἷς ἀνδρεῖος ὅστις πολεμεῖ διὰ λάφυρα καὶ δι' ἀρπαγὰς, πάντοτε εἶναι κατηραμένος ἐνώπιον τοῦ κόσμου· ἀλλ' ὁ πολέμων δι' ἓν τοιοῦτον δίκαιον εἶναι χυδαίως γενναίος· τὸ δίκαιον δίδει αὐτῷ δύναμιν καὶ ἰσχύν, αἵτινες οὐδέποτε ἀφίνουσιν αὐτὸν νὰ ἡττηθῇ, ἀλλὰ τὸν κάμνουσι νὰ νικᾷ εἰς ἐναντίον δέκα!

Ἀλλ' ἀφοῦ οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι τόσον ἀνδρεῖοι καὶ γενναῖοι, διατὶ κάθηνται μὲ χεῖρας ἐσταυρωμένας, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἀσθενεῖς καὶ ἀνευ δύ-

νάμεως καὶ ἄνευ τινὸς δικαίου διαμελίζουσιν καὶ καταστρέφουσιν αὐτοὺς διὰ πάντοτε; Κά-
θηνται μὲ ἐστιασμένους χεῖρας, διότι ἔχει δέσει
καὶ κρατεῖ αὐτὰς δεδεμένας ὁ Τούρκος, καὶ οἱ
ξένοι τοὺς διαμελίζουσι διὰ τῆς δυνάμεως καὶ
βοηθείας τούτου. Ἄλλ' ὁ Τούρκος εἶναι τόσον
δυνατός, ὥστε μὲ τὴν μίαν χεῖρα νὰ κρατῇ τὰς
χεῖρας τῶν Ἀλβανῶν καὶ μὲ τὴν ἄλλην νὰ
βοηθῇ τοὺς ἐχθροὺς τούτων; Ὁχι, ἡξεύρομεν,
ὅτι δὲν εἶναι δυνατός, ἀλλ' εἶνε πανοῦργος ὡς
ἡ ἀλώπηξ· τοὺς Ἀλβανούς κρατεῖ διὰ πο-
νηρίας καὶ προδοσίας. Τὸ ἀληθές εἶνε, ἵνα εἴ-
πωμεν οὕτως, οἱ Ἀλβανοὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι θέ-
λοντες δένουσι τὰς ἑαυτῶν χεῖρας, διότι εἶναι
ἀμαθεῖς καὶ τυφλοὶ!

Ἡ Ἀλβανία εἶναι σήμερον ὡς εἰς ἰσχυρὸς
λέων, περικεκυκλωμένος ἀπὸ θῶας καὶ ἀλώπε-
κας, οἵτινες δένουσι τοὺς πόδας του καὶ ἐτοι-
μάζονται νὰ τον καταβάλωσι καὶ καταβροχθί-
σωσι. Δὲν ἔχει παρὰ νὰ ταραχθῇ καὶ κινηθῇ ὀ-
λίγον, νὰ κινήσῃ ἅπαξ τὴν χεῖρα καὶ τὸν πόδα,
καὶ ὅλοι αὐτοὶ οἱ θῶες (τσακάλια) καὶ ἀλώπε-
κες θὰ διασκορπισθῶσι καὶ δὲν θὰ τολμήσωσι
νὰ στρέψωσιν ὀπίσω τοὺς ὀφθαλμούς, ἵνα ἴδωσι,
τὶ γίνεται. Πρῶτον πάντων πρέπει ἅπαξ νὰ τρεῦξῃ
τοὺς ὁδόντας πρὸς τὴν Τουρκίαν καὶ νὰ τῇ
εἴπῃ: Ἀποσύρθητι σὺ, καὶ μὴ ἀναμιγνύεσαι,
διότι πολὺ καλὰ σὲ βλέπω, πῶς θέλεις νὰ μὲ
ανταμείψῃς δι' ὅσας ἐκδουλεύσεις σοὶ ἔχω κά-
μει· ἐγὼ ἀπὸ πεντακοσίων ἐτῶν σὲ φυλάττω,
καὶ σὺ μοῦ κρατεῖς δεδεμένας τὰς χεῖρας, ἵνα
μὲ κατασπαράξωσιν ἄλλον· καὶ θέλεις νὰ ἐλκύ-

σης καὶ ἐμὲ εἰς τὸν βυθὸν τοῦ βαράθρου, ὅπου ἐπιθυμεῖς νὰ πέσῃς σὺ ἢ ἰδία. Τι εἶναι οἱ Τοῦρκοι; — "Ἐν ἔθνος ἀγριον, ὅπερ ἦλθεν ἀπὸ τὰς ἐρήμιους τῆς Βορείου Ἀσίας μὲ βοικεντρὸν εἰς τὴν χεῖρα. Οὗτοι διὰ τῆς ἀγριότητος τῶν ἐκυρίευσαν τὰς ὠραιοτέρας καὶ μᾶλλον πεπολιτισμένας χώρας τοῦ κόσμου· καὶ ἀφοῦ τὰς ἐγύμνωσαν, κατέστρεψαν καὶ κατέκαυσαν, κρατοῦσιν αὐτάς καὶ ἕως τὴν σημεῖον ὑπὸ ἀγριότητα, πτωχείαν καὶ τυραννίαν καταπιεζοῦσιν ὅλον τὸν κόσμον. Ἀφ' ὅλας ταύτας τὰς ἀπο πεντακοσίων ἐτῶν ὑπὸ τὴν τρομερώτεραν τὴν τυραννίαν ἀναστεναζούσας χώρας μία εἶναι καὶ ἡ δυστυχὴς Ἀλβανία, ἣτις πάσχει, καὶ πάσχει ὑπὸ τὴν τυραννίαν ταύτην πλέον ὅλαι ἢ αἱ ἄλλαι χώραι μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν ἀδιαφορίαν καὶ ἀμέλειαν τῶν Ἀλβανῶν. Οἱ Τοῦρκοι εἶναι ἀπὸ τὰ ἔθνη ἐκεῖνα, τὰ ὅποια διῆλθον ἐπὶ τῆς γῆς ὡς καταγίγς τις καὶ θύελλα. Ποῦ εἶνε οἱ Οὔνοι, Βανδάλοι, Μογγόλοι, Λυάροι, Γότθοι καὶ τόσα ἄλλα ἔθνη ἄγρια, ἅτινα ἐκάλυψαν καὶ καθυπέταξαν τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καίοντα, καταστρέφοντα καὶ χύνοντα αἷμα; Οἱ Τοῦρκοι δὲν εἶχον δικαίωμα νὰ ζῶσι περισσότερον ἢ οἱ σύντροφοι καὶ ὅμοιοι τῶν τὴν ζωὴν καὶ διατήρησιν μέχρι τῆς σήμερον τὴν ἔχουσι δῶρον, κελεπούρι, τώρα οὔδεν δικαίωμα ἔχουσι νὰ ζῶσι πλέον, καὶ οὔτε δύνανται οὔτε θέλουσι νὰ ζήσωσι πλέον, διότι μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἔχουσι σχηματίσει ἐθνικότητα καὶ κυδέρνησιν ὅπως ὅλος ὁ κόσμος, ἀλλὰ αἰωνίως θέλουσι νὰ ζῶσι διὰ τῆς ἀγριότητος. Αὐτοὶ θὰ

ἀπολεσθῶσι καὶ πρέπει ν' ἀπολεσθῶσι, διὰ νὰ σωθῇ ἡ ἀνθρωπότης ἀπ' αὐτοὺς, ἀλλὰ τί ἔχουσι μὲ ἡμᾶς ὅπου πιπτοντες θέλουσι νὰ πάωσι καὶ ἡμᾶς μεθ' αὐτῶν; Τί ἔχουσι μὲ ἡμᾶς; Μήπως ἠλθομεν μαζὺ μὲ αὐτοὺς; Ὁχι! οὐδέποτε! Ἡμεῖς δὲν εἴμεθα οὔτε Τοῦρκοι οὔτε ἔχομεν ἔλθει μετ' αὐτῶν ἀπὸ τὰς ἐρημίας τῆς Ἀσίας. Ἐχομεν δικαίωμα ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Εὐρώπης πλέον ἢ οἰονδῆποτε ἄλλο ἔθνος.

Τοῦτο το ἱερόν δικαίωμα οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι ἱκανοὶ νὰ τὸ φυλάξωσι καὶ νὰ ζητήσωσιν αὐτὸ καὶ μὲ τὰ ὄπλα ἀνὰ χεῖρας. Ὅταν ἐνόνεται τὸ δίκαιον μετὰ τῆς ἰσχύος λαμβάνει δύναμιν, ἐναντίον τῆς ὁποίας οἷδεν ν' ἀντισταθῇ δύναται. Οἱ Ἀλβανοὶ λοιπὸν δύνανται καὶ εἶναι ἱκανοὶ νὰ διατηρῶσι καὶ φυλάττωσι τὰ δίκαιά των, ἵτοι τὴν ἐθνικότητα, τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν πατρίδα ἐναντίον παντὸς ἐχθροῦ· ἀρκεῖ μόνον νὰ θελήσωσι.

III. Η ΣΩΤΗΡΙΑ ἢ Η ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΧΕΙΡΑΣ ΤΩΝ ΑΛΒΑΝΩΝ.

Ἡ Ἀλβανία σήμερον εὐρίσκεται ἐπὶ κορυφῆς βαράθρου βαθυτάτου καὶ φοβερου. Τὸ ἴστασθαι ἐπὶ τῆς κορυφῆς ταύτης εἶναι τῶν ἀδυνάτων· ἐὰν θέλῃ νὰ μείνῃ ἐκεῖ, θέλει κυλισθῇ ἐντὸς τοῦ βαράθρου καὶ θέλει κατακερματισθῇ. Ἐὰν δὲ θέλῃ νὰ σωθῇ, πρέπει ν' ἀποσυρθῇ ἐκ τῆς κορυφῆς ἐκείνης καὶ νὰ εὔρῃ τόπον ἐπίπεδον καὶ ἀσφαλῆ.

Ἡ Ἀλβανία, ἔάν ἐλευθερωθῇ ποτε καὶ σωθῇ ἀπὸ τοῖς περικυκλοῦντας αὐτὴν κινδύνους, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς προόδου καὶ εὐτυχίας, θὰ γείνη μίᾳ ἀπὸ τὰς καλλιτέρας καὶ εὐραιότερας τῆς Εὐρώπης χώρας. Ἄν καὶ εἶναι μίᾳ χώρα ὅχι πολὺ μεγάλη, δὲν εἶναι καὶ πολὺ μακροτέρα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, Σερβίαν, Βουλγαρίαν, Τουρμανίαν, Δανίαν, Πέλγιον, Ὑλλανδίαν, Ἑλβετίαν κτλ, ἐκ τῶν ὁποίων ἑκάστη εἶναι ἀνεξάρτητον κράτος. Εὐρίσκεται ἀπέναντι τῆς Εὐρώπης καὶ γειτνιάζει μὲ τὴν Ἰταλίαν καὶ Αὐστρίαν. Δύναται πολὺ εὐκόλως νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ εἰς συγχροινωσίαν μὲ τὴν Εὐρώπην. ἔχει ἅπαντα τὰ ἀπαιτούμενα, ὅπως εἶδομεν ἀνωτέρω. Οἱ Ἀλβανοὶ εἶνε ἐξυπνοὶ λίαν καὶ φιλόνημοι εἶνε ἐπιδοκτικοὶ πολιτισμοῦ καὶ παιδείας· εἶναι γενναῖοι καὶ διακεκαμημένοι στρατιῶται.

Ἡ ἀγαπητὴ ἡμῶν πατρίς δὲν δύναται νὰ ζήσει καὶ ἐπὶ μακρόν ὅπως ἔχουσι τὴν σήμερον τὰ πράγματα· ἢ θὰ χαθῇ αἰωνίως, καὶ δὲν θὰ μείνῃ μήτε Ἀλβανὸς μήτε Ἀλβανία, ἢ θὰ σωθῇ καὶ ἐκπολιτισθῇ εἰς τέλει, ὥστε νὰ μὴ ἔχη παράδειγμα ἄλλο εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὅλα τὰ ἔθνη τῆς ὑψηλίου νὰ τὴν ζηλεύωσιν. Ἡ σωτηρία ἢ ἡ ἀπώλεια τῆς Ἀλβανίας εἶναι εἰς τὸς χεῖρας τῶν Ἀλβανῶν· ἔάν θελώσιν νὰ σωθῶσι, θὰ σωθῶσιν, εἰδὲ μὴ, θὰ χαθῶσι.

Οἱ Ἀλβανοὶ δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα, ν' ἀποσχεθῶσιν ἀνὰ τὰ ὄρη καὶ ἀπηλαιο, νὰ φονεύωνται καὶ καταστρέφονται, ὅπως κάμνουσι τὰ ἄλλα ἔθνη, ἵνα ἐκδίδωσι τὴν ἐ-

λευθερίαν των, οἱ Ἀλβανοὶ δὲν εἶναι τόσον τεταπεινωμένοι καὶ ὑποτεταγμένοι, ὥστε ν' ἀναγκασθῶσι νὰ κατηποδληθῶσιν εἰς τοιοῦτους κινδύνους. Δὲν ἔχουσι ἀνάγκην νὰ κάμωσι εἰρήνῃ νὰ συμφωνήσωσιν ἀναμεταξύ των, νὰ ἐνωθῶσιν ὅμοι ὅλοι ὅσοι εἶνε, νὰ δώσωσι τὰ πιστὰ ὃ εἰς πρὸς τον ἄλλον ὡς ἀληθεῖς Ἀλβανοί, νὰ μένωσι ἀκλόνητοι καὶ πιστοὶ εἰς τὸν λόγον καὶ ὑποσχέσις, καὶ νὰ ζητήσωσι τὰ δικαῖά των παρὰ τῆς Τουρκίας καὶ Εὐρώπης. Ἡ Τουρκία ἐξ ἀνάγκης θὰ τοὺς ἀκούσῃ καὶ ὅσα ζητοῦσθαι θέλει δώσει αὐτοῖς, ἡ δὲ Εὐρώπη θὰ τοὺς βοηθήσῃ, ὅπως ἔχει βοηθήσει καὶ τα ἄλλα ἔθνη, καὶ θα ἀναγκάσῃ καὶ θὰ βιάσῃ τὴν Τουρκίαν νὰ δώσῃ καὶ εἰς τοὺτους τὰ δικαῖά των.

IV. Η ΠΙΣΤΟΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ.

Ἡ πιστότης τῶν Ἀλβανῶν εἶναι καὶ ἡτο πάντοτε γνωστὴ καὶ πεφημασμένη κατ' ὅλον τὸν κόσμον. Τὴν μπέσαν, ἡτοι τὴν πιστότητα, ἢν δίδει ὁ Ἀλβανός, δὲν τὴν παίρνει πάλιν, δὲν τὴν ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὴν διατηρεῖ μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς του. Ἡ πιστότης, ἡ ὁποία ἔχει τηρήσει μέχρι σήμερον τὸν Ἀλβανόν, αὕτη ἡ πιστότης θὰ τον δώσῃ σήμερον ἀφ' ὅλους τοὺς κινδύνους. Τὸ πρῶτον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κάμωσιν οἱ Ἀλβανοί, εἶναι νὰ συνεβῶσιν ἀναμεταξύ των δια μιᾶς μεγάλης καὶ γενικῆς πιστότητος, ἡτοι νὰ δώσωσι τὰ πιστὰ ὃ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον, καὶ νὰ κάμωσιν ἓνα σύν-

δεσμον καὶ μίαν ἔνωσιν, ἡ ὁποία νὰ περιλαμ-
 βάνῃ ὅλην τὴν Ἀλβανίαν. Πᾶς Ἀλβανὸς πρέπει
 νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν σύνδεσμον τοῦτον καὶ εἰς
 ταύτην τὴν πιστότητα. Πρέπει ν' ἀφῆσθαι τὰς
 ἀναμεταξύ των ἐκδικήσεις καὶ ἐχθρας· ὅ,τι ἔχει
 γείνει μέχρι τοῦδε νὰ λησμονησῶσι, ὅστις ἔχει
 νὰ λάβῃ αἷμα νὰ τὸ χαρίσῃ. Τὸ αἷμα τῶν Ἀλ-
 βανῶν εἶναι πάνυ πολίτιμον, διατὶ νὰ χιθῇ
 εἰς μάτην; διατὶ νὰ φονεύωμεν ὁ εἰς τὸν ἄλ-
 λον, ἐνῶ ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ἐνωθῶμεν καὶ νὰ
 χύσωμεν αὐτὸ τὸ πολίτιμον αἷμα ἐναντίον τῶν
 ἐχθρῶν τῆς πατρίδος; οἱ Ἀλβανοὶ ἠνωμένοι διὰ
 μιᾶς ἰσχυρᾶς πιστότητος καὶ ἀποτελοῦντες ἓνα
 σύνδεσμον θέλουσιν εἶσθαι ὡς εἰς ἄνθρωπος
 γενναῖος καὶ ἥσως, ὅστις ἔχει μίαν μόνην ἐπι-
 θημίαν, ἓνα λόγον καὶ ἓνα μόνον σκοπὸν. Ποῖος
 τότε θέλει ἐξέλθῃ ἐναντίον τοῦ Ἀλβανοῦ καὶ
 τῆς Ἀλβανίας, καὶ ποῖος θέλει τολμᾷει νὰ
 τοῦ ἀεπάξῃ ἢ διαφιλονεικῇ τὸ δίκαιον αὐ-
 τοῦ, ὅπως κάμνουσιν εἰς αὐτὸν σήμερον, ὅτε
 εἶναι ἀσθενὴς καὶ μεμονωμένος;

Ἐμπρός, Ἀλβανοὶ! Πιάσθητε καὶ μὲ τὰς δύο
 χεῖρας ἀπὸ τὴν μπέσαν, ἐνότητα καὶ σύνδε-
 σμον! διότι τοῦτο θέλει σᾶς σώσει. Εἰδὲ μὴ,
 εἰσθε ἀπολωλότες. Μὴ παρατηρῆτε θρησκείαν
 καὶ θρησκεῦμα· μωαμεθανοὶ, καθολικοὶ, ὀρθόδο-
 ξοι, ὅλοι οἱ Ἀλβανοὶ, ὅσοι εἶνε καὶ ὅπου εἶνε,
 εἶνε ἀδελφοί. Ὅλοι πρέπει νὰ ἐνωθῶσιν ὑπὸ τὴν
 ἱερὰν σημαίαν τῆς Ἀλβανίας! Ἐκεῖνος ὁ Ἀλ-
 βανὸς, ὅστις ἀφίνει τοὺς ἀδελφούς του καὶ χω-
 ρίζεται ἀπὸ τοὺς Ἀλβανούς, διὰ νὰ ἐνωθῇ μὲ
 τοὺς ἐχθρούς τῆς Ἀλβανίας, διὰ θρησκευτικούς

λόγους, ἐκεῖνος, λέγω, εἶναι προδότης, εἶναι ἐχθρὸς τοῦ ἔθνους καὶ τῆς πατρίδος. Οἱ τοιοῦτοι Ἀλβανοὶ εἶναι καλλίτερον νὰ μὴ εἶναι παρὰ νὰ εἶναι. Οὗτοι πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἐχθροὶ καὶ ὄχι ὡς Ἀλβανοὶ.

Δόξα τῷ Θεῷ! Ὁ σύνδεσμος εἶναι ἐν τῷ γίνεσθαι, ἢ πιστότης ἐν τῷ ἐνισχύεσθαι, ἢ ἔνωσις ἐν τῷ εἰρύνεσθαι. Ἐκ μιᾶς γωνίας τῆς Ἀλβανίας ἤρξατο ὁ σύνδεσμος, καὶ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐξαπλοῦται. Κατ' ἀρχὰς ὁ σύνδεσμος οὗτος ἐφαίνετο ὡς ὅλως ξένος πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν Ἀλβανῶν· ἀλλὰ προΐδοντος τοῦ χρόνου ἐγένετο φανερόν, ὅτι δὲν ἔχει οὕτω· ἡτο ἀνάγκη κατ' ἀρχὰς νὰ φανῇ ὡς ὅλως ξένος πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν Ἀλβανῶν, διότι οὕτως ἠθέλησαν οἱ ἰδεύσαντες αὐτὸν· καθ' ὅσον ἄλλως οὐδέποτε θὰ ἰδρύνετο, οἱ Τοῦρκοι δὲν θὰ τὸ ἐπέτρεπον. Ἀλλ' ἅπαξ ἰδρυθεὶς καὶ ἐνισχυθεὶς θὰ δυνηθῇ νὰ φανερώσῃ τὸν σκοπὸν του, καὶ νὰ κάμῃ τὰ ἀπαιτούμενα. Ἡ δευτέρα καὶ τρίτη συνέλευσις θέλει ἐπιβεβαιώσῃ τὰ λεγόμενα.

Θέλομεν νὰ πιστεύωμεν καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι ὁ σύνδεσμος οὗτος, ἢ συνάθροισις αὕτη καὶ ἡ μπέσα αὕτη, ἥτινα γίνονται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν Ἀλβανίᾳ θὰ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερώσεως καὶ σωτηρίας τῆς Ἀλβανίας· διότι ὅλοι οἱ Ἀλβανοὶ ἐνόησαν ἥδη τὸν μέγαν κίνδυνον τῆς Ἀλβανίας, καὶ ἐνόησαν, ποῦ ἔγκειται ἡ σωτηρία των. Ἡ μπέσα ἡ σημερινὴ δὲν ὁμοιάζει μὲ τὰς μπέσας τῶν παρελθόντων χρόνων· εἶναι μία μπέσα, ἢ διὰ ζωὴν ἢ διὰ θάνατον.

Ὁ ἀλβανικὸς σύνδεσμος δὲν πρέπει νὰ εἶναι δι' ὀλίγον καιρὸν, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι διὰ πάντοτε μέχρις οὐ δοθῶσι τοῖς Ἀλβανοῖς αἱ αἰτήσεις των καὶ ἡ Ἀλβανία σωθῇ ἀπὸ τον κίνδυνον. Μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ σύνδεσμος πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ θέσιν κυβερνήσεως νὰ κατέχῃ ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ διότι ἡ τουρκικὴ κυβέρνηση δὲν εἶναι κυβέρνηση πρὸς βελτίωσιν καὶ πρόοδον, ἀλλὰ πρὸς καταστροφὴν ἡ τουρκικὴ κυβέρνηση δὲν σωζει τὴν Ἀλβανίαν, ἀλλὰ καταστρέφει αὐτήν. Διὰ τοῦτο ὁ σύνδεσμος τῶν Ἀλβανῶν, πρέπει νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν αὐτῆς εἰς ὅλα τὰ ἔργα ἐκεῖνα τὰ ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν ἐθνικότητα καὶ δικαιώματα ἡμῶν· τὰ ἔργα ταῦτα πρέπει νὰ τὰ κάμῃ αὐτός ὁ ἴδιος καὶ ν' ἀναγκάσῃ τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν νὰ τὰ κάμῃ καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ· καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ φυλλάτῃ τὴν γλῶσσαν καὶ ἐθνικότητα ἡμῶν καὶ ὅλα τὰ δίκαια τοῦ ἀλβανικοῦ ἔθνους.

Ὁ σύνδεσμος πρέπει νὰ ἔχῃ ἐν κέντρον καὶ τόσους κλάδους ὅσαι εἶναι αἱ διοικήσεις. Εἰς ἕκαστον τούτων πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἓν παντοτεινὸν συμβούλιον συνερχόμενον ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος καὶ ἓν μέγα καὶ γενικὸν συμβούλιον συνερχόμενον ἅπαξ τοῦ ἔτους καὶ ὅταν εἶναι κατεπείγουσα ἀνάγκη. Μέλη τοῦ γενικοῦ συμβουλίου θὰ ἐκλέγωνται τὰ μέλη τοῦ παντοτεινοῦ συμβουλίου, ἐκ τῶν ὁποῖον θὰ εἶναι εἰς πρόεδρος, εἰς γραμματεὺς, εἰς ταμίας καὶ τέσσαρες ἢ πέντε μέλη. Οὗτοι, ἐν ἀνάγκῃ, θὰ συγκαλέσωσι τὸ γενικὸν συμβούλιον τῆς δι-

οικίσεως ἢ θά συνεννοηῶσι δι' ἀνταποκρίσεως
 μὲ τὸ μέγα συμβούλιον τοῦ κέντρου.

V. Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΑΛΒΑΝΩΝ.

Ὁ μόνος σκοπὸς τῶν Ἀλβανῶν εἶναι νὰ φυλάττωσι τὴν Ἀλβανίαν ἵνα μὴ διαμοιρασθῇ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, νὰ φυλάττωσι τὴν γλώσσαν καὶ ἐθνικότητά των, ν' ἀνθίστανται ἐναντίον τῶν ῥαδιουργιῶν τῶν ἐχθρῶν των, καὶ νὰ ἐμποδίζωσι τὴν διὰδωσιν τῶν γλωσσῶν καὶ φεονημάτων τῶν τε Ἑλλήνων καὶ Σλαύων, οἵτινες κατασκάπτουσι τὰ θεμέλια καὶ ἐκμιζόνουσι τὰς ρίζας τῆς Ἀλβανίας καὶ τοῦ ἀλβανισμοῦ.

Πᾶν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ φέρῃ ζημίαν εἰς τοῦτον τὸν σκοπὸν, δεινῶς πρέπει νὰ πολεμῇτε ὑπὸ παντὸς ἀληθοῦς Ἀλβανοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ ἀλβανικοῦ συνδέσμου.

Ὅσα πράγματα θὰ εἶναι ὠφέλιμα καὶ βοηθητικὰ εἰς τοῦτον τὸν σκοπὸν προθύμως θὰ γίνωνται δεκτὰ καὶ ἀμέσως θέλουσι τεθῇ εἰς ἐνέργειαν. Το πρῶτον ἐκ τούτων εἶναι ἡ γλώσσα· δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ Ἀλβανία ἄνευ Ἀλβανοῦ, δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ Ἀλβανὸς ἄνευ ἀλβανικῆς γλώσσης, δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἀλβανικὴ γλώσσα ἄνευ γραμμάτων ἀλβανικῶν καὶ ἄνευ σχολείων, ἐν οἷς νὰ διδάσκηται ἡ ἀλβανικὴ γλώσσα. Διὰ τοῦτο τὸ πρῶτον, ἐξ ὅλων πρέπει νὰ φυλαχθῇ ἡ γλώσσα ν' ἀναγκασθῇ ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ν' ἄρῃ τὰ ἐναντίον τῆς ἀλβανικῆς γλώσσης πρὸςκόμματα, ν' ἀφίη ἄλ-

βανικά σχολεῖα ν' ἀνοίγωνται, βιβλία δὲ καὶ φύλλα ἀλβανικά νὰ εἰσέχονται καὶ τυπώνονται ἀκωλύτως ἐν Ἀλβανίᾳ. Πᾶς Ἀλβανὸς πρότερον πρέπει νὰ μάθῃ ν' ἀναγινώσκῃ καὶ γράφῃ τὴν ἀλβανικὴν γλῶσσαν καὶ ὕστερον τὸς ἄλλας γλῶσσας.

Τὸ δεύτερον εἶναι ἡ ἐκκλησία· νὰ ἐλευθερωθῶσιν οἱ Χριστιανοὶ Ἀλβανοὶ ἀπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ κλήρου τῶν Ἑλλήνων, Βουλγάρων, καὶ Σέρβων, καὶ νὰ ἔχωσιν ἰδικήν των ἐκκλησίαν μὲ ἀλβανοὺς ἱερεῖς καὶ μὲ ἀλβανικὴν γλῶσσαν· διότι ὁ Χριστὸς οὔτε Ἑλλήν οὔτε Βούλγαρος ἦτο.

Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτευχθῶσι ταῦτα, πρέπει νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἡ παροῦσα κυβέρνησις καὶ νὰ ἐλθῇ εἰς τὰ πράγματα μίᾳ πατριωτικῇ κυβέρνησις, μίᾳ κυβέρνησις ἣτις νὰ ἐργάζεται ὑπὲρ τῶν δικαίων τῶν Ἀλβανῶν. Μία ἀλβανικὴ κυβέρνησις ἐλευθέρα, καὶ ὄχι ξένη καὶ τυφλὴ, ὅπως ἡ σημερινή. Νὰ ὑπάρχῃ δηλονότι μίᾳ κυβέρνησις ὅπως πρέπει, καὶ ἃς φέρῃ οἰονδήποτε ὄνομα θέλει.

Ἰδοὺ οὗτος εἶναι ὁ σκοπὸς τῶν Ἀλβανῶν.

VI. Η ΜΕΛΛΟΥΣΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ.

Ἡ κυβέρνησις αὕτη, περὶ ἧς πρὸ ὀλίγου ἀνεφέραμεν, εἶναι ἀναγκαιοτάτη εἰς τοὺς Ἀλβανοὺς ὅπως ὁ ἄριστος, ὃν περ τρώγομεν καὶ τὸ ὕπερ πίνομεν ὕδωρ. Ἄνευ μιᾶς τοιαύτης κυβερνήσεως δὲν δύνανται ν' ἀναστήσωσι καὶ διαδώ-

δωσι τὴν γλῶσσάν των καὶ τὴν ἐθνικότητα νὰ φυλάξωσι.

Ἀπαιτεῖται μίαν ὥραν ταχύτερον ἢ Ἀλβανία νὰ χωρῇ καὶ νὰ ἡξεύρωμεν, ἀπὸ ποῦ καὶ ἕως ποῦ εἶναι καὶ ἐκτείνεται. Νὰ γνωσθῇ ἡ χώρα ἡμῶν ὡς Ἀλβανία, καὶ ἡ Εὐρώπη ν' ἀναγνωρίσῃ αὐτὴν ὡς Ἀλβανίαν. Οἱ Ἀλβανοὶ νὰ ἀναπτύσσωσι καὶ ἐξωραίζωσι τὴν γλῶσσάν των διὰ συγγραμμάτων καὶ πάσης ἐπιστήμης βιβλίων· νὰ ἐνωθῶσιν ὅλοι ὁμοῦ, καὶ νὰ δεχθῶσιν ὡς ἓν ἔθνος ἔχον ὅλα τὰ δίκαια ἅπερ ἔχει πᾶν ἔθνος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

Τότε καὶ ἐὰν λάβῃ χώραν ταραχὴ τις ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου, καὶ ἐὰν πέσῃ καὶ καταστραφῇ ἡ Τουρκία, ἡ Ἀλβανία θὰ ἰσταται διὰ τῶν ἑαυτῆς δυνάμεων· οὐδεὶς θέλει σκεφθῇ, τί θὰ γίνῃ ἡ Ἀλβανία· οὐδεὶς θὰ τολμῇ νὰ σκεφθῇ ἢ νὰ ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα ἵνα ἀρπάξῃ τεμάχιον ἐκ τῆς Ἀλβανίας.

Αὕτη ἡ κυβέρνησις θὰ εἶναι ὑπὸ τὴν Τουρκίαν. Οἱ Ἀλβανοὶ οἵτινες ἀπὸ πεντακοσίων ἐτῶν τὸ αἷμά των ὑπὲρ τοῦ κράτους τούτου ἔχουν χύσει, οὐδέποτε θὰ θελήσωσι τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ, ἀν καὶ βλέπωσιν αὐτὸ ἀγωνιζόμενον νὰ καταστρέψῃ καὶ διανεῖμῃ αὐτοὺς μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν των καὶ ἑαυτοῦ. Οἱ Ἀλβανοὶ μέχρι τέλους θὰ χύσωσι τὸ αἷμα ὑπὲρ τοῦ κράτους τούτου καὶ πιστῶς θὰ ὑπηρετήσωσιν ὅπως καὶ μέχρι τοῦδε. Ὅταν θὰ ἔχωσι μίαν τοιαύτην καλὴν κυβέρνησιν καὶ προσηκόντως ἐνδυναμωθῶσι, τότε θὰ εἶνε εἰς θέσιν καὶ αὐτὴν τὴν Τουρκίαν νὰ βοηθήσωσι περισσότερον καὶ

καλλίτερον. Ἄλλ' ἐὰν ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἔχει εἰσέλθῃ ὁδὸν κυλιομένη εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας, καὶ δὲν θελήσῃ τὴν σωτηρίαν τῆς, κατὰ τὴν συνήθειάν τῆς, τότε οἱ Ἀλβανοὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς θέλουσι σώσει καὶ δὲν ὁ ἀπολεσθῶσι καὶ αὐτοὶ μετὰ τούτου τοῦ ἄφρονος, ὅστις αὐτοκτονεῖ, ἐνῶ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του νὰ σωθῇ, ὅπως ὁλος ὁ κόσμος ἡξεύρει.

Οὕτως ἡ κυβέρνησις αὕτη θὰ εἶνε ὑπὸ τὴν Τουρκίαν, ἀλλὰ μὲ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε, ἐὰν πέσῃ ἡ Τουρκία, νὰ μὴ παρσύρῃ μεθ' ἑαυτῆς καὶ αὐτὴν, ἀλλὰ νὰ δύναται ἡ Ἀλβανία νὰ μείνῃ αὐτὴ εἰς ἑαυτὴν ὁλόκληρος, ὅπως εἶναι σήμερον. Ἡ Τουρκία, ἐν ὅσῳ ζήσει, νὰ μὴ δύναται νὰ καταστρέφῃ καὶ ἐρημόνῃ τὴν Ἀλβανίαν ὅπως ἔχει κάμει μέχρι σήμερον, καὶ ὅταν ἐξαλειφθῇ ἐκ τοῦ χάρτου τῆς Εὐρώπης, νὰ μὴ παρσύρῃ καὶ αὐτὴν εἰς τὸν τάφον.

Ἀλλὰ μὲ ποῖον τρόπον θέλει λάβει ἡ Ἀλβανία μίαν τοιαύτην κυβέρνησιν, ἀφοῦ ἡξεύρομεν, ὅτι ἡ Τουρκία ἐκουσίως καὶ οἰκειοθελῶς δὲν δίδει τίποτε. Ἡ Τουρκία δὲν εἶναι ποιμὴν θέλων νὰ δόσκῃ καὶ παχύνῃ τὰ πρόβατά του, ἵνα λάβῃ παρ' αὐτῶν γάλα καὶ ἐριον, ἀλλ' εἶναι λύκος ὅστις τὸ πρόβατον ἐκείνο, ὅπερ συλλάβῃ ἀπὸ τὸν λαμὸν, δὲν τὸ ἀφίνει πρὶν ἢ φάγῃ τὰς σάρκας καὶ κατασυντρίψῃ τὰ ὀστά του. Ἡ Τουρκία θέλει καλλίτερον νὰ χάσῃ τὴν Ἀλβανίαν καὶ νὰ διανείμῃ μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν τῆς, παρὰ νὰ τὴν διορθώσῃ καὶ ἐξωραίσῃ καὶ κάμῃ αὐτὴν πεπολιτισμένην χώραν ὅπως ὅλος ὁ κόσμος. Οὕτως ἔχουσι κάμει πανταχοῦ, οὐ-

τως ἔχουσι χάσει τόσας χώρας, τὰς ὁποίας πύ-
ναντο καὶ νὰ σώσωσι καὶ νὰ ἔχωσιν αἰωνίως
ὑπὸ μίαν ἀνθρωπίνην κυβέρνησιν· διότι οἱ Τοῦρ-
κοὶ λέγουσιν: "Ὅταν δὲν θυνάμεθα νὰ φονεύω-
μεν, νὰ σφάζωμεν, νὰ κτυπῶμεν, νὰ λεηλατῶ-
μεν, νὰ κλέπτωμεν, νὰ καίωμεν καὶ νὰ κατα-
στρέφωμεν κατὰ τὸ μῆν ἀρεστὸν, τότε τί τὰς
θέλομεν αὐτὰς τὰς χώρας; εἶναι καλλίτερον νὰ
τὰς ἀφήσωμεν αὐτὰς ὅλως δι' ὅλου, καὶ ἄς πάρῃ
αὐτὰς ὅποιος θέλει. Τοιαύτας ἰδέας ἔχουσα ἡ
Τουρκία δὲν θέλει καὶ μέχρι τῆς σήμερον νὰ
καμῇ τὰς μεταρρυθμίσεις πρὸς τὸ βέλτιον ἐν
Ῥωμυλία καὶ Ἀνατολίῃ, διὰ τὰς ὁποίας εἶναι
ὑποσχεμένον εἰς τὴν Βερολίνοιον συνθήκην πρὸ
εἴκοσι πέντε καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, καὶ ὅσον καὶ
ἂν τὴν πιέξῃ ἡ Εὐρώπη, αὕτη δὲν κάμνει οὔδὲ
τὴν ἐλαχίστην μεταρρύθμισιν, ἀλλ' ἐτοιμάζεται
διὰ πόλεμον, ὅστις οὐ καταστρέψῃ αὐτὴν καθ'
ὀλοκληρίαν.

Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τοὺς Ἀλβανοὺς ἐκουσίως
οὐδὲν θέλει δώσει. Οἱ Ἀλβανοὶ πρέπει νὰ λά-
βωσι τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τῆς βίας· νὰ τὰ ζη-
τήσωσι διὰ λόγου, ἀλλὰ νὰ ἔχωσι καὶ τὸ τυ-
φέκιον πεπληρωμένον. Πάλιν δὲν πιστεύομεν
νὰ εἶναι τόσον ἀνδρὴς ὥστε νὰ εἰσέλθῃ εἰς
πόλεμον μετὰ τοὺς Ἀλβανοὺς· παρ' ὅσον ἀνεπι-
στρεπτὴ οἱ χιόνοι ἐκεῖνοι, καθ' οἷς ἔστειλε
τοὺς Γκέγκιδας ἐναντίον τῶν Τόσκιδων καὶ τού-
τους ἐναντίον τῶν Γκέγκιδων· σήμερον ὅχι μό-
νον οἱ Ἀλβανοὶ, ἀλλ' ἴσως καὶ πολλοὶ Τοῦρκοι,
καὶ περισσότερον οἱ Τοῦρκοι τῆς Ῥωμυλίας,
δὲν κτυπῶσι τοὺς Ἀλβανοὺς. Ἐκ τῶν ἐκ τῆς

Ἀνιτολίης στρατιωτῶν οἱ Ἀλβανοὶ δὲν φοβοῦνται πολὺ. Ἀλλ' ἐκτός τούτου, ὅταν ἔλθωσιν οἱ Ἀλβανοὶ εἰς πόλεμον μὲ τοῖς Τούρκοις, τί ἄλλα ἔσθιν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου δὲν θέλουνσι θεωρεῖ μακρόθεν, ἀλλὰ θέλουνσιν ἐγγεθῇ, ἵνα καὶ αὐτοὶ λάβωσιν τὸ μερίδιόν των.

Ταῦτα λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν οἱ Τούρκοι δὲν οἶ τολμήσωσι νὰ προσδύλωσιν τοῖς Ἀλβανοῦς καὶ ἐκ τῶν Μεγάλων διγνάμεων αἱ μὴ θέλουνσι ταπεινὰς ἐν τῇ Βαλκανικῇ Χερσονήσῳ, οἱ μεσολαβήσωσιν, ἵνα μὴ ἀνδρὶ ἢ παγκατὰ, καὶ τὴν Τουρκίαν θ' ἀναγκάσωσι νὰ δοῶσιν εἰς τοὺς Ἀλβανοὺς τὰ ὅσα ζητοῦσιν. Ἐάν ὅμως μῆτε ἡ Τουρκία μῆτε ἡ Εὐρώπη θελήσωσιν νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὰ αἰτήματα καὶ δίκαια τῶν Ἀλβανῶν, τότε αὐταὶ ἐνδύχεται νὰ φοβηθῶσιν, μὴ ἡμεῖς συμφωνήσωμεν μὲ τοὺς πᾶσις ἡμῶν μακροῖς γείτονας, καὶ διαμοιράσωμεν τὴν Ἑυρωπαϊκὴν Τουρκίαν μεταξὺ ἡμῶν, τὴν Ἀλβανίαν καταποῦντες ἡμεῖς καὶ εἰς αὐτοὺς ἀφίνοντες τὰς χώρας των. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, αἱ αἰτήσεις τῶν Ἀλβανῶν θέλουνσιν εἰσικουισθῇ, καὶ τὰ δίκαιά των θελωσιν τοῖς δοθῇ.

Ἡ Ἀλβανία ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου θ' ἀναγκωρίζεται ὡς Ἀλβανία καὶ οὐ ἔχει ἰδικὴν τῆς καὶ ἀνεξάρτητον κυδέρνουσιν. Ἡ κυδέρνουσις αὕτη, ἐν ὅλῳ θὰ ὑπάρξῃ ἡ Τουρκία ἐν Εὐρώπῃ, θέλωμεν νὰ εἶναι ὑπ' αὐτὴν ἐάν θὲ δὲν μᾶς προσβάλλῃ καὶ ἀπωθήσῃ αὐτὴ ἢ ὡς, ἡμεῖς οὐδέποτε θὰ θελήσωμεν νὰ χωρισθῶμεν ἀπ' αὐτῆς καὶ ὀλοκληρίαν. Ἀλλὰ καὶ τυφλῶ δῆλον, ὅτι ἡ Τουρκία φεχομένη ὅπως

φέρεται δὲν θέλει ζῆσαι καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐν Εὐρώπῃ ἐξ ὅπαντος ἢ ζωῇ της εἶναι ἐλαχίστη. Τότε τί θά γίνῃ ἡ Ἀλβανία; τί μείνῃ εἰς αὐτήν; καλῶς, ἀλλὰ πῶς; ὁποῖου εἶδους κυβερνήσιν θά κάμῃ;

VII. Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ.

Οἱ ξένοι ἐνίοτε καὶ οἱ Ἀλβανοὶ πάντοτε σκέπτονται, ὅταν μείνῃ ἡ Ἀλβανία εἰς αὐτήν, ποῖος θά γίνῃ ἡγεμὼν ἢ βασιλεὺς ἢ ὅ,τι θέλει κληθεῖ ἀρχηγὸς τῆς κυβερνήσεως. Ἐάν θά εἶνε Ἀλβανὸς, λέγουσιν, οὐδεμίᾳ οἰκογένεια ἐν Ἀλβανίᾳ εἶναι τόσον μεγάλη καὶ τόσον ἀνεγνωρισμένη ὥς ὅλων τῶν Ἀλβανῶν ἔπειτα, ἐάν θά εἶναι Γκέγκας, δὲν θά τὸν θελήσωσιν οἱ Τόσκιδες, καὶ ἐάν θά εἶναι Τόσκας, δὲν θά τὸν θελήσωσιν οἱ Γκέγκιδες· ἐάν θά εἶναι μουσουλμάνος, δὲν θά τὸν βλέπωσιν μὲ καλὸν ἄμμι οἱ Χριστιανοί, ἐάν δὲ θά εἶναι χριστιανός, δὲν θά εἶναι εὐχαριστιμένοι οἱ μουσουλμάνοι. Ἐάν ἔλθῃ ξένος τις ἐξ Εὐρώπης, θά ἔλθῃ μὲ ὅλους τοὺς χοροὺς καὶ θεάτρα καὶ ἄλλα ἥθη καὶ ἔθιμα τῆς Εὐρώπης, εἰς τὰ ὅποια ὄχι μόνον οἱ μουσουλμάνοι, ἀλλ' οὔτε οἱ χριστιανοὶ εὐαρεστούνται. Ἐάν ἔλθῃ ξένος τις μουσουλμάνος ὡς ἡγεμὼν ἢ βασιλεὺς, οὗτος θέλει ἔλθῃ μὲ καρδάνιον χαντεμέδων, εὐνοῦχων, γυναικῶν, ἀμαξῶν κτλ., τοὺς ὁποίους ἡ Ἀλβανία δὲν ἔχει καιρὸν νὰ τρέφῃ καὶ διατηρῇ.

Ἄλλὰ τί χλευάζεται εἰς τὴν Ἀλβανίαν ἀνθρώπος ἐπὶ κεφαλῇς τῆς κυβερνήσεως; Εἰς βουλεύει ἡ ἡγεμονία θέλει θάπαντ πολλὰ, καὶ ἡ πατρις ἡμῶν δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ χορηγήῃ αὐτὰ· θὰ καταστρέψῃ πρὸς τοῦτοις καὶ τὰ ἔθνη ἡμῶν λαμβάνων τινὰς ἐπὶ τὴν προστασίαν καὶ ἐντὶ αἰῶν ἄλλους.

Ὁ μέγας γεωγράφος Στράβων, γράφων περὶ τῆς χώρας ἡμῶν σκεδὸν πρὸ δύο χιλιῶν ἐτῶν λέγει ὅτι: „(οἱ Μακεδόνες, Ἰλλυριοὶ καὶ Ἱππεῖοι) οἱ οἱ Ἀλβανοὶ ἂν καὶ ἐνιαχοῦ ὑπάρχουσι βασιλεῖά τινα, πραγματικῶς κυβερνῶνται ὑπὸ εἰδους τινὸς συμβουλίων ἐκ τῶν προικόντων, ὅτι ταῦτα καλοῦσι πλαιονᾶς (ἱστοί γεουσίας), καὶ ὅτι ταῦτα κυβερνοῦσι καὶ διοικοῦσιν εἰς αὐτῆς τὰς χώρας“. Διατί λοιπὸν ἡμεῖς σήμερον νὰ ἀφήσωμεν τὸν ἀπὸ τούτων χιλιῶν ἐτῶν ὥραϊον τοῦτον νόμον καὶ νὰ ζητήσωμεν ἀνθρώπον ξένον, ἵνα μῆς καταδικόσῃ τὸ ἥμισυ τῶν φόρων τῆς Ἀλβανίας καὶ μῆς καταγνήσῃ ἅλα τὰ ἔθνη τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἂν καὶ ἔθνη; Δὲν μᾶς χλευάζεται εἰς τοιοῦτος ἀνθρώπος. Ἄς μὴ ἐγκταλείψωμέν ποτε τὰς ὥραιας πλαιονᾶς τοῦ Στράβωνος, τὰς γεουσίας, ἀς ἔχομεν διατηρήσει καὶ μέχρι τῆς σήμερον, διότι πάντοτε ἡ γεουσία διευθύνει ἐν Ἀλβανίᾳ. Ἡ γεουσία ἀς ἀρχὴ καὶ βασιλεὺς πάντοτε παρ' ἡμῖν.

VIII. Η ΔΙΑΡΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ.

Δὲν ἀξιοῦμεν καλῶς σήμερον, ἕως ποῦ θὰ ἐκτείνονται ἡ Ἀλβανία, ἵνα ὀρασμένως ὁμιλή-

σωμέν περὶ αὐτῆς καὶ εἰς πόσους νομοὺς θὰ εἶναι διηρημένη· διότι πρὶν ἀνατολὰς ἔχομεν χώρας τινὰς ἀναμεμειγμένας, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἤξευγώμεν, ποίας ὁ' ἀφύσων εἰς ἑρᾶς καὶ ποίας δὲν ὁ' ἀφύσσει. Ἀλλὰ ὁμιλοῦντες κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν θυνάμεθα νᾶ εἰπομεν, ὅτι ἡ Ἀλβανία δύναται νᾶ διαιρηθῇ εἰς δεκαπέντε νομοὺς, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὰς πιστινούσας τῶν εἶναι: Σκόδρα, Ἰπέριον, Πωλένιον, Πηιδτίνα, Σκόπια, Μοναστήριον, Δίβρο, Ἐλβασάνιον, Τίξανα, Βεράτιον, Κορυτσά, Καστοριά, Ἰωάννινα, Ἀργιρόκαστρον καὶ Πηρόβζα. Ἐκαστος ἐκ τούτων τῶν νομῶν θὰ ὑποδιαιρῆται εἰς 3—4 ἐπαρχίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν κεντρικὴ θὰ καθευνῆται ὑπ' αὐτῶν τῶν νομαρχῶν, αἱ δὲ ἄλλαι ὑπὸ τῶν ὑποδιοικητῶν ἢ ἐπαρχῶν. Οὕτως ἐν ὅλῃ τῇ Ἀλβανίᾳ θὰ εἶναι 15 νομοὶ καὶ ἔως 50 ἐπαρχίαι.

Τὸ κέντρον τῆς Ἀλβανίας, δηλαδὴ ἡ γενικὴ πρωτεύουσα, θὰ εἶναι μίᾱ ἐκ τῶν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀλβανίας εὐρισκομένων πόλεων, εἰς τὴν ὁποίαν νᾶ λαλῆται ἡ ἀλβανικὴ γλῶσσα. Ἀλλὰ καλλίτερον θὰ ᾔτο, εἰς ἐν γίνετο μίᾱ νέα πόλις ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀλβανίας ἐπὶ μιᾷ ὑγεινῆς καὶ ὁραίας τοποθεσίας. Ἡ πόλις αὕτη, τὴν ὁποίαν θυνάμεθα νᾶ ὀνομάσωμεν Σκεντερμπεργιάδα, θὰ ἰσχυροποιηθῇ καθ' ὁμαίον καὶ λαμπρὸν τέμενος, θὰ ἔχῃ ἐξέχου καὶ εὐθείας ὁδοὺς, ὁραίας οἰκίας, πλατείας, κήπους καὶ ὅλα τὰ απαιτούμενα· καὶ ἐντός ὀλίγου χρόνου θυνάται νᾶ ἀξήσῃ καὶ μεγαλῶσῃ πολὺ, διότι ὅλοι οἱ πεδερκίτοι τῆς Ἀλβανίας καὶ ἔξωπνοι καὶ

πεπαιδευμένοι Ἀλβανοὶ θὰ ἔχωσιν ἀνάγκην νὰ συναθροισθῶσιν καὶ οἰκοδομήσωσιν οἰκίας ἐκεῖ. Οὕτως ἡ νέα αὕτη πόλις θὰ εἶναι ἐλευθερία ὅφ' ὅλα τὰ κακὰ ἦθελ καὶ ἔθνη τῶν παλαιῶν πόλεων· καὶ ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι αὐτῆς θὰ εἶναι συνηγμένοι ἀφ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀλβανίας καὶ ἡ ἐκεῖ λαληθησομένη γλῶσσα ἐξ ἀνάγκης θὰ εἶναι μίγμα ἐξ ὅλων τῶν διαλέκτων, ἡ γλῶσσα αὕτη θὰ δυνηθῇ ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς ἡ γενικὴ καὶ φιλολογικὴ γλῶσσα ὅλης τῆς Ἀλβανίας. Ἡ πόλις αὕτη μὲ τὰ περὶχωρα θὰ κυβεῖται ὡς μία ἰδιαιτέρα ἐπαρχία.

IX. Η ΓΕΡΟΥΣΙΑ.

Ἐκαστος ἐκ τῶν νομῶν θέλει ἐκλέξει ἓνα ἐκ τῶν προκρίτων του διὰ τὸ συμβούλιον τῆς Γερουσίας. Οὗτοι οἱ δέκα πέντε γερουσιασταὶ θὰ σπνέρχωνται εἰς τὴν πρῶτευσαν τῆς Ἀλβανίας καὶ ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν θέλουσιν ἐκλέξει ἓνα πρόεδρον καὶ ἓνα ἀντιπρόεδρον. Ὁ πρόεδρος τῆς Γερουσίας θὰ κατέχῃ θέσιν ἡγεμόνος καὶ βασιλέως ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ, αὐτὸς θὰ δέχνηται ἐπισκέψεις καὶ προσέμπει, αὐτὸς θὰ ὑπογράψῃ ὅλας τὰς ἀποφάσεις τοῦ ὑπουργίου, αὐτὸς θὰ καλῇ ὅποιον εὖρε εὐλογον, ἵνα σχηματίσῃ νέον ὑπουργεῖον, ὅταν ἀλλαγῇ αὐτό, αὐτὸς θὰ ἀνοίγῃ τὴν βουλὴν καὶ θὰ κάμῃ τὸν ἐναρτητήριον λόγον. Ἐν ἐνὶ λόγῳ θὰ ἐκτελῇ πᾶν ὅτι ἐκπληροῦσιν οἱ ἡγεμόνες καὶ βασιλεῖς εἰς ἄλλα κράτη· ἀλλ' ὅλα ταῦτα θέλει κάμει, ἀφοῦ

τὰ καθυποβάλλῃ εἰς το συμβούλιον τῆς Γερουσίας καὶ λάβῃ τὴν γνωμοδότησιν καὶ τῶν ἄλλων γερουσιαστῶν, διότι εἰς ἀνθίωπος δύναται ν' ἀπατηθῇ καὶ εἰς σφάλμα νὰ ὑποπέσῃ, ἐνῶ δέκα καὶ πέντε πεπεισμένοι καὶ καλῶς τὸν κόσμον γνωρίζοντες ἀνθίωποι δὲν δύναται ὅλοι νὰ ὑποπέσωσιν εἰς σφάλμα. Ἄν καὶ ὁ πρόεδρος τῆς Γερουσίας θὰ ἔχῃ τὴν τιμὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους, ἐν τούτοις πραγματικῶς δὲν θὰ διευθύνῃ αὐτὸς μόνον, ἀλλ' ὅλη ἡ Γερουσία. Ὅταν θὰ εἶναι ἀσθενής ἢ εὐρίσκηται ἐκτὸς τοῦ κράτους ὁ πρόεδρος τῆς Γερουσίας, ὁ ἀντιπρόεδρος θὰ κατέχῃ τὴν θέσιν αὐτοῦ καὶ διευθύνῃ.

Οἱ γερουσιασταὶ θὰ ἐκλέγωνται διὰ τέσσαρα ἔτη ὥς καὶ ὁ πρόεδρος αὐτῶν· ἀλλὰ δὲν θέλουσιν ἀλλαχθῇ ὅλοι διὰ μιᾶς· οἱ ἡμίσεις θὰ ἐκλέγωνται ἅπαξ καὶ οἱ ἡμίσεις μετὰ δύο ἔτη. Οὕτως ἀνὰ δύο ἔτη θὰ ἀλλαχθῶσιν οἱ ἡμίσεις τῶν γερουσιαστῶν. Ὁ πρόεδρος θ' ἀλλάττεται μὲ τὸ ἐν ἡμῖσι καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος μὲ τὸ ἕτερον ἡμῖσι, διὰ νὰ μὴ μείνῃ οὐδέποτε ἡ γερουσία ἄνευ προέδρου καὶ ἄνευ ἀντιπροέδρου διὰ μιᾶς. Ἀλλ' ἂν κατὰ τύχην ὁ ἀντιπρόεδρος ἐκλεγῇ ὥς πρόεδρος εἰς τὴν δευτέραν ἐκλογὴν, τότε θέλει ἐκλεγῇ εἰς ἀντιπρόεδρος μόνον διὰ τὰ ὑπολειφθέντα αὐτῷ δύο ἔτη.

Ἐκαστος ἐκ τῶν γερουσιαστῶν θὰ ἔχῃ ἀνὰ ἓνα γραμματέα, καὶ ὁ γραμματεὺς τοῦ προέδρου τῆς Γερουσίας θὰ εἶναι ἀρχιγραμματεὺς. Οἱ γραμματεῖς δὲν θέλουσιν ἀλλαγῇ μαζὺ μὲ τοὺς γερουσιαστὰς. Ἐκαστος ἐκ τῶν νομῶν τῆς Ἀλβανίας θὰ ἔχῃ πάντοτε μὲ τὸν γερουσιαστὴν

τὸν ὁποῖον ἔχει ἐκλέξει αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀλληλογραφίαν, καὶ εἰς τοῦτον θέλουσι γράψαι περὶ παντὸς παραπόνου ὅπερ θὰ ἔχωσιν ἐναντίον τῶν ὑπαλλήλων τῆς κυβερνήσεως ἢ ἐναντίον ἄλλων, καὶ περὶ πάσης ἐλλείψεως ἢ ἀνάγκης τοῦ νομοῦ. Οἱ γραμματεῖς θὰ φυλάττωσι καὶ κρατῶσι ἐν τάξει καὶ προσηκόντως ὅλα ταῦτα, καὶ, ἀφοῦ τὰ ἀναγνώσῃ ἕκαστος γεφουσιαστὴς μὲ τὸν γραμματέα του, θὰ τὰ καθυποβάλλωσιν εἰς τὸ συμβούλιον τῆς γεφουσίας, διὰ νὰ συσκεφθῇ τί πρέπει νὰ γίνη, καὶ διὰ νὰ γράψωσι πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν ἢ πρὸς ἐκεῖνον τὸν ὑπουργὸν, μὲ τὸν ὁποῖον ἔχει νὰ κάμῃ τὸ ζήτημα. Οὕτως ἡ Γεφουσία θὰ εἶναι μεσάζον ὄργανον μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς κυβερνήσεως, διὰ νὰ λάβῃ αἰσιον πέρας πᾶν ζήτημα καὶ εἰς τὸν λαὸν μὴ μείνῃ παραπόνον.

Ἡ Γεφουσία θὰ εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ πάντοτε καὶ καθ' ἐκάστην θέλει συνεδριάζει, ἐκτὸς δύο μηνῶν κατὰ τὸ θέρος. Τὸν πρῶτον μῆνα οἱ ἡμίσεις καὶ τὸν δεύτερον οἱ ἄλλοι ἡμίσεις θὰ ἔχωσι δικαίωμα καὶ ἐλευθερίαν νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν πατρίδα, ἵνα ἀναπαύωνται καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωρίζωσι τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας.

Οἱ ἐκλέξιμοι διὰ τὸ συμβούλιον τῆς Γεφουσίας θὰ εἶναι ἐκ τῶν προκρίτων καὶ ἀνθρώπων ἐχόντων ἐπιρροήν, θὰ εἶναι ἄνω τῶν 30 ἐτῶν, πεπαιδευμένοι ἢ μὴ.

Ἡ Γεφουσία θὰ συζητῇ καὶ τὰς ἀποφάσεις τῆς βουλῆς, θὰ κρατῇ πάντοτε τὴν μέσην ὁδὸν φυλάττουσα τὴν σωφροσύνην, τὰς συνηθείας καὶ

ἔθνη τῶν Ἀλβανῶν καὶ μετριάζουσα ὀλίγον καὶ κατὰ τὸ ἔνδον ὅσα εἶναι ὑπερβολικὰ καὶ βαρέα.

Ἀλλαττομένων τῶν γερουσιαστῶν ὅλοι σχεδὸν οἱ πρόκριτοι τῆς Ἀλβανίας θὰ εὗρωσιν εὐκαιρίαν καὶ σειρὰν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ συμβούλιον τοῦτο· καὶ πολλοὶ θὰ δυνηθῶσι νὰ γίνωσι πρόεδροι τῆς Γερουσίας· εἰς οὐδένα θέλει μείνει ἀφορμὴ πρὸς παράπονον· καὶ οἱ μὴ ὄντες τόσον πεπαιδευμένοι, ὥστε νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πρώτην τῶν δημοσίων θέσεων, θὰ δύνανται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ δὲν θὰ μείνωσι χωρὶς νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος.

Χ. Η ΒΟΥΛΗ.

Ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας θὰ ἐκλεγῶσι δύο δουλευταί, ἥτοι ὥς ἔγγιστα ἐπὶ 20,000 κατοίκων ἕνας ἀπεσταλμένος. Οὗτοι, οἵτινες θὰ εἶναι περὶ τοὺς 100, θὰ συναθροίζονται εἰς τὴν πρωτεύουσάν τῆς Ἀλβανίας, καὶ θὰ ἀπαρτίζωσι τὴν βουλὴν, ἡ ὁποία θὰ συνέρχεται ἅπαξ τοῦ ἔτους καὶ θὰ συνεδριάζῃ ἐπὶ ἕνα μῆνα πρὸς συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ὅλων τῶν γενικῶν ζητημάτων τοῦ ἔθνους καὶ περὶ πολλῶν ζητημάτων ἅτινα θέλει καθυποβάλλει τὸ ὑπουργεῖον ἢ παραπέμψῃ εἰς αὐτὴν ἡ Γερουσία. Οἱ δουλευταί, ἥτοι τὰ μέλη τῆς βουλῆς, θὰ ἐκλέγωνται διὰ τέσσαρα ἔτη, ἀλλὰ εἰς κάθε δύο ἔτη θὰ ἀλλάττωνται οἱ ἡμίσεις ἐξ αὐτῶν. Οἱ ἐκλογεῖς θὰ ἔχωσι συμπεπληρωμένον τὸ εἰκοστὸν ἔτος,

θα ἔχωσιν οἰκίαν, ἀγρόν ἢ παντός εἶδους περιουσίαν πληρόνουσαν τοῦλάχιστον πέντε φράγκα ἑτησίως εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, ἢ νὰ ἔχωσι τελειώσει ἐν προκαταρκτικόν σχολεῖον καὶ νὰ ἀξιεῖν νὰ γράψωσι καὶ ἀναγινώσκωσι. Οἱ ἐκλέγτοι πρέπει νὰ ἔχωσι συμπληρώσει τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας νὰ ἔχωσιν οἰκίαν καὶ γαίας ἢ ἄλλην περιουσίαν πληρόνουσαν εἰς τὸ κράτος τοῦλάχιστον δέκα φράγκα ἑτησίως, ἢ νὰ ἔχωσιν τελειώσει ἐν σχολεῖον τῆς μέσης ἢ ἀνωτέρας παιδείας.

Ἐκαστον νομοσχέδιον καὶ ἑκάστος ἐπιβληθιδόμενος φόρος καὶ ὅλα τὰ σπουδαῖα ζητήματα, ὥπως οἱ ἀσκηόδρομοι κτλ., ἀφοῦ συζητηθῶσι καὶ ἀποφασισθῶσι καλῶς ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, θὰ καθυποβληθῶσιν εἰς τὴν βουλὴν, καὶ ἀφοῦ ἐγκριθῶσιν ὑπὸ ταύτης, θ' ἀποσταλῶσιν εἰς τὴν Γερουσίαν, καὶ ἐὰν καὶ ὑπὸ τῆς Γερουσίας ἐγκριθῶσι, θὰ ἐπιστραφῶσιν εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον φέροντα τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προέδρου τῆς Γερουσίας.

Οἱ βουλευταὶ ἀφοῦ συνέλθωσι θὰ ἐκλέξωσιν ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν ἓνα πρόεδρον καὶ ἓνα ἀντιπρόεδρον.

ΧΙ. Οἱ ῥηογγοὶ.

Οἱ ῥηογγοὶ οἱ ὅποιοι θὰ κυβερνήσωσι τὴν Ἀλβανίαν κατὰ τοὺς νόμους θὰ εἶναι ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν, τῶν ἐξωτερικῶν, τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν ναυτικῶν, τῶν οικονομικῶν, τῆς δικαιοσύνης, τῆς παιδείας, τῶν δημοσίων ἔργων,

τῶν θρησκευτικῶν. Εἷς ἐκ τούτων θά εἶναι πρόεδρος ὅλων καὶ τοῦ ὑπὸ τούτων ἀπαρτιζομένου συμβουλίου, ὅταν ἡ Ἀλβανία θά εἶναι ἀνεξάρτητος· ἐάν ὅμως θά εἶναι ὑπὸ τὴν Τουρκίαν, πρωθυπουργὸς ἢ πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου θά εἶνε ὁ γενικὸς κυβερνήτης, ὅστις θ' ἀποστέλληται ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ πέντε ἔτη. Ἡ Ὑψηλὴ Πύλη θά διακοινώσῃ τὸ ὄνομα τούτου εἰς τὴν Γερουσίαν, καὶ ἡ Γερουσία θά συγκαλέσῃ τὴν βουλὴν καὶ ἐάν τὰ ὅσα ταῦτα σώματα ἀποδεχθῶσι τὸν προτεινόμενον ἄνθρωπον, θ' ἀποσταλῇ· εἰ δὲ μὴ, ὁ πρόεδρος τῆς Γερουσίας θά εἰδοποιήσῃ τὴν Πύλην καὶ θά εἴπῃ αὐτῇ νὰ ἐκλέξῃ ἄλλον τινα· θέλει δὲ γείνη αὕτω μέχρ' ἵνα γείνη δεκτὸν τὸ προτεινόμενον πρόσωπον.

Ἐκαστος τῶν ὑπουργῶν θά εἶναι ὑπεύθυνος δι' ὅσα θέλει κάμει ἐνώπιον τῆς βουλῆς καὶ Γερουσίας, καὶ ὁ πρωθυπουργὸς ἢ γενικὸς κυβερνήτης θά ὑπευθύνεται δι' ὅλους.

Τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον θά συνέρχεται ἅπαξ ἢ οἷς τῆς ἐυδομάδος διὰ νὰ συσχεθῇ περὶ τῶν κυβερνητικῶν ὑποθέσεων· καὶ ἕκαστος ὑπουργὸς θά φέρῃ ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου ἐκεῖνας τὰς ὑποθέσεις, ἅστινας δὲν ἐτόλμησε νὰ φέρῃ εἰς πέρας αὐτοδούλως καὶ χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ. Τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον διὰ σπουδαῖα ζητήματα θά εἰσέλθῃ εἰς ἀλληλογραφίαν μὲ τὴν Γερουσίαν, καὶ, ἐν ἀνάγκῃ, θά συνεδριάσῃ μετ' αὐτῆς, ἵνα ἀπὸ κοινοῦ συσχεθῶσι.

XII. Ο ΣΤΡΑΤΟΣ.

Ἐκαστος Ἀλβανὸς θά εἶναι στρατιώτης ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ μέχρι τοῦ τεσσαρακοστοῦ ἔτους. Ἄμα εἰσέλθῃ εἰς τὸ εἰκοστὸν, θά εἰσέλῃ εἰς τὸν γυμναζόμενον στρατὸν δι' ἓν ἔτος μόνον. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο θέλει εἶσθαι εἰς τὸν πλυσιστερον τῇ πατρίδι του στρατῶνα καὶ θά διδάσκηται τὴν τέχνην τοῦ πολέμου καὶ πάσας τὰς εἰς ἓνα στρατιώτην ἀπαιτουμένας γνώσεις. Ἐὰν διδαχθῇ ταύτης εἰς ὀλιγώτερον τοῦ ἔτους χρονικὸν διάστημα, θέλει ζητήσῃ δι' ἀναφορᾶς τὴν ἀπόλυσίν του, καὶ ἐὰν ὁ ἀρμόδιος ἀξιωματικὸς ἐπιβεβαιώσῃ αὐτήν, θ' ἀπολυθῇ. Οἱ ἐξερχόμενοι ἀπὸ τὸν τακτικὸν ἢ γυμναζόμενον στρατὸν εἰσέρχονται εἰς τὴν ἐφεδρείαν, ἣτις διαμεῖται εἰς τρεῖς σειράς, ὧν ἡ πρώτη ἐπὶ ἐπτὰ, αἱ δὲ ἐπὶ λοιποὶ δύο ἀνὰ ἑξ ἑτη διαρκοῦσιν. Ἡ πρώτη σειρά στρατολογεῖται κατ' ἔτος ἓνα μῆνα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν γυμνασίων, ἡ δευτέρα δύο ἐβδομάδας καὶ ἡ τρίτη μόνον μίαν ἐβδομάδα. Οὗτοι συναθροίζονται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας των, ὅπου εὐρίσκονται οἱ ἀξιωματικοὶ των, καὶ τὰ ὅπλα καὶ αἱ στολαὶ των, μετὰ τὸν ἀριθμὸν ἐκάστου. Πάντοτε, ὅταν θά εἶναι ἀνάγκη πρὸς στρατολογίαν, ἀμέσως ἡ ἐφεδρεία θά λαμβάνηται ὑπὸ τὰ ὅπλα, ἐν μικρᾷ μὲν ἀνάγκῃ ἡ πρώτη σειρά, ἐν μεγαλειτέρῃ δὲ καὶ ἡ δευτέρα καὶ ἐπὶ τέλους καὶ ἡ τρίτη σειρά, θ' ἀποστέλλωνται δὲ ὅπου εἶναι ἀνάγκη.

Μετὰ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος ἕκαστος Ἀλβανὸς θ' ἀνήκῃ εἰς τὴν ἐθνοφυλακίαν μέχρι τοῦ

ἐξηκοστοῦ ἔτους. Οὗτοι μόνον ἐν καιρῷ πολέμου θὰ λαμβάνωνται ὑπὸ τὰ ὄπλα πρὸς διαφύλαξιν τῆς χώρας.

Ὁ στρατὸς τῆς Ἀλβανίας, ὅστις κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐν καιρῷ πολέμου δὲν θὰ εἶναι πλέον τῶν 20,000 ἀνδρῶν, ἀλλ' ἐν καιρῷ πολέμου δύναται νὰ συμποσῶθῃ μέχρι 500,000 ἀνδρῶν, θὰ εἶναι διηρημένος εἰς τέσσαρας μεραρχίας, ἐξ ὧν μία θὰ εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος, μία εἰς τὰς πρὸς ἀνατολὰς ὄρια, εἰς τὰ βορειοανατολικά ἢ Σερβικά ὄρια καὶ μία εἰς τὰ βορειοδυτικά ἢ πρὸς τὸ Μαυροβούνιον ὄρια. Τὰ Ἰωάννινα, τὸ Μοναστήριον, ἡ Πηροστίνα καὶ ἡ Σκόδρα θὰ εἶναι τὰ κέντρα τοῦτων τῶν μεραρχιῶν. Ἐν τῇ πρωτεύουσιν ἐκάστου νομοῦ θὰ εἶναι ἀνὰ εἰς στρατηγός, εἰς δὲ τὴν πρωτεύουσαν ἐκάστης ἐπαρχίας ἀνὰ εἰς χιλιάρχος, εἰς δὲ τοὺς δήμους κατώτεροι ἀξιωματικοί, κατὰ τὴν ἀνάγκην.

Οὗτοι οἱ ἀξιωματικοί, ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι, δὲν θὰ ἀναμειγνύονται εἰς τὸν γυμναζόμενον στρατὸν, οἷτινες θὰ ἔχωσι τοὺς ἀξιωματικούς των καὶ θὰ εὐρίσκωνται εἰς ὀλίγα μέρη, ἀλλὰ θὰ εἶναι ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐφεδρείας, τὴν ὁποίαν θὰ συνάζωσιν ἐν καιρῷ τῶν συμπληρωματικῶν γυμνασίων, κατὰ δὲ τὸν ἄλλον χρόνον θὰ κρατῶσιν ἐν τάξει τὰ στρατολογικά βιβλία, θὰ διευθύνωσι δὲ καὶ τὴν χωροφυλακὴν· ὅταν δὲ λάβῃ χώραν ταραχὴ τις καὶ δὲν ἐπαρκῶσιν οἱ χωροφύλακες, ἀμέσως θὰ συγκαλῶσι τὴν ἐφεδρείαν ἐνός ἢ πλειοτέρων δήμων, καὶ διὰ τούτων θὰ καταβάλλωσι τὴν ταραχὴν καὶ ἀποκαταστήσωσι τὴν εἰρήνην.

Ὁ ναυτικός στρατός θὰ εἶνε ὀλίγον διάφορος καὶ θὰ μένῃ περισσότερον καιρὸν ὑπὸ τὰ ὅπλα πρὸς ἐξάσκησιν, καθὼς καὶ τὸ ἱππικὸν καὶ πυροβολικὸν. Ὁ ναυτικός στρατός θὰ εἶναι εἰς πολεμικά πλοῖα, καὶ ὡς κέντρον, ναύσταθμον, θέλει ἔχει τὸ Κρύον Νερόν, Πασα-λιμάν, πλησίον τῆς Αὐλῶνος, καὶ θὰ φυλάττῃ τὰς ἀκτὰς ἀπὸ τοῦ Δουλκίνιον μέχρι τῆς Σαλαχώρας.

XIII. Η ΠΑΙΔΕΙΑ.

Ἐὰν ὑπάρχῃ πρᾶγμα, διὰ τὸ ὅποιον οἱ Ἄλ-
 βανοὶ πρέπει νὰ ἐνδιαφέρωνται καὶ ἐπιμελῶν-
 ται πολὺ, τοῦτο ἀναμφιβόλως εἶναι ἡ παιδεία.
 Ὅλα τὰ χωρία ἢ δύο τρία γειτνιάζοντα χωρία
 ὁμοῦ πρέπει νὰ ἔχωσι δημοτικά σχολεῖα, αἱ δὲ
 πόλεις πλέον τοῦ ἐνός, ἀναλόγως τοῦ πληθυσ-
 μοῦ των. Ὅλοι οἱ παῖδες καὶ ὅλα τὰ κοράσια
 ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου μέχρι τοῦ δεκάτου τρίτου ἔ-
 τους ὑποχρεωτικῶς πρέπει νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὰ
 σχολεῖα, καὶ οἱ γονεῖς ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν
 θὰ στέλλωσι τὰ τέκνα των εἰς τὸ σχολεῖον, θὰ
 ἐπιπλήττωνται καὶ θὰ βιάζωνται διὰ νόμου νὰ
 τὰ στέλλωσι. Ἡ ἐκπαίδευσις θὰ εἶναι ἀνευ πλη-
 ρωμῆς, εἰς δὲ τοὺς πτωχοὺς τὰ βιβλία καὶ ἡ
 γραφικὴ ὅλη θὰ διδωνται δωρεάν. Εἰς τὴν πρω-
 τεύουσαν ἐκάστης ἐπαρχίας θὰ εἶναι μία ἀστικὴ
 σχολὴ διὰ τοὺς παῖδας καὶ μία ἄλλη διὰ τὰ
 κοράσια. Εἰς δὲ τὴν πρωτεύουσαν ἐκάστου νο-
 μοῦ θὰ ὑπάρχωσιν ἐκτὸς τῶν δημοτικῶν καὶ ἀ-
 στικῶν σχολῶν καὶ ἀνά ἓν γυμνάσιον διὰ τοὺς

ἄρμενας καὶ θήλεις καὶ πολυτεχνεῖον κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μέρους καὶ γεωργικὴ σχολή.

Εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἀλβανίας ἐκτὸς τῶν δημοτικῶν καὶ ἀστικῶν σχολῶν τοῦ γυμνασίου θὰ ὑπάρχῃ καὶ πανεπιστήμιον, σπουδαιωτικὴ σχολή, μεταλλουργικὴ σχολή, δασικὴ σχολή, γεωργικὴ σχολή καὶ πολλὰ ἄλλα δι' ἄλλας τέχνας καὶ βιομηχανίας. Σὺν τῷ χρόνῳ ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ πρέπει νὰ ὑπάρχωσι δύο πανεπιστήμια: ἓν εἰς τὴν Ἀνω Ἀλβανίαν καὶ ἓν εἰς τὴν Κάτω. Ἡ ναυτικὴ σχολὴ πρέπει νὰ εἶναι ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἐκεῖ ἔνθα εἶναι τὰ πολεμικὰ πλοῖα, εἰς τὸ Δυρράχιον ἢ εἰς τὸ Κρούον Νερόν πλησίον τῆς Αὐλῶνος.

Ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ἀλβανίας πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μία ἀκαδημία, ἣτις θὰ ἐπιμελεῖται καὶ φροντίζειν περὶ τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἀναγκαίων καὶ χρησίων βιβλίων. Ἐν κυβερνητικὸν τυπογραφεῖον θὰ τυπόνῃ τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὰ σχολεῖα βιβλία, καὶ θὰ δημοσιεύῃ ἐπιστημονικά, περιοδικὰ καὶ πᾶν ἄλλο χρήσιμον βιβλίον πρὸς ἐξύπννησιν τῶν Ἀλβανῶν καὶ ἀνάπτυξιν. Διὰ φορὰι ἐταιρεῖαι διὰ τῆς βοηθείας τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας θέλουσι καταρτίζεσθαι πρὸς προαγωγὴν τῆς γεωγραφίας τῆς ἱστορίας, τῆς γεωλογίας, τῆς μεταλλουργίας καὶ ἄλλων πολλῶν τῆς Ἀλβανίας· ἐκάστη δὲ ἐκ τούτων θέλει δημοσιεύει τοῦλάχιστον ἑπταξ τοῦ μηνὸς ἀνὰ ἓν περιοδικὸν φύλλον, ἐν τῷ ὁποίῳ θέλουσι δημοσιεύεσθαι αἱ ἀνακαλύψεις καὶ μελέται τῆς ἐταιρείας.

Ἐν τῇ πρωτεύουσῃ θέλουσιν ὑπάρχει δύο με-

γάλαι σχολαὶ γλώσσων· ἐν τῇ μὲν ἐκ τούτων θελωσὶν διδάσκεισθαι αἱ νεώτεραι γλώσσαι τῆς Εὐρώπης· γαλλικὴ, ἰταλική, γερμανικὴ, ἀγγλικὴ σλαβικὴ, ἡ νέα ἐλληνικὴ κτλ, ἐν δὲ τῇ ἑτέρῃ αἱ ἀρχαῖαι γλώσσαι, λατινικὴ, περσικὴ, ἀραβικὴ, ἐλληνικὴ, σινδιστικὴ κτλ. Ἐκάστῃ τῶν σχολῶν τούτων θά ἔχη ἀνὰ ἓν συμβούλιον, ὅπερ θά εἶναι ἀπηρτισμένον ἐξ ἀνθρώπων γνωσκόντων τὴν γλῶσσαν ταύτην καὶ θά ἐπιμελῆται πρὸς συγγραφὴν καὶ ἐκδοσὶν πονημάτων ἐν ταύτῃ γλώσσῃ ταύτῃ· καὶ τὸ καθ' ἑκαστὸν τυπογραφεῖον θά ἔχη τοὺς γραμματικοὺς χαρακτῆρας ὅλων τῶν γλώσσων τούτων πρὸς ἐκτύπωσιν αὐτῶν.

Ἐν γενικῶν μουσείων θά εἶναι εἰς τὴν πρωτεύουσαν δι' ὅλα τὰ ἀρχαῖα ἀντικείμενα, ἀγάλματα, πηλομαίαι, γεγραμμένους λίθους κτλ, τα ὅποια θελωσὶν εὑρεθῆναι ἐν Ἀθηναῖς καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ μουσείου ταύτου θά κάμῃ ἀνασκαφὰς εἰς ὅλους τοὺς τόπους τῶν ἀρχαίων πόλεων πρὸς εὑρεθῆναι ἀρχαιοτήτων. Ἐν ἄλλο μουσεῖον θά εἶναι διὰ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν καὶ τὸ συμβολικόν τοῦτου θά κάμῃ ἐρεῦνας καὶ μελέτας καθ' ὅλην τὴν Ἀθηναίαν περὶ τῶν βοτάνων, δένδρων, μετálλων, κτηνῶν, ζώων κτλ, ὡς καὶ περὶ τῶν ἀρχαίων ἀντικειμένων τῆς γεωλογίας καὶ ἀνθρωπολογίας. Ἐκαστον ἐκ τούτων τῶν δύο συμβολίων τῶν μουσείων θά δημοσιεύῃ ἀνὰ ἓν φύλλον κατὰ μῆνα, εἰς τὰ ὅποια θά δημοσιεύωνται αἱ ἐρεῖναι καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν καὶ πᾶν ὅ,τι γίνεται ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἀλλαχοῦ περὶ τῶν ἀντικειμένων

τοῦ προηγήματός των. Μία μεγάλη βιβλιοθήκη θέλει καταρτιζέσθαι καὶ ἐν ταύτῃ θέλουσιν εὐρίσκεισθαι τὰ χρήσιμα καὶ πολύτιμα συγγράμματα ἐν ὅλαις ταῖς γλώσσαις, τὰς ὁποίας ἐννοοῦσιν οἱ Ἀλβανοὶ.

Εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀλβανίας, ἐν αἷς πλὴν τῆς ἀλβανικῆς λαλοῦνται καὶ ἄλλαι γλώσσαι, ὡς ἡ βοουλγαρικὴ, ἑλληνικὴ, βλαχικὴ, οἱ λαλοῦντες τὰς γλώσσας ταύτας θὰ διδάσκωνται εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ὁμοῦ τὴν γλῶσσάν των καὶ τὴν ἀλβανικὴν· αἱ ἀστυαὶ καὶ ἀνωτέραι σχολαὶ θὰ ἔχωσι τὴν ἀλβανικὴν· ἀλλ' εἰν θέλωσι, δύνανται νὰ ἀνοίξωσι καὶ ἀνωτέρας σχολὰς ἐν ταῖς γλώσσαις των· ἀλλὰ, εἰν δὲν θὰ πξεύξωσι νὰ γράψωσι καὶ ἀναγινώσκωσιν ἀλβανιστὶ εἰς οὐδεμίαν δημοσίαν θέσιν δὲν θὰ δύνανται νὰ γίνωσι δεκτοὶ, οὔτε εἰς τὰ ἀκαδημασία ὡς μέλη νὰ ἐκλεγῶσιν.

XIV. ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ.

Μετὰ τὴν παιδείαν ἡ προσοχὴ τῶν Ἀλβανῶν καὶ ἡ μεγαλειτέρα αὐτῶν ἀνάγκη θὰ εἶναι διὰ τὰ δημοσία ἔργα, τὰ ὅποια θὰ φέρωσιν εὐδαιμονίαν καὶ μέγαν πλοῦτον εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Αἱ ὁδοί, οἱ σιδηρόδρομοι, οἱ λιμένες, ἡ ἀνοίξις τῶν ποταμῶν, ἡ ἀποξήρανσις τῶν ἐλῶν, τὰ μὲταλλεα, τὰ δάση κτλ. εἶναι τὰ ἀπαιγνιότεραι καὶ χρησιμώτερα τῶν ἔργων, εἰς τὰ ὅποια θὰ ἐπιδοθῇ ἡ Ἀλβανία, ἅμα ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν τυραννίαν. Αἱ ὁδοί, διὰ τὰς ὁποίας τώρα πληρο-

νουςιν οἱ Ἀλβανοὶ τόσον πολλά ὥστε θὰ ἰδύ-
ναντο διὰ τούτων νὰ στρωθῶσι δι' ἀργύρου ὅλαι
αἱ ὁδοὶ τῆς Ἀλβανίας, θὰ κατασκευάζωνται μὲ
πολύ ὀλιγώτερα χρήματα παρὰ μᾶς δικαίας
καὶ τιμίας κυβερνήσεως, οἱ δὲ ἄνθρωποι καὶ τὰ
κτῆνη θὰ δύνανται νὰ ἐργάζωνται ἄνευ κινῶ-
ντος εἰς ὅλα τὰ μέρη.

Μία σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἐκ Μοναστηρίου
ἀρχομένη, ἀφοῦ φθάσῃ μέχρι Κορυτσᾶς, νὰ δι-
αιρεθῇ εἰς δύο κλάδους, ἐξ ὧν ὁ εἰς διερχόμε-
νος διὰ τῶν Ἰωαννίνων νὰ καταληξῇ εἰς Πρέ-
βεζαν, ὁ δὲ ἕτερος θὰ διευθύνηται εἰς Βεράτιον
καὶ Σκεντερμπεγιάδα, ὅπου θὰ διαιρεθῇ πάλιν
εἰς τρεῖς διακλαδώσεις, μίαν διὰ τὴν Αὐλῶνα,
μίαν διὰ τὸ Δυρράχιον καὶ μίαν διὰ τὸ Ἑλδα-
σάνιον. Μία ἄλλη σιδηροδρομικὴ γραμμὴ νὰ
διέλθῃ δι' Ὁχρίδος καὶ ἐκεῖθεν παρὰ τὸν Δρῖ-
νον νὰ φθάσῃ μέχρι Δίβρας, ὅπου θὰ διαιρεθῇ εἰς
δύο κλάδους, ἐξ ὧν ὁ εἰς νὰ καταβῇ εἰς Σκό-
δραν καὶ Λέσσιον, ὁ δ' ἕτερος, ἀφοῦ διέλθῃ ἀπὸ
τὸ Πιστρένιον νὰ ἐνωθῇ εἰς Φερίζοβίκιον μὲ τὴν
μεγάλην σιδηροδρομικὴν γραμμὴν τὴν φέρουσαν
ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Αὐστρίαν.

Αὗται αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ καὶ ἄλλαι
τινὲς δευτερεύουσai γραμμαὶ δύνανται νὰ κα-
τασκευασθῶσιν ἐντὸς ὀλίγου χρονικοῦ διαστή-
ματος εἴτε ὑπὸ ξένης τινος ἐταιρείας εἴτε ὑπ'
αὐτῆς τῆς κυβερνήσεως διὰ δανείων, ἀναμφι-
βόλως δὲ θέλουσι φέει εἰς τὴν χώραν μεγάλα
πλούτη καὶ πολιτισμὸν οὐκ ὀλίγον.

Μετά τὰς οδοὺς θὰ ληφθῇ πρόνοια διὰ τὴν
Μουζακῆν. Αὕτη ἡ εὐρεῖα πεδιάς εἶναι μία εὐ-

ρεία λεκάνη, ἥτις δύναται νὰ θρεῖ· ὅλην τὴν Ἀλβανίαν, καὶ πρὸς τοῦτοις νὰ ἐξάξῃ καὶ πολλὰ δημητριακά καὶ ἄλλα εἶδη ἐὰν γίνωσιν ἐν αὐτῇ τὰ προσήκοντα ὑδραυλικά ἔργα. Πρὸς βελτιώσιν τῆς πεδιάδος ταύτης πρέπει νὰ ἀνοιχθῶσιν οἱ ποταμοὶ Σέμανης, Βερατίου καὶ Δεβολίου, καθὼς καὶ ὁ Ἀῶς καὶ Σκοτμπῆς, οἵτινες διαβρέχουσι τὰς ἄκρας αὐτῆς. Οἱ ποταμοὶ οὗτοι πρέπει νὰ ἐκβάθυνθῶσι, καὶ ὅπου εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνωσιν πτω' αὐτοῖς τοῖχοι, ἵνα ἐμποδίσωσι τὰ ὕδατα αὐτῶν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξέρχωνται ἀνά τὴν πεδιάδα καὶ κατὰ πλημμυρῶσιν αὐτὴν. Τότε δύνανται νὰ γίνωσι εἰς αὐτοὺς καὶ τινες θύραι καὶ διώρυγες ἀνοιγοκλείουσαι, καὶ οὔτω θὰ ὀρδευθῇ ὅλη ἡ πεδιάς. Τότε θὰ εἶναι δυνατόν ν' ἀποξηρανθῶσι τόσαι λίμναι καὶ ἔλη, εἰς τὰ ὅποια κατὰ τὸ θέρος διαμένει τὸ πλεονάζον ὕδωρ καὶ σπνόμενον διὰ τῶν ἀναθυμιάσεων μιαίνει καὶ μολύνει τὸ κλίμα ὅλης τῆς χώρας· καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα ὅλη αὕτη ἡ πεδιάς θὰ ἀπαλλάττηται ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι λίμνη ἀπέραντος καὶ ἀνωπέρβλητον πρόσκοιμα διὰ τοὺς ταξιδεύοντας. Ἡ Μουζακιά θὰ γείνη εἰς εὐρύτατος καὶ μακρὸς ἀγρός, ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὸ ὕδωρ εὐλυσκόμενος καὶ λίαν γόνιμον γῆν ἔχων δύναται νὰ γίνη μίᾳ δευτέρᾳ Αἰγυπτos. Οἱ γήλοφοι τῆς Μουζακιάς δύνανται νὰ καλυφθῶσιν ἀπὸ ἀπεράντους ἐλαιῶνας καὶ ἀμπελῶνας· τὰ δὲ λειβάδια αὐτῆς δύνανται νὰ τρέφωσιν ἵππους καὶ κτήνη ὥστε νὰ γεμίσωσιν ὅχι μόνον τὴν Ἀλβανίαν ἀλλὰ καὶ τὴν Εὐρώπην.

Ἡ ἀνοιξὶς καὶ ἐκβάθυνσις τοῦ λιμένος τοῦ

Διηγαγίου, λιμένας εύρυχώρους και ωραιοίς πύξιν
 τὸ βόρειον μέρος τῆς πόλεως ταύτης, τὸν ὁποῖον
 διὰ τὴν ἀμύθηάν του ἔχει κλείσει και γεμίσει
 ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ, διὰ νὰ μὴ εἰσέρχοντε ἐ-
 κεῖ τὰ πλοῖα τῶν Ἰεγετιῶν. Ἡ ἀνοιξίς τῆς εἰ-
 σόδου τοῦ λιμένος τοῦτον και ἡ ἐκδόμησης
 τοῦ ἐσωτερικοῦ θὰ κάμῃ τὴν πόλιν ταύτην ν'
 ἀνέλθῃ εἰς ἣν ποτε το πάλαι εὐρίσκετο ἀκμὴν,
 καὶ νὰ γένῃ μία δευτέρα Τεργέστη ἢ μία ἄλλη
 Θεσσαλονίκη. Καὶ πολλοὶ ἄλλοι λιμένες δὲ-
 ναντι νὰ καθαρισθῶσιν και ἀνοιχθῶσιν ἐπὶ τῶν
 ἀκτῶν τῆς Ἀδριατικῆς, ὅπως τὸ Βουθρυτὸν κτλ.
 και πολλοὶ ἀποβάθραι ἐμπορικαὶ νὰ προσδεύωσι.

Μία ἀεροπλοϊκὴ ἐταιρεία δύναται νὰ συσ-
 τιθῇ, ἵνα κρατῇ εἰς συγκοινωνίαν τὰ πηγάδια
 τῆς Ἀλβανίας μετὰ τῆς Τεργέστης, και τῶν
 διαφόρων λιμένων τῆς Ἰταλίας και Ἑλλάδος.
 Ἀεροπλοῖα και πλοῖα δύνανται νὰ ἐργάζωνται
 και εἰς τὰς λίμνας τῆς Σκόδρας, Ἀχρῶν και
 Περσῶν, ὥς και εἰς τινὰς τῶν διανοιχθισμέ-
 νων ποταμῶν.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔργα, ὅπως και τὰ δάση και
 μεταλλεῖα θὰ εἶναι ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν και πρὶ-
 νοίαν τοῦ ὑπουργείου τῶν δημοσίων ἔργων. Πῶν
 δάσος θὰ διατεθῇ εἰς τρία μερίδια, και εἰς ὅτου
 ἔλθῃ ἡ στιγμή νὰ κοπῇ τὸ τελευταῖον μερίδιον,
 τὸ μερίδιον τὸ πρῶτον κοπὲν ὅ' ἀναλάβῃ και
 εἰς ἀκμὴν θὰ ἔλθῃ· και οὕτως πάντοτε θα κό-
 πωνται ξύλα και καύσιμα ξύλα εἰς τὰ δάση,
 και οὐδέποτε ταῦτα θέλονται ἐξαντληθῆ, ἀλλὰ
 πάντοτε θα ἀναζωογονῶνται και εἰς ἀκμὴν θὰ
 εὐρίσκονται. Τὰ μέταλλα θὰ ζητηθῶσιν εἰς ὅλα

τὰ μέρη τῆς Ἀλδανίας καὶ θὰ ἐκμεταλλεύωνται ὅπου καὶ ἂν εὐρεθῶσι.

Καὶ σὶ τέχνη καὶ τὸ ἐμπόριον, ὡς καὶ ἡ γεωργία καὶ κτηνοτροφία, θὰ εἶναι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ φροντίδι τοῦ ὑπουργοῦ τούτου, τὸ ὅποιον θὰ λαμβάνη πρῶτον πρὸς ἵνα εἰς πᾶσαν χώραν προσδεῖται ἡ τέχνη ἐκτείνῃ, μὲ τὴν ὅποιαν εἶναι μαθημένοι οἱ κάτοικοι τὸ μάλ-
 λιον, τὸ λιγύριον, ὁ βάρβαξ, ἡ μέταξο, ὁ σίδερος, τὸ ξύλον γὰ κατεργασθῆναι ὅσοι τὸ δι-
 νατὸν περισσότερον καὶ πλεονέτερον καὶ εὐτε-
 λέστερον, ὥστε καὶ Ἀλδανία γὰ μὴ ἔχη τόσον πολλὰν ἀνάγκην γὰ φέρει τοιαῦτα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

= — —

XV. ΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ.

Ἐν ἐκ τῶν ὑπουργείων, τὸ τῆς παιδείας ἡ δικαιοσύνης, θὰ ἔχη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν του καὶ τὰ θρησκευτικά. Εἰς γενικὸς μοναχὴς διὰ τοὺς μοναστηλῶν, εἰς ἐξαρχος διὰ τοὺς ὁρ-
 θοδόξους χριστιανούς καὶ εἰς ἀρχιεπισκοπος διὰ τοὺς καθολικούς, οὗτοι θὰ ἐπιβλέπωσι καὶ θὰ διεκθύνωσιν ὅλα τὰ ζητήματα καὶ τῶν πρῶν θρησκευμάτων ἐν Ἀλδανίᾳ. Τα τζαμιά, αἱ ἐκ-
 κλησῖαι, οἱ τεκέδες, τὰ μοναστήρια, οἱ μοναχὶ-
 ὅδες, οἱ ἱερείες, οἱ μοναχὶνδες, οἱ ἱερεῖς καὶ ὅλοι οἱ λειτουργοὶ καὶ τόσοι τῆς λατρείας, ὡς καὶ τὰ εἰσοδήματα τούτων καὶ τὰ βακούφια, θὰ διεκθύνωνται καὶ διοικησιμίζωνται ὑπὸ τῶν πρῶν τούτων μεγάλων λειτουργῶν, οἵτινες θὰ ἔχωσι

καὶ δύο συμβούλια, ἵνα συσκέπτονται ἐπὶ θεοσκευτικῶν ζητημάτων. Ὁ ὑπουργὸς ὁ ὁποῖος θύ ἔχη καὶ τὴν ἐποπτείαν ἐπὶ τῶν ζητημάτων τούτων θά βοηθῇ αὐτοῖς καὶ θά ἐξελέγῃ καὶ τοὺς λογαριασμοὺς των, χωρὶς ποσῶς νὰ λάβῃ μέρος ἐπὶ ζητημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι καθαρῶς θεοσκευτικά καὶ εἰς τὰ ὁποῖα μόνον τὰ ἀρμόδια θεοσκευτικά συμβούλια θὰ δύνανται ν' ἀναμειγνύονται. Ἐκ τῶν δύο εἰρημένων συμβουλίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστον θὰ σύγκεται ἐκ τῶν πρώτων τῶν θεοσκευμάτων, τὸ ἐν θὰ σύγκεται ἐξ ἀνθρώπων καθαρῶς θεοσκευτικῶν μοιφτιδῶν, σίλειαδῶν, ἐπιθεσίων, ἱερέων θεολόγων κτλ., τὸ δ' ἕτερον θὰ σύγκεται ἐκ τοιούτων καὶ κοσμικῶν. Τὸ πρῶτον θὰ ἐνδιαφέρηται μόνον πρὸς θεοσκευτικῶν ζητημάτων καὶ θὰ ἐλέγῃ τὰ θεοσκευτικά βιβλία, τὸ δ' ἕτερον θὰ ἐπιτηδῇ τὴν καθέστησιν τῶν τζαμίων καὶ ἐκκλησιῶν, θὰ ἐξετάζῃ τοὺς λογαριασμοὺς καὶ ἄλλας παρομοίας ὑποθέσεις. Τινὰ μὲν ἐκ τῶν μελῶν τῶν συμβουλίων τοιούτων θὰ διορίζονται ὑπὸ τῶν θεοσκευτικῶν ἀρχηγῶν καὶ ὁ διορισμὸς θὰ ἐπικυρῶται ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους, τοῦ σχετικοῦ ἐγγράφου διευθυνομένου πρὸς αὐτὸν παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν θεοσκευτικῶν ὑπουργοῦ, τινὰ δὲ θὰ ἐκλέγονται κατ' εὐθείαν ὑπὸ τῶν κατοίκων.

Οἱ πρῶτοι τῶν θεοσκευμάτων, δηλονότι ὁ μέγας μοιφτής, ὁ ἐξαρχος καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος, θὰ εἶναι ἐν μεγάλῃ ὑπολήψει, ἀλλὰ δὲν θὰ ἀναμειγνύονται παρὰ μόνον εἰς θεοσκευτικά ζητήματα, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι μοιφτιῖδες, ἐπίσκο-

ποι και εν ενί λόγῳ ὅλοι οἱ θεησκευτικοὶ λειτουργοὶ. Οἱ οὐλεριῶδες, δευβισιῶδες καὶ ἱερεῖς ποσῶς δὲν θά ἀναμειγνύωνται εἰς τὴν παιδείαν καὶ σχολεῖα· τὸ καθῆκον αὐτῶν εἶναι μόνον εἰς τας θεησκευτικὰς διδασκαλίας ἐν τοῖς τεμένεσιν, ἐκκλησίαις κτλ.

Οἱ Μπεκτασίδες, οἵτινες εἶναι ἀριετὰ διαδεδυμένοι καὶ πολλοὶ ἐν Ἀλβανίᾳ, θα ἔχωσιν ἕνα ἀρχηγὸν ἐν τινι μέλει τῆς Ἀλβανίης, ὁ ὁποῖος θά χρηματονησῇ τοὺς ἄλλους μπαμπάδους, καὶ μεθ' ἐνὸς συμβουλίου ἐκ μπαμπάδων καὶ δευβισιῶδων θὰ ἐπιτηρῇ καὶ διευθύνῃ τὰ ζητήματα τῶν τεκεδῶν καὶ Ταγκατιῶν.

“Ὅλα τὰ ἄλλα θεησκευτάματα θὰ εἶναι ὅπως ἐλευθερά καὶ ἀνενόχλητα καθ' ὅλην τὴν Ἀλβανίαν· οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ διαχωρτερόμενοι κτλ. θὰ ἔχωσιν ἀνά ἕνα ἀρχηγὸν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ὑπομεγού ἐπὶ τῶν θεησκευτικῶν.

Ἐκάστος ἄνθρωπος τὴν θεηδικίαν τὴν ἔχει δι' ἑαυτὸν, καὶ οὐδεὶς χαίρει τὸ δικαίωμα νὰ ψάσῃ τὸν ἄλλον νὰ πιστεύσῃ οὕτως ἢ ἄλλως ἢ νὰ ἀναγκάσῃ οὐδὲ τῆς βίης οἰονδήποτε νὰ ἐκπληρώσῃ τοιοῦτόν ἢ τοιοῦτον καθῆκον. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν θεησκευμάτων, οὐλεριῶδες καὶ ἱερεῖς μόνον με λόγον καὶ με καλὸν τρόπον θὰ δύνανται νὰ ψάωσι τὸν κόσμον εἰς θεησκευτικὴν ὁδόν, καὶ τοῦτο ἐν τοῖς τεμένεσιν, ἐκκλησίαις κτλ. καὶ ὅχι ἔξω. Οἱ ὅτις θέλει βιασθῇ νὰ πληρώσῃ διὰ θεησκευτικούς τóπους ἢ θεησκευτικὰ πράγματα, ἐκτός ὅστις θέλει νὰ δώσῃ ὅ,τι προαίρεται.

XVI. ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ.

Ἡ Ἀλβανία τὴν σήμερον, κατὰ τοὺς φόρους οἷς εἰσπράττει ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις εἰς τὰ τέσσαρα βιλαέτια, συμπεριλαμβανομένων τῶν τελωνείων ἀλυκῶν κτλ, ἔχει ἐτήσιον εἰσοδήμα σχεδὸν τρία ἑκατομμύρια τουρκικῶν λιρῶν, ἐκ τῶν ὧν κλέπτωνται, καταβροχθίζονται καὶ χάνονται εἰς μάτην.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι οἱ πλείότεροι τῶν φόρων, ὡς ὁ ἐπὶ τῶν προβάτων κτλ, εἶναι ὑπερβολικοὶ καὶ πρέπει νὰ ἐλαττωθῶσιν, ἵνα ἐλαφρυνθῇ ὁ λαός. Ἀλλ' ἀπέναντι τούτων ὑπάρχουσιν τόσα πράγματα ἵτινα τὴν σήμερον χάνονται εἰς μάτην, ὅπως τὰ δάση, τὰ μέταλλα καὶ τόσα ἄλλα εἶδη, τὰ ὁποῖα, ἐὰν ἐπιτηροῦντο ὅπως πρέπει, ἠδύνατο νὰ φέρωσι μεγάλα πλούτη καὶ εἰσοδήματα.

Μ' ὅλα ταῦτα, ἐὰν ἐπιτηρηθῶσι καὶ ἐκμεταλλευθῶσιν δεόντως, ἡ Ἀλβανία δύνата νὰ ἔχῃ ἐτησίως πολὺ περισσότερα εἰσοδήματα· ἀλλ' ἡμεῖς ὥς εὐχαριστηθῶμεν μὲ 60 ἑκατομμύρια φράγκα, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία.

Ἡ Ἀλβανία, ὅταν θὰ γίνῃ ἀνεξάρτητος, πρέπει ἀμέσως νὰ κόψῃ νομίσματα ὠρισμένα· θὰ ὑπάρχει χρυσὴ λίρα ἡ ὁποία νὰ ἔχῃ ἀξίαν 20 φράγκων, καὶ ἕκαστον φράγκον νὰ ὑποδιαιρεῖται εἰς 100 ἑκατοστὰ. Θὰ ὑπάρχωσι καὶ ἡμίσειαι λίραι καὶ τέταρτα λίρας ἐκ χρυσοῦ, ὅπως καὶ νομίσματα ἐκ 50 καὶ ἐξ 100 φράγκων ἐπίσης ἐκ χρυσοῦ. Τὰ φράγκα θὰ εἶναι ἀργυρᾶ. Θὰ ὑ-

πάρχωσι καὶ νομίσματα $2\frac{1}{2}$ καὶ 5 φράγκων, καθὼς καὶ νομίσματα ἐκ 50 καὶ ἐξ 25 ἑκατοστών· καὶ ταῦτα θέλουσιν εἶσθαι ἀργυρᾶ. Ἐκ νικελίου θὰ ὑπάρχωσι νομίσματα $2\frac{1}{2}$, 5, 10 καὶ 20 ἑκατοστών. Ταῦτα θὰ εἶναι ὅλα τὰ νομίσματα τῆς Ἀλβανίας· ἀλλὰ βάσις καὶ θεμέλιον αὐτῶν θὰ εἶναι ἡ χρυσῇ λίρα· τὰ ἀργυρᾶ καὶ νικέλια νομίσματα θὰ εἶναι μόνον πρὸς πληρωσιν τῶν μικρῶν ποσοτήτων καὶ τόσον ὀλίγα ὥστε νὰ μὴ δύνανται ν' ἀλάττωσι τὴν ἀξίαν τῆς λίρας κατὰ τὴν ἀγορὰν καὶ ἀξίαν τοῦ ἀργύρου καὶ νικελίου, ὅπως συμβαίνει τὴν σήμερον εἰς τὴν Τουρκίαν, ὅπου τὰ ἀργυρᾶ μετρητὰ εἶναι εἰς ἀναριθμητὸν πλῆθος.

Μία ἐθνικὴ τράπεζα θὰ συστηθῇ εἰς τὴν πρωτεύουσάν τῆς Ἀλβανίας. Ὅλοι οἱ ἔχοντες χρήματα καὶ μὴ ἡξεύροντες ποῦ καὶ πῶς νὰ τὰ φυλάττωσι, καὶ χάνουσιν ὅχι μόνον τοὺς τόκους, ἀλλὰ πολλακίς καὶ τὰ κεφάλαια, δύνανται ν' ἀφῆσωσιν ταῦτα ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου φόβου εἰς τὴν τράπεζαν ταύτην ἐγκεκρυμένην καὶ ἡγγυημένην ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Καὶ οἱ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰσπραχθεῖσόμενοι φόροι δὲν θὰ μένωσιν εἰς κιβώτια, ἀλλὰ θ' ἀποστέλλωνται ἀμέσως εἰς τὴν τράπεζαν. Ἡ τράπεζα εἰς ἑκάστον νομὸν καὶ εἰς τινὰς ἐπαρχίας ἐμπορικὰς θὰ ἔχῃ ὑποκαταστήματα. Οὕτως ἡ τράπεζα αὕτη θὰ εἶναι εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀλβανίας, καὶ οὐδεὶς θὰ εὐρίσκηται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κρατῇ τὰ χρήματα μεθ' ἑαυτοῦ καὶ εἰς τὸ βαλάντιον· ἡ τράπεζα θὰ εἶναι ὁ ταμίας ὅλου τοῦ ἔθνους. Αὕτη ὅλα τὰ χρήματα, τα ὅποια θὰ λάβῃ ἀπὸ

	πρὸς	φράγ. κα
Ἐκ μεταφορῶν . . .		144750
15 Ἐπιθεωροῦνται τῶν δημο- σίων ἔργων . . .	750	11250
15 Ἐπιθεωροῦνται τῆς δικαι- σύνης	750	11250
15 Ταμίαι	2000	30000
50 Ἐπαρχοὶ	750	37500
50 Ἐπαρχιακοὶ γραμματεῖς	300	15000
50 Λογισταὶ	300	15000
50 Ἄλλοι γραμματεῖς . . .	300	15000
50 Πρωτοδικεῖα	1000	50000
15 Ἐφετεῖα	2000	30000
1 Ἀκυρωτικὸν	5000	5000
50 Ἀστικαὶ σχολαὶ	2500	125000
2000 Δημοτικὰ σχολεῖα . .	200	400000
20 Ἀνώτερα σχολεῖα . . .	5000	100000
10 Ἀκαδημία, τυπογραφεῖον ἀστερουσκοπεῖον, μου- σεῖον, βιβλ. ἰστορικὴ κτλ.	5000	50000
20000 Στρατιῶνται κατὰ μέτρον ὄρον	40	800000
Ἵπουργεῖον τῶν στρα- τιωτικῶν καὶ χωροφυ- λακῆς		500000
Σιδηρόδρομοι, ὁδοὶ καὶ ἄλλα δημόσια ἔργα . . .		500000
Πολεμικὰ πλοῖα		500000
Ἀπεσταλμένοι εἰς ξένα κράτη		25000
Διάφορα		75000
Κατὰ μῆνα		3,439750

τὸν λαὸν καὶ τὴν κυβέρνησιν οἱ τὰ ἐργάζονται καὶ θὰ φέρῃ πλοῦτιν καὶ εὐδαιμονίαν εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ἀντ' αὐτῶν θὰ ἐκβάλῃ χαρτονομίσματα, καὶ ταῦτα ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θὰ εἶναι ἐν χρῇσιν παρὰ τῷ λαῷ, διὰ τὰ μὴ μένῃ ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἀργυρὸς ἀνευ ἐργασίας καὶ τόκου.

Δύο πράγματα διαφθεῖναι τὸν λαὸν ἐνός ἔθνους, οἱ μεγάλαι μισθοί, οἵτινες φέρουσιν εἰς ἀσωτίαν καὶ πολυτέλειαν, καὶ οἱ μικροὶ μισθοί, οἵτινες κάμνουσιν αὐτοὺς νὰ κατακχεῶνται, κλέπτωσι καὶ μὴ ἐπιμελῶνται εἰς τὸ ἔργον.

Πρὸς παράδειγμα διδάμεθα νὰ σημειώσωμεν τοὺς μισθοὺς τῶν κυβερνητικῶν ἐπαλλήλων καὶ ἰδωμεν εἰς πόσα θὰ συμποσῶνται κατὰ μῆνα:

		πρὸς	ψήφια
	Ὁ πρόεδρος τῆς γερουσίας	3000	3000
	Ὁ ἀντιπρόεδρος	2500	2500
13	Γερουσιασταὶ	2000	26000
15	Γραμματεῖς	300	4500
7	Ὑπουργοὶ	2000	14000
	Ὁ πρωθυπουργός	2500	2500
8	Ἀρχιγραμματεῖς	1000	8000
	Διάφοροι γραμματεῖς τῶν ἐπιτεργείων	2000	16000
3	Ἀρχηγοὶ τῶν θρησκειῶν	2000	6000
3	Θρησκευτ. συμβούλια καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν	2000	6000
15	Νομάρχαι	1500	22500
15	Νομαρχιακοὶ γραμματεῖς	750	11250
15	Ἀρχιλογισταὶ	750	11250
15	Ἐπιθεωρηταὶ τῆς παιδείας	750	11250

ψμ. 144750

		πρὸς	φράγκα
	Ἐκ μεταφορᾶς .		3,439750
	Τὰ ὅποια συμποσοῦνται		
	εἰς ἓν ἔτος		41,277000
100	Βουλευταὶ πρὸς 1000 φρ.		
	(2 μῆνες)		200000
	Πρόεδρος, ἀντιπρόεδρος		
	καὶ γραμματεῖς τῆς		
	βουλῆς		10000
	Ἑτησίως		41,487000

Οὕτως ὅλα τὰ ἔξοδα δὲν γίνονται πολὺ περισσότερα τῶν δύο ἑκατομμυρίων λιρῶν, καὶ οὕτω θὰ περισσεύη σχεδὸν ἓν ἑκατομμύριον λιρῶν κατ' ἔτος, αἱ ὁποῖαι θὰ δαπανῶνται πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμων, ἀμαξιτῶν ὁδῶν, λιμένων, γεφυρῶν καὶ ἄλλων δημοσίων ἔργων, ὅπως καὶ διὰ πολεμικὰ καὶ ἐμπορικὰ πλοῖα. Τὰ ἔργα ταῦτα προαγόμενα ἀπὸ πρόοδον εἰς πρόοδον θὰ αὐξάνωσι κατ' ἔτος πλεόν ἐπὶ πλεόν τὰ ἔσοδα τῆς Ἀλβανίας, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἔλθῃ μία ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ πατρίς ἡμῶν νὰ ἐξοιμονομῇται μόνον με τοὺς ἐμπορικοὺς καὶ τελωνειακοὺς φόρους, οἱ δὲ πτωχοὶ χωρικοὶ ν' ἀπαλλάττονται τῶν φόρων, οὓς πληροῦνουσι δι' ἑαυτοὺς, διὰ τὰ κτήνη, γαίης καὶ οἰκίας των, οἱ ὅποιοι φόροι ἐπυβαρύνουσιν αὐτοὺς καὶ δὲν ἐπιτρέπουσιν αὐτοῖς ν' ἀναπνέωσι. Τότε οἱ Ἀλβανοὶ, ὅπως οἱ Ἀμερικανοὶ σήμερον, θὰ ζῶσιν ὡς ἐν παραδείσῳ.

Τὸ νόμισμα τῆς Ἀλβανίας ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μέρους θὰ ἔχη ἀετὸν ἐπὶ ποδὸς ἰστάμενον καὶ με ἡμικνοιγμένας πτέρυγας καὶ ἓνα ἀστέρα (τὸν

Δία) ἐπὶ τοῦ μετόπου τοῦ αἵτου, δηλαδὴ τὸ σύμβολον τῆς Ἀλβανίας, καὶ πέραξ τὸ ὄνομα τῆς Ἀλβανίας καὶ ὑπὸ τους πόδας τοῦ αἵτου τό ἔτος, καθ' ὃ ἐκόπη. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου μέρους θὰ ἔχη ἐν τῷ μέσῳ ἐνὸς κύκλου ἐκ κλάδων τὸν ἀριθμὸν καὶ ὑπὸ τοῦτον τὸ ὄνομα τῶν φράγκων ἢ ἐκατοστῶν.

XVIII. ΟΙ ΔΗΜΟΙ.

Ἡ εὐτυχεστέρα τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου εἶναι ἐκεῖνη, εἰς τὴν ὁποίαν πολὺ ὀλίγον γίνεται αἰσθητὴ ἡ χεὶρ καὶ ἐξουσία τῆς κυβερνήσεως. Ὅσῳ τὸ δυνατόν η κυβέρνησις νὰ μὴ ἔχη νὰ κάμῃ κατ' εὐθείαν μὲ τὸν λαόν. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται οἱ δῆμοι νὰ εἶναι καλῶς ὀργανισμένοι, καὶ οἱ κάτοικοι νὰ μὴ γνωρίζωσι παρὰ τοὺς δῆμους καὶ οὗτοι νὰ γνωρίζωσι τὴν κυβερνήσιν καὶ μετὰ ταύτης νὰ συνεννοῶνται. Τοὺς φόρους θὰ εἰσπράττη ὁ δῆμος καὶ θὰ τὰ στέλλῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν· τὰς μικρὰς δικας μεταξὺ τοῦ λαοῦ θὰ δικάζῃ ὁ δῆμος· αἱ μικραὶ ὁδοὶ μεταξὺ τῶν χωρίων καὶ αἱ ὁδοὶ τῶν πόλεων θὰ κατασκευάζωνται καὶ διορθώνωνται ὑπὸ τῶν δῆμων· τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, αἱ ἀγοραὶ καὶ ἄλλα ἔργα τῶν πόλεων καὶ χωρίων, καθὼς καὶ τὰ δάση, οἱ κῆποι, οἱ ἀγροὶ καὶ ἀμπελῶνες θὰ εἶναι ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν δημαρχείων.

Ἐκάστη μικρὰ πόλις θ' ἀποτελεῖ δῆμον, αἱ δὲ μεγάλαι θὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο ἢ περισσοτέρους δῆμους. Ἐκ τῶν κωμῶν καὶ χωρίων

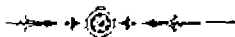
τὰ πλησίον ἀλλήλων εὐρισκόμενα καὶ ὅλα ὁμοῦ ἀποτελοῦντα μίαν περιφέρειαν θὰ ἀποτελῶσιν ἓνα δῆμιον. Οὕτως ἐκάστη ἐπαρχία θὰ εἶναι διηρημένη εἰς τινὰς δῆμους.

Ἐκαστος δῆμος θὰ ἔχῃ μίαν γενικὴν συνάθροισιν, εἰς ἣν θὰ συνάζωνται ὅλοι οἱ συμπληρωσάντες τὸ εἰκοστὸν ἔτος ἄνδρες καὶ ἔχοντες τοῦλάχιστον οἰκίαν ἢ ἀγρὸν ἢ ἀμπελον ἢ κῆπον ἢ ἄλλο τι, διὰ τὸ ὅποιον πληρόνουσι τοῦλάχιστον πέντε φράγκα πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἐτησίως καὶ ἡξεύρουσι νὰ γράψωσι καὶ ἀναγινώσκωσι. Ἡ γενικὴ αὕτη συνάθροσις ἀπαξ τοῦ ἔτους θὰ ἐκλέξῃ ἓνα δήμαρχον, ἓνα ἀντιδήμαρχον ἢ βοηθὸν δημάρχου, τρεῖς δημοτικούς συμβούλους, ἓνα πρόεδρον καὶ ἓνα ἀντιπρόεδρον τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, καὶ τρία μέλη τοῦ εἰρηνοδικείου. Τὰ ὀνόματα τούτων θὰ στέλλωνται εἰς τὸν ἐπαρχον, καὶ ὑπὸ τούτου ἀμέσως πρὸς τὸν νομάρχην, καὶ οὗτος ἀφοῦ τὰ ἐπικυρώσῃ θὰ ἐπιστρέψῃ αὐτὰ! Οἱ ὁδοφύλακες καὶ δασοφύλακες, οἱ εἰσπράκτορες, οἱ δημοτικοὶ κλητῆρες κτλ. θὰ εἶναι ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ δημάρχου. Οἱ φόροι θὰ εἰσπράττωνται ὑπὸ τοῦ δημαρχείου διὰ τοῦ εἰσπράκτορος καὶ διὰ τῆς συνδρομῆς τῆς χωροφυλακῆς (δημοτικῶν κλητῆρων), ἐν ἀνάγκῃ, καὶ θὰ ἀποστέλλωνται εἰς τὴν ἐπαρχίαν. Ὅλαι αἱ μικραὶ δίκαι διὰ δοσοληψίας εἴτε διὰ παίσιματά θὰ δικάζωνται εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα τῶν δῆμων, τὰ ὅποια θὰ δύνανται νὰ δικάζωσι καὶ μεγαλειτέρας ὑποθέσεις, εἰς ἐλπίσῃ καὶ συναινέσῃ τὰ ἀντιδικα μέρη.

Οὕτως ὅλα τὰ ἐγχώρια ζητήματα θὰ ἐπιτη-

ρῶνται ὑπο τῶν δημοσχερίων, καὶ ὁ λαὸς δὲν θὰ γνωρίζῃ ἄλλην ἀρχὴν πλὴν τοῦ δημοσχερίου, ὅπερ ἐξελέγη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Ἡ κυβέρνησις δὲν θὰ ἀναμειγνύεται εἰ μὴ εἰς τὰ μεγάλα καὶ γενικὰ ζητήματα, εἰς ζητήματα, τὰ ὅποια ὁ δῆμος μὴ δυνάμενος νὰ φέρῃ εἰς πέρας μόνος του θὰ στέλλῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν.

Ὁ δῆμος θὰ ἔχῃ τοὺς φόρους του, τοὺς ὁποίους θὰ εἰσπράττῃ εἴτε ἀπὸ τὰς οἰκίας, ἀγροῦς, ἀμπέλους, δάση κτλ, εἴτε ἀπὸ τὰς ἀγορὰς καὶ ἀγοροπωλησίας κτλ. Οἱ φόροι οὗτοι εἶναι ἐκτὸς τοῦ προῖπολογισμοῦ, καὶ μὲ τούτους θὰ διακυβερνᾶται ὁ δῆμος, θὰ πληρόνωνται οἱ φύλακες καὶ ὅλοι οἱ δημοτικοὶ ὑπάλληλοι.





ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ἐκ τῶν εἰρημένων εὐκόλως ἐννοεῖται, πῶς δύναται καὶ πρέπει νὰ κυβερνᾶται ἡ Ἀλβανία καὶ πόσον ὠραία καὶ εὐτυχὴς θὰ ἐγίνετο μὲ μίαν τοιαύτην κυβέρνησιν! Πόσον θὰ προώδευε καὶ προέκοπτε! Ἐντος ὀλίγου χρόνου θὰ ἐγίνετο μία ἐκ τῶν ὠραιότερων χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς ὑψηλίου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ἀλβανικὸν ἔθνος ἐντὸς ὀλίγου χρόνου θὰ ἐγίνετο ἐν ἐκ τῶν εὐτυχεστέρων καὶ μᾶλλον πεπολιτισμένων ἔθνων τῆς οἰκουμένης, καὶ οἱ Ἀλβανοὶ οἱ ἀπὸ τοσοῦτων αἰῶνων ἐν δουλείᾳ, πτωχεῖρ καὶ ἐν μεγάλῃ τυραννίᾳ ζῶντες θὰ ἐγίνοντο ὅλοι πλοῦσιοι καὶ εὐδαιμόνες καὶ θὰ ἔζων ὡς ἄνθρωποι.

Τι ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ τὸ δυστυχὲς τοῦτο ἔθνος καὶ ἡ πτωχὴ αὕτη χώρα ἀπὸ τοῦτο τὸ φοβερὸν πένθος τὸ καλύπτον αὐτὴν καὶ ἀφ' ὅλους τοὺτους τοὺς περικυκλοῦντας αὐτὴν κινδύνους καὶ νὰ προοδεύῃ καὶ εὐδαιμονῇ καθ' ὃν εἶπομεν τρόπον; Ὀλίγον τι χρειάζεται, μόνον θελήσις! Ἀρκεῖ νὰ θελήσωμεν ἐὰν θελήσωμεν, εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας νὰ κάμωμεν τὴν Ἀλβανίαν εὐτυχεστάτην καὶ νὰ τὴν σώσωμεν

ἀφ' ὅλους τοὺς κινδύνους καὶ ἀφ' ὅλας τὰς καταστροφάς. "Όταν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν, ἡμῶν τῶν Ἀλβανῶν νὰ ἐλευθερώσωμεν ἢ νὰ χάσωμεν τὴν Ἀλβανίαν, τότε ἄς σκεθῶμεν, πόσον μέγα ὑμάρτημα εἶναι νὸ καθήμεθα μὴδὲν πρᾶττοντες! Τοῦτο εἶναι φονεύειν τὴν πατρίδα ἡμῶν διὰ τῶν χειρῶν ἡμῶν! "Όταν το ἔχωμεν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν νὰ τὴν σώσωμεν ἢ νὰ μὴ τὴν σώσωμεν, ἐὰν δὲν τὴν σώσωμεν, τοῦτο θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι διὰ τῶν χειρῶν μας τὴν φονεύομεν!

Ἄλλὰ τί νὰ κάμωμεν; Ἰδοὺ τί πρέπει νὰ κάμωμεν: Πρέπει ἕκαστος Ἀλβανὸς νὰ ἔχῃ πάντοτε, νύκτα καὶ ἡμέραν, κατὰ νοῦν καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἀλβανίας καὶ τὴν πρόσδον τοῦ ἀλβανικοῦ ἔθνους. Τοῦτο μὲ τί γίνεται; — Πᾶς Ἀλβανὸς, ὅστις φλέγεται ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του, πρέπει νὰ θέλῃ τὴν ἑνωσιν τῶν Ἀλβανῶν· ὅλοι οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι ἀδελφοί, ἔχουσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ αἷμα εἰς τὰς φλέδας των· δὲν ὑπάρχει τοῦ ὅρ κ καὶ τοῦ ὅρ, ἀλλ' ὅλοι εἶναι Ἀλβανοὶ! "Όστις εἶναι ἀληθοῦς Ἀλβανὸς πρέπει νὰ θεωρῇ ὡς ἀδελφοὺς καὶ ἀγαπᾷ ἐκ καρδίας τοὺς ἀληθεῖς Ἀλβανούς, καὶ ἄς μὴ εἶναι εἰς τὴν θρησκείαν του. Ὁ Ἀλβανὸς ἢ το Ἀλβανὸς πρὶν ἢ γίνῃ χριστιανὸς ἢ μουσουλμάνος.

Διὰ τοῦτο ὁ ἀληθὴς καὶ καλὸς Ἀλβανὸς καὶ ἐκεῖνος ὅστις ζητεῖ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἀλβανίας θέτει πάντοτε καὶ εἰς πᾶσαν περίστασιν τὴν ἐθνικότητα πρὸ τῆς θρησκείας· δὲν ἔχει ἀδελφοὺς τοὺς ὁμοθρήσκους του, ἀλλὰ τοὺς ὁμοεθνεῖς του. Οἱ ἀληθεῖς Ἀλβανοὶ εἶναι ἰδιαι-

τέως ἀδελφοὶ ἀναμεταξύ των· ἡ ἀδελφότης τοῦτων πρέπει νὰ εἶναι τόσον στενὴ ὥστε μηδὲν νὰ δύναται νὰ χωρίσῃ αὐτοὺς, καὶ μηδὲν νὰ δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ μέσον αὐτῶν. Ὅπως εἶναι οἱ Φαρισαῖοι καὶ Μπεκτασίδες ἀδελφοὶ ἀναμεταξύ των, οὕτω πρέπει νὰ εἶναι καὶ οἱ ἀληθεῖς Ἀλβανοί.

Ἀλβανὸς εἶναι πᾶς γεγεννημένος παρὰ γυνέων ἀλβανῶν καὶ ὁμιλῶν τὴν ἀλβανικὴν, ἀλλ' ἀληθὴς Ἀλβανὸς εἶναι ὁ ἔχων νοῦν καὶ καρδίαν ἀλβανικὴν. Οὗτοι οἱ ἀληθεῖς Ἀλβανοὶ εἶναι ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς Ἀλβανοί. Θέλουσι τὴν γλῶσσαν καὶ ἐθνικότητά των, καὶ ἀγωνίζονται διὰ τὴν πρόοδον τῆς πατρίδος. Ὅταν θὰ γείνωσιν ὅλοι οἱ Ἀλβανοὶ ἢ οἱ περισσότεροι τούτων οὕτως ἀληθεῖς Ἀλβανοί, ἢ Ἀλβανία τότε εἶναι καμωμένη καὶ σωσμένη ἀπὸ παντὸς κινδύνου. Διὰ τοῦτο πᾶς Ἀλβανὸς κατὰ πρῶτον πρέπει νὰ εἶναι ἢ νὰ γίνῃ αὐτὸς ὁ ἰδιὸς ἀληθὴς Ἀλβανός, καὶ ἔπειτα ν' ἀγωνίζεται νὰ κάμῃ καὶ ἄλλοις ἐταίρους, συντρόφους, ἵνα ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον γίνωσιν ὅλοι ἀληθεῖς Ἀλβανοί.

Τὴν σήμερον πολλοὶ Ἀλβανοί, ἐννευήκοντα τοῖς ἑκατὸν, θιγάμεθα νὰ εἰπώμεν, δὲν εἶναι Ἀλβανοὶ οὔτε μὲ τὸν νοῦν οὔτε μὲ τὴν καρδίαν· τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἐθνικότητά των οὔτε ἀγαπῶσιν οὔτε τιμῶσι· ν' ἀναγινώσκωσι καὶ γράφωσι τὴν γλῶσσάν των δὲν θέλουσι, καὶ νὰ ὁμιλῶσιν ἀλβανιστὶ πολὺ αἰσχύνονται! Ἀλλ' ἐὰν ἐντρέπωνται αὐτοὶ νὰ εἰπῶσιν, ὅτι ἡ Ἀλβανία εἶναι ἡ μητέρα των, ἡ Ἀλβανία ἔχει με-

γαλειτέραν έντροπὴν νά φανῇ, ὅτι ἔχει τοιοῦ-
τους υἱοὺς! Τὸ Ἀλβανικὸν ἔθνος δὲν εἶναι ἔ-
θνος διὰ νά ἔχη τις έντροπὴν ἀπ' αὐτοῦ· ἡ ἑ-
παρξίς ἐνός ἀνθρώπου ἀπὸ ἐν ἔθνος τόσον ἀν-
δρεῖον καὶ τόσον νοῦμιον δὲν εἶναι έντροπή,
ἀλλὰ πολὺ μεγάλη τιμή. Τὸ ἔθνος ἡμῶν εὖν
ἔχη μείνει ὅπισω, τοῦτο δὲν εἶναι σφάλμα του,
ἀλλ' ἰδικόν μας σφάλμα· εὖν ἔχη μείνη ἡ ἀλ-
βανικὴ γλῶσσα ἄγραφος, δὲν ἔχει μείνει, διότι
εἶναι γλωττὶα κακὴ καὶ ἐλλειπής, ἀλλὰ διότι
δὲν ἔχομεν ἐπιμελιθῆ νά τὴν γράψωμεν. Δὲν μᾶς
πταίει τὸ ἔθνος, δὲν μᾶς πταίει ἡ γλῶσσα, τὸ
πταῖσμα εἶναι ἰδικόν μας. Εἴμεθα τὸ ἀρχαιώτε-
ρον ἔθνος τῆς Εὐρώπης, καὶ τὸ ἐγγενέστερον
καὶ γενναιότερον· λαλοῦμεν τὴν ἑραιοτέραν
καὶ ἀρχαιοτέραν γλῶσσαν τῆς ἀριανικῆς φυλῆς.

Οἱ Ἀλβανοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν ἠξεύρουσι
νά ἐκτιμῇσωσι τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ ἔθνος των,
καὶ δὲν εὐαρεστοῦνται εἰς αὐτό, καὶ δὲν έντρε-
πονται νά θέλωσι νά λέγωνται Τοῦρκοι, Ἑλ-
ληνες, Σλαῦοι ἢ ἄλλοι, αὐτοὶ εἶναι ἄφρονες
προδόται καὶ ἀμαθεῖς. Ἡ ὑπαρξίς αὐτῶν εἶναι
μεγίστη αἰσχύνη διὰ τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὸ ἀλ-
βανικὸν ἔθνος. ὦ! πόσον μεγάλη αἰσχύνη, ὅ-
ταν Ἀλβανός τις, ἐκ τοῦ ὁποίου τὰς ἀρετῆας
κυκλοφορεῖ τὸ αἷμα τοῦ Σκεντέρ-βέη καὶ τῶν
εταίρων του, ὑποδιβάξει καὶ περιφρονεῖ τὸ ἔθνος
του καὶ τὴν γλῶσσαν τῆς πατρίδος του, καὶ
τιμᾷ μίαν ξένην γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ἀγωνί-
ζεται νά διαδίδῃ καὶ έντοπίσῃ ἀντ' αὐτῆς! Ἀ-
γωνίζεται, ὅπως οἱ παῖδες του· καὶ ἔγγονοι καὶ
τρισέγγονοι αὐτοῦ νά μὴ γνωρίζωσι τὴν Ἀλβα-

νικήν καὶ νὰ μὴ ὀνομάζωνται Ἀλβανοὶ! Μεγάλη αἰσχύνῃ διὰ τὴν Ἀλβανίαν νὰ ἔχη γεννῆσαι τοιαῦτα τέκνα! Μεγάλη ἐντροπὴ ἢ ὑπαρξίς καὶ ζωὴ τοιούτων ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς! Ποῖος δύναται νὰ εἶναι χειρότερος καὶ προστυχότερος ἀπὸ ἐκεῖνον ὅστις δὲν ἀγαπᾷ καὶ δὲν τιμᾷ τὴν μητέρα του, ἀλλὰ ῥίπτει αὐτήν εἰς μίαν γωνίαν, καὶ ἐντρέπεται νὰ λέγῃ, ὅτι εἶναι υἱὸς τῆς;

Ἡ αἰσχύνῃ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων εἶναι αἰσχύνῃ διὰ τὴν πατρίδα ἡμῶν! Ἐκτὸς τῆς χώρας μας οὐδεμίᾳ χώρᾳ ἐν τῷ κόσμῳ παράγει τόσον πικροὺς καρποὺς! Τόσοι πλούσιοι Ἀλβανοὶ ἔχουν θυσιάσει ὅλην τὴν περιουσίαν των διὰ τὴν πρόοδον μιᾶς ἐθνικότητος, ἥτις εἶναι ἐχθρὸς τῆς ἐθνικότητος αὐτῶν, διὰ νὰ κάμωσι τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν νὰ λησιμονήσωσι τὴν Ἀλβανικὴν καὶ νὰ μὴ ὀνομάζωνται Ἀλβανοὶ! Οὗτοι δὲν εἶναι ἐχθροὶ; δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ καλῶνται κακοὶ καὶ ἄτιμοι προδόται;! Δὲν ὑπάρχουν Ἀλβανοὶ, λέγουσι, οἱ Ἀλβανοὶ δὲν εἶναι ἰδιαίτερον ἔθνος, εἶναι Ἑλληνας λέγουσίν τινες, Τοῦρκοι, λέγουσιν ἄλλοι, Σλαῦοι, λέγουσιν ἄλλοι τινες. Ὡ! πόσον βαρεῖα λέξις διὰ τὸ στόμα ἑνὸς Ἀλβανοῦ! Ὡ! πῶς χωρεῖ τὴν λέξιν ταύτην τὸ στόμα τῶν ἀθλίων τούτων ὄντων!

Οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι πρέπει νὰ μὴ εἶναι ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ, οὔτε ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς· μέγα ἄχθος ἀρούρης εἶναι οἱ προδόται οὗτοι· δὲν δύναται νὰ τοὺς ὑποφέρει ἐς κόρακα! Πᾶς ἀληθὴς Ἀλβανὸς πρέπει ν' ἀγωνίζεται ἵνα

μηδεὶς τοιοῦτος Ἀλβανὸς μείνη, διότι φέρουσι
 μεγίστην ζημίαν καὶ ἀνυπόφορον ἐντροπὴν εἰς
 ὅλην τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὸν ἀλβανισμόν. Πᾶς
 Ἀλβανὸς πρέπει κατα πρῶτον νὰ γείνη ὁ ἴδιος
 ἀληθὴς Ἀλβανός, ἔπειτα νὰ κάμῃ καὶ ἄλλους,
 ὅσον δύναται περισσοτέρους. Νὰ ἐργάζεται, ὅ-
 πως προοδεύῃ καὶ διαδίδῃται ἡ ἀλβανικὴ γλῶσ-
 σα, δηλαδὴ ἡ ἀνάγνωσις καὶ γραφὴ τῆς ἡμε-
 τέρας γλώσσης, καὶ ν' αὐξάνῃ ἡ παιδεία καὶ
 ἐκπαίδευσις ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ,
 ν' ἀγωνίζεται, ἵνα καὶ το ἔθνος ἡμῶν γίνῃται
 ἐν ἐκ τῶν πεπολιτισμένων καὶ πεφωτισμένων
 ἐθνῶν. Ἐὰν ἀγωνισθῶμεν ὅλοι εἰς τοῦτο τὸ ἔρ-
 γον, τὸ ἔθνος ἡμῶν, ἐπειδὴ εἶναι ἐκ φύσεως
 νοῦμον καὶ ὀξύρουν, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου θὰ
 γείνη ἐν ἐκ τῶν μᾶλλον πεφωτισμένων καὶ πε-
 πολιτισμένων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης.

Ἐν ἀρχαῖον ἔθνος, τὸ ἀρχαιότερον τῶν ἐθνῶν
 τῆς Εὐρώπης, οἱ ἀρχαῖοι Πελασγοὶ διατετηρη-
 μένοι ἀπο τόσων χιλιῶδων ἐτῶν μέχρι τῆς σή-
 μερον ὅπως ἦσαν ἀναλλοίωτοι, ἐν ἔθνος τόσον
 ἀρχαῖον καὶ ἐν τούτοις πολὺ νέον, τὸ ὁποῖον
 τώρα ἥδη διὰ πρῶτην φορὰν ἀρχίζει ν' ἀνθίζει,
 ἐν ἡρωϊκὸν καὶ ἀκατάβλητον ἔθνος με κεφαλὴν
 καὶ μέτωπον μὴ ὑπάρχοντα καὶ εἰς ἄλλο, με
 γλῶσσαν εὐρείαν καὶ πλήρη, ὥραϊαν καὶ εὐκο-
 λον, ἣν μανθάνει ἐξ ἀπαλῶν ὀνύκων, καθ' ἑ-
 νὸς τοιούτου ἔθνους ποῖος δύναται νὰ ἀντεπε-
 ξέλθῃ, καὶ ποῖος δύναται νὰ περάσῃ αὐτὸ ;

Ἐμπρός, Ἀλβανοὶ ! Ἀνδρίζεσθε, ἀδελφοὶ ! ἐὰν
 θελήσωμεν καὶ ἐὰν ἐργασθῶμεν προσηκόντως,
 θὰ εἴμεθα ἐν ἐκ τῶν καλλιτέρων καὶ μᾶλλον

τοὶ μᾶς βοηθήσωσιν εἰς τὰ ἱερὰ ἡμῶν δίκαια
ἅπερ θέλομεν νᾶ ὑπερασπίζωμεθα.

Ἀδελφοὶ Ἀλβανοὶ! Ἄς μὴ συμβῇ εἰς ἡμᾶς
ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς ἀγρίους τῆς Αὐστραλίας
καὶ Ἀφρικῆς, εἰς οὓς πιγαίνουν οἱ Εὐρωπαῖοι
καὶ οὓς ἀπατῶσι μὲ κομδία καὶ μὲ κοῦκλας
ἐξ ὑάλου καὶ λευκοσιδήρου καὶ οὕτω λαμβά-
νουσιν τὰς χώρας τῶν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν. Ἄς
μὴ ἀπατηθῶμεν καὶ ἡμεῖς ὅπως αὐτοὶ μὲ τινα
τεμάχια λευκοσιδήρου καὶ ὑάλου, ἀτινα οὐδε-
μίαν ἀξίαν ἔχουσι, καὶ ἄς μὴ ἀφῃώσωμεν τὰ δι-
καία τοῦ ἔθνους καὶ τῆς πατρῴας ἡμῶν εἰς
τὰς χεῖρας τῶν ξένων καὶ ἐχθρῶν ἡμῶν. Ἄς
διασπῆσωμεν τὸν ἐπὶ τοῦ τραχήλου ἡμῶν ἀπὸ
τοσοῦτων αἰώνων βαρὺν ζυγόν, ἄς διασπάσωμεν
τὰς συσφιγγούσας τὰς χεῖρας καὶ πόδας ἡμῶν
σιδηρεῖς ἀλύσεις, ἄς σπῆσωμεν μακρὰν ἀπ' ἀνω-
θεν ἡμῶν τὸ φοβερὸν φάσμα, ὅπερ μᾶς πατεῖ
καὶ μᾶς πιέζει καὶ δὲν μᾶς ἀφίνει ν' ἀναπνέ-
ωμεν. Ἄς μὴ καθήμεθα ὡς νεναρκωμέναι καὶ
νικητοί, ἄς κινήσωμεν χεῖρας καὶ πόδας, ἄς κινη-
θῶμεν, ἄς περιπατήσωμεν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ δικαίου :

Ὁ ΘΕΟΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ, ΤΟ ἔΘΝΟΣ, Η ΓΛΩΣΣΑ,

Ἡ ἈΛΒΑΝΙΑ ΚΑΙ Ὁ ἈΛΒΑΝΙΣΜΟΣ!

Ἰδοὺ ὁ σκοπὸς ἡμῶν! ἰδοὺ τὸ ἱερὸν ἡμῶν
ἔργον! ἰδοὺ ἡ μέσα ἡμῶν! Ὅλοι οἱ ἔχοντες
τοῦτον τὸν σκοπὸν εἶναι ἀδελφοὶ ἡμῶν! Ἐν
τῷ μέσῳ τῶν ἀληθῶν Ἀλβανῶν οὐδεμία διαί-
ρεσις, οὐδεὶς χωρισμὸς, οὐδεμία διαφορά ὑπάρ-
χει! Εἶναι ὅλοι ἀδελφοὶ, ὅλοι ἐν σῶμα, μὴ
ψυχῇ, εἰς σκοπὸν, ἡμεῖς μέσα. **ΚΟΥΡΙΛΑ**

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ

ΑΥΣΘΝ ΑΡΙΘ. _____